

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

ANUL XXVI

Nr. 7

IULIE 1973

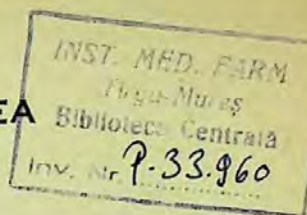
SUMAR

Cincinalul înainte de termen!	
George SEBASTIAN: Propaganda și difuzarea cărții tehnice — sarcină prioritară în activitatea bibliotecilor	385
G. ARION: Decada cărții tehnico-economice în județul Constanța	388
Revista bibliotecilor la a XXV-a aniversare	390
Ing. Paul JOIȚA: Oficiul de documentare și publicații tehnice al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (ODPT-MICMG)	399
Iuliu PINTEA: Circulația cărții de informare și propagandă științifică în rindul elevilor (comuna Tulcea, județul Bihor)	402
Lecturi	
Adriana MITESCU: De la sentiment la sentimentalism. Sentimentul naturii (I)	405
★	
Ileana BÂNCILĂ: Noi standarde românești în domeniul informării și al documentării	409
A. G. TOFAN: Atribuirea unui nou conținut clasei 4 din CZU	411
Cronică	411
Ioana TAUTU: File de istorie a picturii în cărți. Bibliografie de recomandare	414
Istoria cărții și a bibliotecilor	
Petru ISTRATE: O copie manuscrisă necunoscută a Cazaniei lui Varlaam la Brașov	419
Biblioteci de peste hotare	
Gh. BONDOC: Biblioteci cubaneze	420
A. CORVĂTESCU-TOFAN: Italia: Norme pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor publice	424
De peste hotare	426
Profiluri	
Prof. dr. Ion SAVA NANU: D. Cantemir, desenator și istoric de artă. 300 de ani de la naștere	428
Prof. dr. doc. Călin POPOVICI și Dan Ioan POPOVICI: Giordano Bruno. 425 de ani de la naștere	432
Lucrări de specialitate	435
Fișier	144

Cincinalul înainte de termen!

PROPAGANDA ȘI DIFUZAREA CĂRȚII TEHNICE — SARCINĂ PRIORITARĂ ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR

Angajamentele colectivelor de oameni ai muncii privind realizarea planului cincinal înainte de termen se traduc, în domeniul industriei noastre socialiste, în câteva sarcini imediate de o deosebită importanță: folosirea intensivă a capacităților de producție, scurtarea termenelor de execuție a noilor obiective și abținerea cât mai rapidă a parametrilor proiectați, creșterea într-un ritm înalt a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea nivelului tehnic al producției, modernizarea tehnologiilor de fabricație și îmbunătățirea calității produselor. Așa cum a fost subliniat în documentele de partid, unul din principalele obiective ce vor trebui să fie atinse în vederea realizării acestor sarcini este acela al dezvoltării forțelor de producție, al îmbunătățirii structurii, al ridicării nivelului de calificare și al perfecționării pregătirii profesionale a forțelor de producție. În *Raportul* prezentat la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „în stadiul actual în care ne găsim, mersul vieții înainte depinde în mod hotărâtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție tot mai perfecționate, de priceperea lor de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial *).

În lumina acestor indicații, informarea de specialitate a oamenilor angrenați în producție — muncitori, tehnicieni, ingineri —, precum și a viitoarelor cadre, aflate acum pe băncile școlilor și a fa-

cultăților cu profil tehnic, se impune drept sarcină de primă însemnătate și de stringentă actualitate. În întreaga țară, numeroase acțiuni, încheiate în programe bine definite, inițiate și conduse de organele locale de partid, oglindesc transpunerea neîntârziată în viață a indicațiilor conducerii superioare de partid și atestă atenția deosebită ce trebuie acordată informării tehnice, de specialitate, a oamenilor muncii din principala ramură a economiei noastre, industria.

Prin angajarea și seriozitatea lui, se evidențiază în mod deosebit programul de propagandă tehnico-economică din județul Vâlcea, cunoscut sub denumirea „INFORMATEHNICA”. Ajuns la a cincea ediție, programul pe anul acesta, „INFORMATEHNICA — Vâlcea '73”, organizat de către Consiliul județean al sindicatelor și Comitetul județean Vâlcea al U.T.C., și-a propus o serie de acțiuni menite să fie o completare a programelor proprii de propagandă tehnico-economică ale întreprinderilor și axate pe „știința conducerii, exinderea și generalizarea noului în producție, atragerea tuturor salariaților la creația tehnică, la autoperfecționare” **). Deschiderea programului pe 1973 a avut loc în ziua de 19 aprilie a.c., în sala Consiliului județean al sindicatelor, în prezența primului secretar al Comitetului județean de partid, Petre Dănică, și a celorlalți tovarăși din conducerea organelor locale de partid, U.T.C. și ale sindicatelor. Au participat de asemenea, ca invitați, prof. dr. doc. Radu Voinea, membru corespondent al Academiei R. S. România, rectorul Institutului politehnic din București, și prof. dr. Alexa

*) Ceaușescu, Nicolae. *Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19-21 iulie 1972*. Buc., Editura politică, 1972, p. 31.

**) Vezi: *Orizont*, 6, nr. 1386, 20 apr 1973, p. 3.

Manea, de la Institutul Național de Informare și Documentare, care au prezentat expunerile *Integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică — cerință imperioasă a revoluției tehnico-științifice contemporane* și, respectiv, *Forme și metode moderne la îndemina comitetelor și consiliilor oamenilor muncii pentru introducerea și promovarea noului în producție*.

Programul de propagandă tehnico-economică pe 1973 din județul Vâlcea, conceput și organizat în scopul îmbogățirii continue a cunoștințelor profesionale, al răspîndirii noului din știință și tehnică și al stimulării spiritului creator în rîndul tuturor oamenilor muncii, prevede desfășurarea pe toată durata acestui an — anul hotărîtor al actualului cincinal — a numeroase și diverse manifestări, ca simpozoane, schimburi de experiență, consfătuiri, comunicări științifice, informări tehnice, dezbateri și colocvii, la care sint antrenate să participe și să-și spună cuvîntul cadrele de specialiști din județ.

Programul de acțiuni, alăt de serios conceput, a stat datorită specificului său — de propagandă a cunoștințelor tehnico-științifice, de informare de specialitate — și în atenția Comitetului județean de cultură și educație socialistă. Concret, în planul său de muncă pe anul 1973, Comitetul județean de cultură și educație socialistă și-a înscris ca sarcină că „va sprijini realizarea acțiunilor cuprinse în programul *Informatehnica 1973* și a programelor proprii de propagandă tehnică și economică din fiecare întreprindere, acțiuni menite să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor profesionale și la informarea salariaților asupra noutăților tehnico-științifice de specialitate”. Iar în continuare, se consemnează: „Se vor organiza, experimental, două brigăzi tehnico-științifice (la Grupul industrial de chimie și la Consiliul intercooperatist Drăgășani) care, în cadrul întîlnirilor periodice cu lucrătorii din industrie și agricultură, vor dezbate probleme privind aplicarea în procesul de producție a științei și tehnicii moderne”.

Astăzi, un adevăr care nu poate fi pus la îndoială este acela că informarea — și mai ales cea de specialitate, tehnico-științifică — nu poate fi concepută fără a se recurge la documente primare — publicații tipărite (cărți, periodice, brevete, standarde etc.) și materiale audiovizuale — și fără folosirea instrumentelor de informare (cataloge, bibliografii, reviste de semnalare, de abstractare și indexare etc.). Manualul, tratatul fundamental, cartea tehnică și științifică de nivel mediu, îndrumările pe meserii, ca și periodicul de specialitate, colecția de standarde, de brevete, de cărți ale mași-

nilor etc. sint tot atîtea instrumente de care nici un specialist — muncitor, tehnician, inginer — nu se poate lipsi în procesul de ridicare a calificării profesionale, de perfecționare și îmbogățire a cunoștințelor de specialitate, ca și în activitatea curentă de producție și de cercetare.

Dacă programul „Informatehnica” al județului Vâlcea se cere să fie sprijinit de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, acest sprijin trebuia să fie acordat, în primul rînd, în privința asigurării capacității informaționale a instituțiilor specializate de pe teritoriul județului, respectiv a bibliotecilor. Or, din planul Comitetului județean de cultură și educație socialistă lipsesc tocmai problemele esențiale ale sprijinirii programului de propagandă tehnico-economică, referitoare la: organizarea colecțiilor de publicații tehnice, îmbunătățirea structurii acestora potrivit cerințelor și specificului industriei și economiei vîlcene, îmbunătățirea informării prin instrumente adecvate, creșterea difuzării cărții tehnice, acțiunile de propagandă a cărții tehnice și de informare bibliografică, estimarea și creșterea potențialului informațional în domeniul tehnic la nivel de centru industrial, cooperarea între bibliotecile care dețin astfel de colecții. Această lacună, reprezentînd în fapt omiterea factorului fundamental al sprijinirii unui program de informare — cartea și informația de specialitate —, se concretizează în lipsa unei viziuni de ansamblu asupra îndrumării de către comitetul de activități bibliotecilor de participare efectivă la programul „Informatehnica”. Observația se referă într-adevăr numai la o omisiune în planul de muncă, astfel că, în realitate, în activitatea bibliotecilor din județ — publice și tehnice (ale întreprinderilor) — difuzarea cărții tehnice și informarea de specialitate capătă o pondere din ce în ce mai mare, potrivit atenției de care se bucură propaganda tehnico-economică.

Sarcini de cea mai mare importanță revin în acest context Bibliotecii municipale din Rîmniciu-Vâlcea, principala bibliotecă publică din județ. Dintre acestea, pe prim plan se situează propaganda și difuzarea literaturii social-politice, activitate care, de-a lungul ultimilor cinci ani, a cunoscut o creștere continuă. În rîndul publicului cititor, biblioteca a propagat cu operativitate cele mai recente documente de partid și de stat, făcînd cunoscute masei largi de oameni ai muncii sarcinile imediate și de perspectivă ale economiei noastre. Cîteva date statistice din activitatea Bibliotecii municipale din Rîmniciu-Vâlcea sint edificatoare în acest sens (vezi tabelul nr. 1).

Creșterea fondului de publicații și a numărului de volume eliberate

Anul	Fond de publicații		Volume eliberate	
	Total volume	din care cărți social-politice	Total	din care social-politice
1969	65 987	9 009	83 426	4 648
1970	73 228	10 118	87 648	6 233
1971	73 910	10 829	91 011	9 417
1972	82 623	11 842	98 833	10 362

Nu se poate acorda însă calificativ tot așa de bun propagandei literaturii tehnico-economice desfășurată de biblioteca municipală. Aceasta deține un însemnat fond de publicații tehnice, insuficient organizat însă în cadrul secției de împrumut cu acces liber la raft, fapt cu urmări nefavorabile în activitatea instituției (în 1972, au fost difuzate 2310 volume de carte tehnică, dintr-un total de 93 833 de volume eliberate, reprezentând un procent de 2,4). Sesizarea acestei situații a determinat colectivul Bibliotecii municipale din Rîmnicu-Vilcea să treacă la unele măsuri imediate vizînd îmbunătățirea structurii tematice a fondului de carte tehnică, potrivit intereselor de informare ale specialiștilor din municipiu și din județ, informarea promptă a cititorilor asupra lucrărilor de acest gen aflate în colecțiile bibliotecii și creșterea difuzării acestor lucrări. Atenția colectivului bibliotecii este îndreptată în același timp spre îmbogățirea colecției de lucrări din domeniul tehnicii, pentru a ține pasul dezvoltării actuale și în perspectivă a industriei, a economiei vîlcene (în anul 1972, cartea tehnică reprezintă 3,3 procente din fondul total de publicații, respectiv 2 672 de volume, față de fondul total de publicații de 82 623 de volume). În acțiunea de completare a acestei părți a fondului de publicații, biblioteca intenționează să realizeze o cooperare satornică cu bibliotecile tehnice ale unităților industriale din județ, astfel încît adîncirea specializării să revină acestor biblioteci, iar colecția de carte tehnică a bibliotecii publice să fie mai pregnant profilată pe domeniile de interes general, pe ramurile interdisciplinare, pe lucrări de nivel mediu și chiar pe lucrări de popularizare a cunoștințelor tehnico-științifice. Asigurarea, pe plan local, la nivelul centrului industrial și al județului, a unui fond de carte tehnică rațional repartizat — ca profil, ca structură tematică — între diferite biblioteci deținătoare va putea fi însoțită de creșterea împrumu-

tului interbibliotecar, mărindu-se astfel potențialul informațional cu lucrări existente în biblioteci din afara județului. Biblioteca municipală are în acest sens sarcina de principal mijlocitor și organizator al împrumutului interbibliotecar.

Potrivit proiectelor bibliotecii municipale, asigurarea fondului de carte tehnică necesară specialiștilor din județ va putea fi completată de o mai bună organizare a informării, în care un loc deosebit îl ocupă realizarea instrumentelor de dezvoltare a colecțiilor de publicații tehnice și în primul rînd a unui catalog colectiv al acestor publicații aflate în biblioteca municipală și bibliotecile tehnice din Rîmnicu-Vilcea. De asemenea, dezvoltînd în continuare colaborarea cu Cabinetul tehnic al Comitetului județean de partid, biblioteca municipală va extinde gama serviciilor de informare curentă, prin elaborarea de bibliografii la cerere, de bibliografii tematice asupra unor lucrări aflate în bibliotecă etc.

Cele cîteva date consemnate aici relevă posibilitățile largi existente în activitatea bibliotecilor din județul Vilcea de a sprijini cu mai multă eficiență îndeplinirea programului de informare tehnică ce se desfășoară în județ. Coordonarea și îndrumarea activității bibliotecare pe linia realizării unor instrumente de informare adecvate și a organizării unor manifestări eficiente de propagandă a literaturii tehnice va avea astfel menirea de a pune în valoare resursele existente, de a lega într-un program încheiat activități esențiale pentru sprijinirea programului de informare tehnică din județ. Și nu ne îndoiim de faptul că rezultatele unei astfel de acțiuni aflate în sarcina Comitetului județean de cultură și educație socialistă nu vor întîrzia să se facă simțite în realizările viitoare ale industriei vîlcene.

George SEBASTIAN

Decada cărții tehnico- economice în județul Constanța

Uzina de superfosfați și acid sulfuric Năvodari a fost organizată o masă rotundă cu tema „Problematica cerințelor actuale în domeniul informării și documentării tehnico-economice”, iar la întreprinderea de prelucrare a lemnului, sub conducerea lui Alexandru Ștefan, tehnician principal, a avut loc o masă rotundă cu tema „Cartea tehnico-economică în sprijinul inovatorilor”. De un deosebit interes s-a bucurat simpozionul de la Clubul Șantierului naval Constanța la care scriitorii Sergiu Fărcășanu și Victor Zetnic au vorbit despre „Romanul științifico-fantastic și cuceririle tehnico-științifice”.

Acestea sînt doar cîteva dintre acțiunile organizate cu ocazia Decadei cărții tehnico-științifice din județul Constanța. Manifestările care au avut loc s-au caracterizat printr-o atmosferă de lucru, prilejuind un viu dialog între participanți și reprezentanții instituțiilor centrale sau locale de informare și documentare.

Foarte mulți oameni ai muncii au luat cunoștință în perioada decadei despre posibilitățile de documentare și informare oferite de marile centre de documentare precum și de oficiile de documentare și bibliotecile tehnice din unele întreprinderi locale sau de Biblioteca municipală din Constanța. Au fost apreciate pozitiv metodele de informare și documentare folosite la Șantierul naval Constanța la întreprinderea de prelucrare lemnului, la întreprinderea metalurgică de utilaje Medgidia, la Uzina de superfosfați și acid sulfuric Năvodari. A fost remarcată și activitatea bibliotecii municipale în domeniul propagării și difuzării cărții tehnico-economice.

În ultima zi a decadei, la Clubul „Navrom” Constanța a avut loc o ședință prezidată de Constantin Marina, președintele Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, la care au vorbit inginerul dr. Alexa Manea de la Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică, Constantin Dumitru Zamfir, directorul Bibliotecii municipale Constanța și Ion Burghelan, membru în biroul executiv al Consiliului județean al sindicatelor.

În cuvîntul său, inginerul Constantin Marina a subliniat că asimilarea progreselor tehnice la nivel mondial, calificarea și continuarea perfecționare profesională a cadrelor, a tuturor oamenilor muncii, nu este posibilă fără studiu și informare permanentă. În lumina recentelor documente de partid, Consiliul județean al sindicatelor din Constanța acordă o importanță deosebită informării muncitorilor, tehnicilor, inginerilor asupra producției editoriale din domeniul tehnicii și științelor economice.

În județul Constanța s-a desfășurat între 21 și 31 mai a.c. Decada cărții tehnico-economice.

Manifestarea a fost organizată de Consiliul județean al sindicatelor în colaborare cu Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică, Biblioteca municipală din Constanța și Centrul județean de librării.

Acțiunile care au figurat în programul acestei decade s-au desfășurat în cea mai mare parte în întreprinderi și instituții, cu participarea inovatorilor, a frunțașilor în întrecerea socialistă, a cadrelor tehnico-economice, a numeroși oameni ai muncii. Organizatorii s-au preocupat să ofere manifestări cu teme judicioase așezate, care să se adreseze unui public cât mai larg.

La Șantierul naval Constanța s-a ținut o dezbatere privind „Contribuția bibliotecii la ridicarea nivelului de pregătire și perfecționare tehnico-profesională a oamenilor muncii”. Inginer Adela Caracostea de la Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică a ținut la Direcția navală maritimă „Navrom” o expunere în legătură cu măsurile ce trebuie luate pentru intensificarea propagandei cu cartea tehnică. La

Inginer dr. Alexa Manea a prezentat o expunere documentată despre rolul și perspectivele activității de informare în condițiile revoluției tehnico-științifice pe plan național. Apreciind inițiativa organelor locale în organizarea decadelor, el a propus unele măsuri menite să atragă pe specialiștii din județul Constanța în munca de informare.

Cuvîntarea lui Constantin Dumitru Zamfir s-a referit la „Posibilitățile și perspectivele de informare în cadrul Bibliotecii municipale din Constanța”. El a arătat că bibliotecii municipale din Constanța îi revine un rol însemnat în activitatea de îmbunătățire a propagandei tehnico-economice. Biblioteca municipală, avînd un profil enciclopedic, posedă în colecțiile sale un important fond de publicații tehnice. Deoarece nu toți cunosc acest lucru, conducerea bibliotecii a hotărît ca în lunile următoare să intensifice popularizarea cărților tehnice. Pentru a pune la dispoziția celor interesați informații asupra colecțiilor de carte tehnico-economică existente în biblioteca municipală și în bibliotecile tehnice, se va alcătui un catalog colectiv al publicațiilor de acest fel și se va alcătui o colecție a prospectelor diferitelor centre de documentare. În cadrul bibliotecii se va întocmi și un catalog de recenzii și se vor iniția cursuri de instruire a beneficiarilor precum și a bibliotecarilor.

Concluziile care s-au desprins din acțiunile organizate în timpul decadelor au fost prezentate de Ion Burghelan. Aceste concluzii au sintetizat numeroasele propuneri ale oamenilor muncii și au relevat neajunsurile care mai persistă încă în activitatea cu cartea tehnico-economică. Mai există deficiențe serioase în modul de difuzare a lucrărilor tehnice și al informării publicului despre producția editorială în acest domeniu. Tirajele reduse sau lipsa lucrărilor de nivel mediu pentru o serie de profesii de bază din județ afectează calificarea și perfecționarea muncitorilor, maistrilor. S-a făcut simțită lipsa unui sistem coordonat de documentare și informare tehnică și de propagandă a literaturii tehnice, care, pe baza unui plan de perspectivă, să cuprindă activitatea oficiilor de documentare din întreprinderi, a bibliotecilor tehnice și sindicale și a bibliotecii municipale, pentru o exploatare mai eficientă a colecțiilor de publicații și a surselor de documentare de care dispun aceste instituții. De asemenea, cu ocazia decadelor s-a constatat că nu în toate întreprinderile conducerea și Comisia inginerilor și tehnicienilor a acordat importanța cuvenită organizării unui sistem de informare operativă și eficientă și creării unui climat favorabil studiului literaturii teh-

nice. O altă deficiență relevată cu acest prilej a fost insuficienta pregătire profesională a documentariștilor, bibliotecarilor ca și necunoașterea de către mulți ingineri, tehnicieni, muncitori a serviciilor pe care le oferă organele de documentare și bibliotecile.

Toate aceste lipsuri în munca cu cartea tehnico-economică în județul Constanța au fost analizate cu seriozitate și competență și a fost elaborat un plan complex de măsuri, capabil să contribuie eficient la informarea oamenilor muncii asupra producției editoriale din domeniul literaturii tehnice. Amintim cîteva din hotărîrile cuprinse în acest plan de perspectivă.

Consiliul județean al sindicatelor, prin Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor, va continua analiza activității de informare și documentare în toate întreprinderile.

La nivel județean se va constitui o comisie de coordonare a activității de informare științifică și tehnică din care vor face parte reprezentantul Consiliului județean al sindicatelor, reprezentantul Cabinetului județean de organizare științifică, reprezentantul Comisiei inginerilor și tehnicienilor, reprezentantul Centrului teritorial I.N.I.D. Galați precum și reprezentantul Bibliotecii municipale din Constanța. Această comisie va controla și îndruma activitatea de informare, va coordona achizițiile de materiale documentare, va elabora un plan de dezvoltare pe termen lung în domeniul informării și documentării.

De asemenea, se preconizează organizarea unui centru județean de informare tehnico-științifică și înființarea de biblioteci tehnice în fiecare întreprindere industrială. Se vor lua măsuri pentru îmbunătățirea cooperării dintre bibliotecile sindicale și cele tehnice.

Decada cărții tehnico-economice desfășurată în județul Constanța a fost un bun prilej de a examina modul în care se utilizează cartea pentru rezolvarea problemelor producției, cum se realizează propaganda cărții tehnice și economice în întreprinderi și în ce măsură este cunoscut de către oamenii muncii fondul de lucrări tehnice din bibliotecă. Decada a asigurat informării și documentării o contribuție mai activă la îndeplinirea planului cincinal înainte de termen. Ea nu a fost o înșiruire de manifestări festive ci a însemnat începutul unui vast program de lucru pe termen lung pentru dezvoltarea documentării tehnico-științifice și a activității de propagandă a cărții tehnico-economice.

G. ARION

REVISTA BIBLIOTECILOR

LA

A XXV - A

ANIVERSARE

AD MULTOS ANNOS!

Revista bibliotecilor, depășind în 1973 un sfert de secol de la apariție (iulie 1948), se înscrie printre perio-dicele de viață lungă, nu însă și de trăi ușor. Viața i-au dat-o și i-o vor da nevoile profesionale cărora le face față cu regularitate și în mod com-petent. Traiul ei zbuciumat, mai ales în primii 10-15 ani, i l-au impus transformările de ordin economic, poli-tic și ideologic care au intervenit ca o necesitate legică în structura, con-ducerea și evoluția statului nostru so-cialist. Revista trebuia să răspundă tuturor acestor necesități, în etape suc-cesive. A avut 3 titluri: Călăuza ci-titorului (1948, iulie), Călăuza bibliote-carului (1948, nr. 2 - 1965) și Re-vista bibliotecilor (1966 -), dar fie-care din ele reprezintă prin profilul ei perioada respectivă. A fost, pe rînd, sfetnic părintesc bibliotecarilor cînd ei

organizau primele biblioteci de masă ale țării; a fost, în continuare, îndru-mător pretențios și sever cînd biblio-logia românească se forma ca disci-plină științifică; azi, ea este organul care îmbină teoria cu practica, ridicînd și soluționînd problemele bibliologice potrivit exigenței științifice contempo-rane.

Ca profesor, am avut prilejul să o re-comand discipolilor mei; și am reco-mandat-o elogios și călduros, știind că încapă în mina lor o publicație de bună credință, devotată înaltelor țeluri ale biblioteconomiei socialiste. Lucrări se-minariale scrise, lucrări bibliografice, dezbateri orale au aprofundat diferite aspecte din preocupările Revistei bi-bliotecilor, întotdeauna spre folosul stu-denților. În ultimul timp, fiecare nu-măr al ei este mai desăvîrșit decît precedentul, prin îmbogățirea rubrici-lor informative și selectarea articole-lor de fond.

Convins că această publicație merită felicitările bibliologiei moderne o în-tîmpin cu urarea ad multos annos.

Prof. dr. docent

Dan SIMONESCU

Universitatea București

**O publicație
biblioteconomică
competentă**

25 de ani de activitate în viața unei publicații științifice de specia-litate înseamnă întotdeauna un eve-niment cu multiple semnificații, de-pășind chiar cadrul determinat de mo-

mentul ocazional al aniversării. Slujitorii bibliotecilor din țara noastră au văzut și văd în Revista bibliotecilor cea mai autorizată publicație de specialitate care exprimă gama largă a preocupărilor profesionale din acest domeniu, precum și revendicările fi-rești privind perfecționarea statutului profesunii de bibliotecar.

În acest context, pare a fi deosebit de importantă creșterea ascendentă an de an a numărului comunicărilor de specialitate care, după aprecierea colectivului redacțional, satisfac exigențele unor criterii de apariție din ce în ce mai ridicate (de la 313 lucrări, comunicări, recenzii apărute în 1969, — la 365 în 1971 și respectiv la 345 în 1972). Acest fapt denotă o preocupare susținută a colectivului redacțional de a mobiliza, pe lângă colaboratorii prezenți aproape număr de număr în coloanele revistei, un cerc mai larg al colaboratorilor din breasla bibliotecarilor din țară, dar și din străinătate, transformând în acest fel Revista bibliotecilor într-un for competent și tot mai cuprinzător al frământărilor și năzuințelor din lumea cărții.

În același timp, Revista bibliotecilor este adânc ancorată în realitatea vieții actuale din țara noastră, punând în fața personalului bibliotecilor de toate tipurile, cu multă competență, problemele ce se desprind din documentele de partid și care stabilesc sarcini complexe în procesul de educare a cititorului de tip nou, prezent în sălile de lectură și utilizând cu o îndeminare crescândă mijloacele de informare și fondurile bibliotecilor noastre. Ne gândim la actualitatea arzătoare și eficiența materialelor puse în largă circulație cu ocazia sărbătoririi semicentenarului partidului, sau a întimpinării Conferinței Naționale a partidului; iar pe plan internațional, la adeziunea nuanțată a cărturarilor noștri la manifestările prilejuite de „Anul internațional al cărții” — care s-a desfășurat sub egida și lozincă UNESCO-ului: „Cărți pentru toți!”. Utile au fost eforturile redacționale în furnizarea unor „bibliografii de recomandare” întotdeauna bine și la timp venite, precum și informările de înaltă ținută cu ocazia unor „aniversări și comemorări”.

În sfârșit, nu poate să rămână neobservat ochiului atent faptul că, în ul-

timii ani, s-au cristalizat direcțiile teoretice ale revistei, îmbogățindu-se vizibil sfera problemelor din diferitele compartimente deschise în vederea explorării și rezolvării lor eficiente. Ne referim la eforturile evidente ale colectivului redacțional de a cuprinde, pe cât posibil, totalitatea problemelor ivite sau ridicate de viața și realitatea diferitelor tipuri de biblioteci, aflate în deplină activitate în țara noastră, — fie ele teoretice sau de ordin tehnic, profesional. Satisfacția cititorului atent rămâne de la număr la număr mai deplină, urmărind în rubrica „lucrări de specialitate” studii de înaltă valoare științifică, în care precumpănesc nu atât aspectele analitico-critice, — ele nu lipsesc și nu trebuie să lipsească nici pe viitor, — ci acele lucrări din ce în ce mai numeroase care încearcă, în primul rînd, să dea o soluționare a lipsurilor și a problemelor ridicate de viață în general și de practica bibliotecărească în special, urmărind o judicioasă concentrare a forțelor existente. Și trebuie relevat faptul — cu urări de bine pentru următorul sfert de veac de activitate a revistei — că această tendință se realizează la un nivel modern contemporan, sub auspiciile unui viitor în care cartea va avea întotdeauna un cuvînt de spus.

Constantin NEGULESCU
director
Biblioteca centrală
universitară
din Cluj

TRIBUNA UNEI PROFESII

Moment unic și nu fără semnificații: o revistă bibliologică românească își serbează jubileul unui sfert de secol de activitate. Traversînd o perioadă de modificări profunde în viața bibliotecilor din țara noastră, Revista bibliotecilor a fost o adevărată tribună a profesiei, care a reflectat amplu și competent evoluția bibliotecilor, a impulsionat progresul acestora, abordînd teme de actualitate și sprijinind multiplu integrarea tutu-

ror categoriilor de colecții în realitatea contemporană a României socialiste. Prin întreaga sa activitate, cea mai cunoscută și mai citită publicație a bibliotecilor la noi, a răspuns unor necesități reale de informare, de reflectare, de sinteză și de dezbateri ale mișcării bibliologice, a sprijinit acțiunea permanentă de perfecționare organizatorică a bibliotecilor și de dezvoltare profesională a bibliotecarilor. Receptivă la înnoiri și în acord cu exigențele publicisticii contemporane, revista a crescut de la un an la altul, fiind azi comparabilă și, adesea, chiar mai bine realizată, în conținut și prezentare, decît alte publicații similare din străinătate, din țări cu mai îndelungată tradiție biblioteconomică.

Dar un jubileu este — trebuie să fie — și un moment de luciditate totală, de retrospectivă critică și de mai limpede privire înainte. Într-o altă distribuție a efortului publicistic în biblioteconomia românească, Revista bibliotecilor ar fi putut, desigur, raporta acoperirea fericită a cîmpului de interes al bibliotecilor publice dar, în condițiile existenței, practic a unei singure publicații de continuitate și penetrație era, poate, necesară o mai bună proporționalizare a revistei, mai mult echilibru, o privire asupra tuturor rețelelor de biblioteci și asupra sistemului în ansamblu.

Aproape în exclusivitate în trecutului mai îndepărtat și în mare măsură chiar în anii din urmă, bibliologia românească a fost dominată de practicism, aproape indiferență față de cercetarea științifică organizată. Dar pentru a ieși din zodia improvizăției, adesea păgubitoare, efortul de cercetare trebuie mai mult stimulat, prin suplimente tematice, sinteze, dezbateri etc. Bibliotecarii români așteaptă — după opinia mea — mai mult activism și mai multă perseverență în abordarea, dezbateră și urmărirea unora din problemele esențiale ale biblioteconomiei românești care își așteaptă încă rezolvarea.

Găzduit adesea în paginile revistei, felicit echipa de redactori competenți și urez publicației noastre viață lungă și o contribuție în continuă creștere la progresul unei profesii pentru care a făcut pînă acum atît de mult.

Ion STOICA

Cît mai aproape de problemele bibliotecarilor

Aniversarea a 25 de ani de la apariția primului număr al Revistei bibliotecilor este un prilej fericit pentru noi de a releva deosebita contribuție pe care principală publicație a bibliotecilor din patria noastră a adus-o la îndrumarea de specialitate a acestor instituții de cultură.

Prin publicarea în paginile revistei de un număr de materiale de catalogare, de metodologia constituirii fondurilor, de propagandă a cărții, bibliotecile din țara noastră, toți bibliotecarii au putut să-și formeze o cultură de specialitate, să-și amenajeze locurile lor de muncă în conformitate cu normele unanim acceptate pe plan internațional, să angreneze biblioteca în procesul cultural-educativ.

Relevăm ca pe un merit al echipei redacționale grija de a cuprinde în paginile publicației materiale vizînd propagarea experiențelor bune, a noutăților, a inițiativelor.

Pentru bibliotecile militare din țara noastră, Revista bibliotecilor a constituit un real și prețios sprijin în munca ce o desfășurăm de atragere la lectură a tinerilor în haină militară, de a contribui la buna lor pregătire ideologică și militară cu mijloacele noastre specifice pentru a deveni buni apărători ai patriei socialiste.

Biblioteca Centrală a Ministerului Apărării Naționale a găsit în paginile publicației un loc de prestigiu pentru popularizarea activității ce o desfășoară, precum și pentru a releva tuturor colegilor preocupările noastre specifice puse în slujba procesului de edificare a omului nou al societății socialiste multilateral dezvoltate.

Felicitările ce vi le transmitem cu acest fericit prilej dorim să constituie semnul prețurii pe care instituția noastră o are pentru Revista bibliotecilor — publicație puternic ancorată în realitatea socialistă a României de azi.

Col. Marius ANDONE
director

Biblioteca centrală a
Ministerului Apărării
Naționale

DE 25 ANI

De douăzeci și cinci de ani bibliotecarii din România așteaptă cu interes apariția lunară a unei publicații, care s-a chemat, în timp, Călăuza cititorului, apoi Călăuza bibliotecarului, iar mai aproape de noi, Revista bibliotecilor.

În cavalcada atîtor înnoiri — trebuincioase — dar și a atîtor organizări și reorganizări nu întotdeauna temeinice, a existat un permanent punct de sprijin pentru toți bibliotecarii porniți în căutarea stindardului profesiei lor. Și această măsură — a timpului și a valorii — a fost revista bibliologică cu cea mai mare longevitate din întreaga istorie a bibliotecilor românești.

Evident (poate prea evident!), revista a avut în primii (și destul de mulți!) ani o mare, o prea mare încărcătură de material efemer sau, cum ar spune un minier, de steril. Răsfoind colecția din acele vremi, cu greu poți reține ceva fundamental, un document, o idee nouă sau o disertație științifică. Mai rodnici și mai încadrați în rigorile științei sînt anii din urmă, în care pseudoreportajul cu bibliotecari voioși, răspîndind cartea în cîntec de fanfară, a fost înlocuit cu articolul sau studiul pertinent privind aspectele de adînc ale activității de organizare și valorizare a fondurilor acumulate în marile și micile biblioteci.

Investigația sociologică și rezultatele ei precise, cu mare forță de generalizare, au devenit o componentă a militantismului profesat cu stăruință și în spiritul indicațiilor cuprinse în documentele de partid.

Tot așa de important este și aportul revistei la pregătirea profesională a bibliotecarilor, rubrica, aproape permanentă, de „consultații” fiind, într-o perioadă de instabilitate a învățămîntului mediu și universitar de specialitate, singura tribună a noului în științele bibliologice.

Într-o permanentă luptă cu spațiul tipografic, istoria cărții și a bibliotecilor românești aduce totuși în paginile revistei acel util și fecund contact între bibliologie și conceptul de cultură, în general, între actualitatea biblioteconomică și tradiție.

În actuala sa formulă redacțională, Revista bibliotecilor a aflat, credem noi, adevăratul drum către bibliotecari, devenind o foarte bună publicație profesională. Dar profesionalismul cărții sînt sau trebuie să fie adevărați oameni de carte, de aceea am dori o mai mare spiritualizare launtrică a revistei și, de ce n-am spune-o, o mai activă prezență — se poate și polemică! — în viața literar-artistică.

Să ne bucurăm totuși de împlinirile de pînă acum, de rîvna celor care o scriu și o dau în lumina tiparului, de faptul că avem o publicație bibliologică ce intră fără complexe în publicistica de specialitate din întreaga lume.

Lector univ. dr.
Corneliu DIMA-
DRĂGAN

Dacă noi, bibliotecarii...

Dacă noi, bibliotecarii, am reușit să găsim și să acționăm pe căi specifice, în îndeplinirea programului ideologic și educativ al Partidului, Revista bibliotecilor ne-a fost, lună de lună, de mare ajutor...

Dacă noi, bibliotecarii, am căpătat treptat conștiința profesiei noastre, conștiința utilității aportului nostru la procesul vast de educație și cultură, de informare științifică, tehnică, profesională a oamenilor muncii, Revista bibliotecilor ne-a cultivat în permanență această conștiință...

Dacă noi, bibliotecarii, din biblioteci științifice, universitare, publice, școlare, avem un fond comun de probleme profesionale, o tehnică bibliotecară unitară, dacă tindem spre un sistem unic de folosire a cărții în beneficiul cititorului, Revista bibliotecilor a fost principul liant...

Dacă noi, bibliotecarii, nu dispunem încă de un instrumentar complet pentru prelucrarea colecțiilor și organizarea cataloagelor, de un cod de norme tehnice, de manuale practice, Revista bibliotecilor le-a suplinit deseori...

Dacă noi, bibliotecarii, sîntem într-o anume măsură informați asupra expe-

riențelor biblioteconomice valoroase, din țară și de peste hotare, o datorăm îndeosebi Revistei bibliotecilor...

Dacă noi, bibliotecarii, am alunecat citeodată spre acțiuni formale în propaganda cărții și în îndrumarea lecturii, Revista bibliotecilor își are partea ei de vină...

Dacă noi, bibliotecarii, am sesizat pericolele unei acțiuni formale în difuzarea cărții, din nou Revista bibliotecarilor ne-a fost de mare ajutor...

Dacă noi, bibliotecarii, ne considerăm angajați și în viitor într-o activitate tot mai responsabilă, mai apropiată de exigențele programului ideologic al Partidului nostru, de cerințele cititorilor noștri, ne buzim în continuare pe ajutorul Revistei noastre.

La un sfert de veac de la apariție îi dorim „La mulți ani!”

Un real sprijin în muncă

În cei 25 de ani de existență se poate spune că revista și-a adus o substanțială contribuție la organizarea și desfășurarea activității bibliotecilor, la mobilizarea lucrătorilor din aceste instituții în vederea îndeplinirii sarcinilor izvorite din documentele de partid și de stat.

Abordând o tematică din ce în ce mai largă, integrându-se tot mai organic în viața bibliotecilor, publicând materiale cu un dens și variat conținut teoretic și practic, revista constituie un permanent sprijin, o bogată sursă de informare profesională și metodologică, o tribună deschisă dezbaterii și schimbului de experiență între bibliotecari.

Răsfoind revista, descoperi în ea o gamă largă de articole, studii, rapoarte, știri și informații, interviuri, cronici, prezentări de cărți, înfățișând o problematică diversă și interesantă. În același timp, pot fi întâlnite materiale privind experiența unor biblioteci în diferite domenii de specialitate, ca de pildă munca științifică, bibliografii, organizarea colecțiilor, precum

și sondeaje și anchete, consultații etc. În paginile revistei sînt oglindite chipuri și portrete ale unor oameni de seamă din țară și străinătate, ale celor ce și-au dedicat întreaga viață cărții și bibliotecii, precum și ale unor bibliotecari cu o bogată activitate.

Deosebit de interesante sînt studiile de prognoză în munca cu cartea pe care le publică revista.

În ultimii ani, redacția înfățișează în mod susținut în revistă activitatea bibliotecilor din Capitală.

În materialele care se publică în revistă se află un fond bogat de fapte prezentate într-o formă îngrijită, interesantă și atractivă. Atenția și eforturile colectivului sînt îndreptate și spre mai buna organizare și expunere a materialului în pagină, prin dimensionarea și caracterul literelor din text și titulația fotografiilor etc.

Apreciind calitățile revistei noastre, considerăm totodată că ea ar trebui să fie și mai combativă, mai operativă, să ia poziție mai fermă față de unele lipsuri constatate, să facă recomandări asupra îmbunătățirii muncii. Nouă ni se pare că trebuie imprimat în mai mare măsură caracterul militant al publicației.

Trebuie scris mai mult despre interesele de lectură ale diferitelor categorii de cititori, despre metodele și formele cele mai eficiente de atragere a unui număr sporit de cetățeni spre bibliotecă, despre îndrumarea științifică a studiului și lecturii acestora.

Atunci cînd se publică unele materiale privind diferitele aspecte ale bibliotecilor din străinătate credem că este util ca acestea să se încheie cu concluzii avînd vuloare teoretică și practică pentru instituțiile din țara noastră, potrivit specificului și condițiilor lor.

Este necesar ca în paginile revistei să-și găsească mai mult loc materiale, bogate ca gen și conținut, care să surprindă modalități cu privire la sprijinul concret pe care-l dau bibliotecile procesului de producție în rezolvarea unor cerințe imediate în munca efectivă educativă.

Una dintre problemele importante care credem că ar trebui abordată într-o suită de materiale ar fi aceea de găsire și tratare a posibilităților pentru valorificarea în mai mare măsură a fondului de cărți, asigurînd astfel

A. LUPU

o eficiență sporită a investițiilor pe care statul le acordă bibliotecilor din țara noastră.

Dacă studierea și generalizarea experienței unor biblioteci este unul din punctele bine susținute în revistă, eficacitatea acestora ar spori și mai mult dacă acestea s-ar efectua pe categorii de biblioteci (municipale, orașenesti, comunale, școlare etc.).

Dealtfel, despre bibliotecile școlare, sindicale și chiar comunale se scrie încă puțin. Și în privința analizei lecturii cititorilor ar fi poate mult mai util dacă acestea s-ar realiza sistematic, pe grupe distincte cum ar fi cele de muncitori, țărani cooperatori, elevi etc. Mai actuale și chiar mai complete pot fi și bibliografiile publicate. De asemenea, credem că unele materiale ar trebui mai bine ilustrate și colorate.

Ni s-ar părea util dacă s-ar iniția și înlesni unele schimburi de opinii și puncte de vedere ale bibliotecarilor și oamenilor de carte, ale editorilor, atît pe plan intern cit și pe plan internațional. Alte publicații realizează acest lucru.

O mai mare atenție credem că trebuie dată publicării de materiale privind metodele de informare și instruire folosite de bibliotecari. Ar fi foarte interesant și folositor pentru lucrătorii din biblioteci dacă unele concluzii ale brigăzilor Consiliului Culturii și Educației Socialiste care analizează munca cu cartea în țară ar fi publicate în paginile revistei.

În vederea stimulării bibliotecarilor, s-ar putea publica mai multe portrete literare și fotografii ale unor lucrători destoinici, însă nu din cele care să cuprindă numai caracterizarea activității profesionale ci și alte laturi ale personalității acestora cum ar fi: pasiunea pentru artă, știință, tehnică, sport, călătorii etc.

Fiind convinși că întregul colectiv al revistei depune eforturi susținute pentru creșterea calității muncii, vă asigurăm de cele mai sincere sentimente de stimă și respect.

N. PASCU
director

Ion HULEA
director adj.
Biblioteca municipală
„M. Sadoveanu”
din București

300 de numere, 300 de schimburi de experiență

Pentru mișcarea bibliotecară din țara noastră, Revista bibliotecilor îndeplinește importantul rol de punte de legătură între diferitele rețele — și mai valoros — de punte de legătură chiar între bibliotecile din aceeași rețea. Tocmai de aceea apariția unui nou număr este așteptată cu viu interes.

Fără a exagera, vrem să facem o mărturisire: colectivul bibliotecii noastre datorează foarte mult revistei pentru inițiativele avute de-a lungul anilor în drumul ei spre optimizarea serviciilor, în drum spre modernizarea activității. Am învățat din paginile revistei, am purtat prin intermediul ei un valoros schimb de idei cu colegii din țară. Tocmai de aceea fiecare număr constituie pentru noi un adevărat schimb de experiență pe care harnicul colectiv de redacție ni-l facilitează.

Interesul pentru revistă a crescut și mai mult în ultimii ani, cînd și preocupările redacției s-au amplificat supunînd în dezbatere teme de interes major.

Au cînd își sărbătorește jubileul un sfert de veac urăm revistei și lucrătorilor ei să continue pe acest drum, să devină tot mai mult o tribună a biblioteconomiei românești, tribună de la înălțimea căreia să răspîndească tot ce este mai înaintat în viața bibliotecilor și a cărții. Modernizarea revistei implică un spațiu tipografic mai mare, implică un cerc mai larg de cititori. Un ton mai viu, o abordare mai fermă a unor experiențe ce se cer dezvăluite, o tratare mai largă a unor probleme contemporane, o îndreptare mai categorică spre problemele calificării bibliotecarilor — sînt numai cîteva aspecte ce ar trebui să stea mai mult în atenția colectivului redacției.

Conștienți că și în viitor revista (așa o numim — revista simplu, fără nici un determinant, căci o știm a noastră!) va obține noi succese — ne

rezervăm numai a-i ura ani mulți, rezultate frumoase pentru dezvoltarea bibliotecii românești.

Constantin GÎLEA
director
Biblioteca municipală
„Gh. Asachi”
din Iași

lor să rămână veșnic tânără, urmare a tinereții permanente pe care o dorim celor care trudesc la destinele ei.

Mihai IANCULESCU
director
Biblioteca municipală
din Timișoara

O prezență activă

Alături de miile de bibliotecari din țara noastră, colectivul Bibliotecii municipale Timișoara participă cu emoție la evenimentul pe care îl consemnează istoria biblioteconomiei românești: împlinirea a 25 de ani de la apariția primului număr al Revistei bibliotecilor.

Se aniversează o vîrstă a tinereții împlinite. Prin nivelul materialelor, tematica și orientarea lor, apreciem că Revista bibliotecilor și-a cîștigat pe merit dreptul de a se considera cartea de căpătîi a bibliotecarului, o veritabilă călăuză în munca noastră de zi cu zi.

Subliniez faptul că, în cei 12 ani de cînd sint bibliotecar, de fiecare dată m-am aplecat cu interesul cuvenit asupra materialelor cuprinse în fiecare număr al revistei, convins fiind că la multe din problemele reclamate de practica organizării muncii cu cartea găsesc soluții care mă vor scotea din incurcătură. Și așa a fost!

Asigurarea unui echilibru în tematica materialelor publicate, tratarea lor cu competență, folosind în acest scop pana celor mai avizate nume, lărgirea permanentă a ariei de colaboratori, abordarea unor probleme specifice categoriilor de rețele de biblioteci ca și pe acelea cu caracter generalizator, publicarea unor materiale care vin direct în sprijinul bibliotecarilor pentru organizarea propagandei cărții, ca și suita de consultații scrise cu atîta competență, încît ne obligă să le dăm aprecierea bine meritată — iată cîteva elemente definitorii, pe care am ținut să le subliniem acum cînd vorbim despre Revista bibliotecilor.

Cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr al revistei, trimitem colectivului redacțional și colegiului de redacție salutul nostru și îmbrățișarea colegială, însoțită de urarea ca Revista bibliotecii

Să rămînă veșnic tînără!

Cu sinceră bucurie și din toată inimă, colectivul Bibliotecii „Astra” din Sibiu felicită redacția Revistei bibliotecilor cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la apariția primului număr al vechii Călăuze a cititorului — eveniment de seamă în istoria biblioteconomiei din țara noastră.

Creată odată cu sistemul socialist al bibliotecilor din România, Revista bibliotecilor a desfășurat o vastă și rodnică activitate de fundamentare teoretică a activității bibliotecare, de orientare practică a muncii miilor de slujitori ai cărții din țara noastră, înarmîndu-i și mobilizîndu-i pentru înfăptuirea sarcinilor de onoare pe care partidul și statul nostru le-a încredințat activiștilor săi pe tărîmul culturii.

Împ de 25 de ani, Revista bibliotecilor a fost un propagandist, un agitator și un organizator colectiv, punînd paginile sale în slujba popularizării inițiativelor valoroase, generalizării experienței înaintate, promovării noului în biblioteconomie, aducîndu-și din plin contribuția la adîncirea și consolidarea cunoștințelor politice și profesionale ale lucrătorilor din biblioteci, fiind călăuză și sfătătorul apropiat al fiecărui cititor al său.

Succesele biblioteconomiei românești, succesele noastre, ale bibliotecarilor, din acești ani, sint indisolubil legate și de munca și succesele colectivului redacțional al Revistei bibliotecilor — pentru care merită deopotrivă mulțumirile sincere ale bibliotecarilor ca și ale cititorilor.

La acest jubileu, felicitînd încă o dată revista și colaboratorii săi pentru împlinirile și roadele acestui sfert de veac, îi urăm și pentru viitor noi și mari succese spre dezvoltarea știin-

ței biblioteconomice românești, spre înflorirea culturii socialiste în patria noastră.

In numele colectivului
Bibliotecii „Astra“ :

prof. Ioan HOLHOȘ

UN SFĂTUITOR ȘI UN PRIETEN

Din 1960 urmăresc număr de număr Revista bibliotecilor, pe atunci „Călușu bibliotecarului” — care a constituit pentru mine o adevărată călăuză în activitatea de bibliotecar.

În 1960 eram neformată pentru această profesie. Mi-am început cariera căutând în paginile revistei răspunsuri la primele întrebări asupra modalităților și criteriilor completării colecțiilor, a organizării acestora, a formelor și mijloacelor de propagandă a cărții și întotdeauna le-am găsit.

În cei 13 ani pe care i-am închinat muncii de răspundere a cărții în sat am avut întotdeauna în revista noastră un sfătuitor și un prieten.

De multe ori când un bibliotecar mă nou mă întreba ce ar putea să citească pentru a se iniția în munca de bibliotecar îi recomandam colecția revistei.

Cu o deosebită satisfacție am primit primul volum de Consultații de biblioteconomie, supliment pe anul 1969 al Revistei bibliotecilor — ghid prețios în activitatea noastră.

În anul 1971, prin intermediul revistei am luat cunoștință de înființarea secției fără frecvență la școala postliceală de biblioteconomie, fapt care m-a determinat să mă calific în această muncă pe care am îndrăgit-o de-a lungul anilor.

Acum sint absolventă acestei școli și dacă am putut să acumulez importante cunoștințe și să obțin și unele rezultate bune se datorește, pe lângă străduința și munca tovarășilor profesori — cărora și pe această cale vreau să le mulțumesc din tot sufletul — în mare măsură revistei noastre unde am găsit pentru fiecare o-

biect mult material și pot să spun că Revista bibliotecilor a constituit unicul manual pe care l-am avut, unicul manual care a răspuns multor întrebări.

Acum, când revista sărbătorește 25 de ani de rodnică activitate, doresc ca și în viitor să abordeze cu același interes problemele majore ale profesiei noastre informându-ne asupra noutăților din lumea cărților și a bibliotecilor. Gîndul mi-l îndrept spre colaboratorii ei, cărora le mulțumesc pentru ajutorul pe care ni-l dau nouă prin paginile revistei. Atît dumneavoastră cit și revistei le doresc „La mulți ani!”.

Florența BLENDEA
Biblioteca comunală
Peștișani
jud. Gorj

Să se autodepășească mereu

Imi face o deosebită plăcere să felicit colectivul redacțional al Revistei Bibliotecilor la cea de-a 25-a aniversare de la apariția acestei prestigioase publicații. Am apreciat și apreciez în mod deosebit la această revistă, pe care o urmăresc mai bine de un deceniu și jumătate, faptul că se află mereu în miezul preocupărilor actuale. Colectivul redacțional a promovat și promovează o concepție modernă, bazată pe o informație mereu la zi în toate domeniile pe care le abordează.

Revista bibliotecilor a îndeplinit și îndeplinește o funcție socială remarcabilă nu numai prin lărga varietate de preocupări, ci cu deosebire prin aceea că și-a asumat un rol însemnat în formarea conștiinței socialiste. Pătrunsă de poziția materialist-dialectică, revista s-a impus ca un propagator permanent al concepției marxist-leniniste, al patriotismului și al internaționalismului socialist.

Desigur, prin specificul preocupărilor mele, m-a interesat la această revistă în chip deosebit tot ce se publică în ea cu privire la istoria cărții și tiparului. Revista bibliotecilor a făcut în acest domeniu mai mult poate ca orice altă publicație periodică din țara noastră, publicînd întotdeauna mate-

La 25 de ani

riale interesante chiar și pentru specialiști. Subliniez în chip deosebit faptul că redacția revistei cu un real simț al noului autentic reușea să aleagă pentru revistă materialele cele mai bune. Amintesc un singur exemplu, foarte concludent, după părerea mea. În momentul în care fotografierea filigranelor cu izotopi radioactivi, și tot ce decurgea din această metodă pentru știința filigranologiei, era o noutate nu numai la noi, ci și pe plan mondial, Revista bibliotecilor a fost singura publicație de specialitate care a oferit spațiu grafic cercetărilor pe această bază încă în fază de experiment. Ea a îndeplinit în multe privințe un adevărat rol de pionerat. Nu a existat, spre exemplu, în ultimul deceniu vreă descoperire mai însemnată din domeniul istoriei cărții și tiparului românesc, care să nu fi fost semnalată pentru prima dată de Revista bibliotecilor, ceea ce mi se pare foarte semnificativ pentru munca competență a colectivului redacțional. Nu pot să nu amintesc și faptul că în domenii atât de vitregite de alte publicații cum sint bibliofilia sau istoria bibliotecilor, revista oferea în fiecare an câteva articole valoroase, promovind, astfel, cercetarea în unele domenii din cele mai importante pentru istoria culturii și civilizației la noi.

Este de remarcat apoi că materialele comemorative, oarecum destul de simple, „festiviste”, care apar des într-o serie de reviste de specialitate, înundând câte o dată numere întregi, au găsit o soluție mai atractivă în Revista bibliotecilor. Colectivul redacțional al acestei reviste s-a străduit și în cele mai multe cazuri a reușit să dea și acestor materiale un aspect mai interesant, mai atractiv. În fond, acesta este rostul unei reviste, să ofere întotdeauna ceva nou cititorilor săi chiar dacă abordează teme mai cunoscute.

O mențiune pentru prezentarea grafică. Mă bucură foarte mult că în ultima perioadă revista s-a îmbunătățit în mod vizibil și sub acest aspect.

Să fie ca în anii care vor urma colectivul redacțional să se autodepășească mereu, să aibă satisfacții din ce în ce mai mari, dar și sentimentul că nu a oferit încă cititorilor revistei tot ce putea și poate!

Puțin atrăgătoare pentru neinițiați, în haina sa prea modestă, Revista bibliotecilor este, de un sfert de secol, o prezență reală, activă și de neînlocuit în viața noastră culturală. Nu un simplu amator, ca subsemnatul, este în măsură să aprecieze valoarea și rolul revistei în mișcarea acelor luminători de vocație și de profesie care sint bibliotecarii, dar cred că numeroasele și ingenioasele anchete, discuții și confruntări de opinii, care mi-au furat nu o dată timpul dedicat altor lecturi, pot interesa cu atât mai mult pe cei cărora le erau destinate. Însă pot afirma cu certitudine că nici un cercetător al vechii noastre culturi scrise, fie el istoric al literaturii, al tiparului, al bibliotecilor, nu se poate dispensa de o parcurgere regulată a paginilor dedicate de Revista bibliotecilor acestui gen de cercetări. Aici au apărut în decursul anilor, și mai ales în decursul ultimilor ani, numeroase studii despre filigrane și vechi mori de hirtie, despre ex libris-uri, colecții de incunabile, biblioteci publice și particulare, despre vechi cărți românești și manuscrise, pe care se întemeiază o bună parte a rezultatelor cercetărilor de specialitate și a sintezelor de astăzi. Numeroase notițe și semnalări care cer o muncă migăloasă și cunoștințe adânci au apărut aici nu numai ca simple colaborări, ci și ca rezultat al politicii de stimulare a activității științifice a bibliotecarilor, pe care revista a vrut și a știut să o practice întotdeauna.

Fie ca activitatea atât de bogată, de utilă și de generoasă a revistei să cunoască în viitor o dezvoltare pe măsura dorinței, a competenței și a posibilităților harnicilor ei redactori.

Și, dacă mi se îngăduie și o sugesție, aș propune ca toate materialele de cercetare (istorie a cărții, a tiparului, a bibliotecilor) publicate în decursul unui an să fie cuprinse, periodic, într-un volum, un fel de „supliment” al revistei.

L. DEMÉNY

Mircea ANGHELESCU

OFICIUL DE DOCUMENTARE ȘI PUBLICAȚII TEHNICE AL MINISTERULUI INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI GRELE (ODPT-MICMG)

Ing. Paul JOIȚA

Orientarea consecventă a partidului și statului nostru, în anii socialismului, către crearea unei industrii constructoare de mașini moderne și competitive, capabilă să asigure majoritatea necesităților naționale și să creeze importante disponibilități pentru export, întregesc un succes deplin.

Astăzi, această ramură industrială, esențială pentru orice economie modernă, reprezintă o bază sigură pentru viitoarele succese, stabilite ca obiective prin importante documente de partid și de stat.

O garanție sigură, în acest sens, o constituie potențialul uriaș al industriei noastre constructoare de mașini, caracterizat prin: **diversificarea** impresionantă a producției, materializată prin zeci de mii de produse, de la nave până la componente electronice; **dinamismul** excepțional, marcat prin ritmuri anuale de creștere a producției de peste 15 la sută, printre cele mai înalte din lume; **resursele umane** de calitate, dovadă complexitatea și calitatea produselor realizate de sutele de mii de constructori de mașini din țara noastră; **inovarea permanentă**, rod al promovării concepției originale românești a cadrelor de înaltă calificare care activează în această ramură.

Pe această treaptă a dezvoltării, încă de mai mulți ani, a devenit o necesitate obiectivă asigurarea unei informări de specialitate corespunzătoare, fără de care nu poate fi concepută promovarea progresului tehnic.

Amploarea proceselor informaționale, caracterizată printr-o multitudine de surse de informare care trebuie consultate, **complexitatea** activității de colectare, înmagazinare, regăsire și difuzare a informațiilor, precum și **legăturile** multiple cu producătorii și beneficiarii informațiilor, au impus câteva orientări ale organizării și desfășurării acestei activități, caracterizată prin: **tendința de constituire a unei rețele interconectate de organe specializate din cadrul tuturor întreprinderilor și**

institutenilor; formarea unui ansamblu de tehnici și metode de lucru specifice acestei activități; constituirea, prin diviziunea muncii, a unei noi meserii și specializări.

Aceste tendințe au condus și la constituirea unei instituții specializate de informare în ramura construcțiilor de mașini, Oficiul de documentare și publicații tehnice al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (ODPT-MICMG), a cărui activitate o prezentăm, succint, în cele ce urmează.

Scurt istoric

ODPT s-a constituit ca unitate independentă în anul 1963, prin preluarea și dezvoltarea unor atribuții ale unui serviciu de specialitate din ministerul tutelar (Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini). În decursul timpului, activitatea sa a avut o permanentă extindere tematică și ca gen de activități, fie prin preluarea treptată a unor atribuții exercitate anterior de actualul Institut Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică (fost IDT), fie prin abordarea unor noi activități sau prin dezvoltarea substanțială a celor deja existente.

Stadiul actual al dezvoltării activității noastre îl putem caracteriza succint prin câteva date, pe care cei în a căror activitate se regăsește integrată și munca noastră, constructorii de mașini, le denumesc parametri tehnico-economici:

1. **domeniul tematic**: toate subramurile construcției de mașini, inclusiv electrotehnica și electronica; cu precădere acele probleme și subramuri care au un caracter general sau interdisciplinar (de exemplu, tehnologia);

2. **beneficiarii**: 2500 de unități abonate, din toată țara, în cadrul cărora sute de mii de persoane vin în contact cu materialele elaborate de ODPT; acești beneficiari se regăsesc în proporție de circa 60 la sută în cadrul MICMG și MICMUE*), restul având ca loc de muncă alte ramuri ale economiei naționale;

3. **tiraje de difuzare**: în funcție de cerere și de genul de activitate, de la

*) Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii.

1 exemplar pînă la 10 000 de exemplare ; anual se difuzează peste 7 milioane de pagini xerocopiate, peste 20 de milioane de pagini multiplicat prin procedee Offset-Romayor și peste 15 milioane de pagini tipărite ; exceptînd xerocopiile, se difuzează anual circa 0,5 milioane de exemplare de publicații ;

4. **genuri de activități :** informare documentară, servicii de bibliotecă științifică și tehnică, editură de specialitate pe ramură, activitate de propagandă tehnică generală, oficiu de legătură a ministerului cu mijloacele de informare de masă, atelier central de ramură pentru xerocopiere și multiplicare ;

5. **dotare materială :** atelier propriu pentru realizarea xerocopiilor și multiplicărilor ;

6. **organizarea internă :** salariații sînt constituiți în secții specializate pe operații și organizate în flux continuu : bibliotecă, sectoare cu specific redacțional, dactilografieri și complexul de operații tehnoredacționale, atelier de multiplicare, secție de anchetare a beneficiarilor și difuzare directă a publicațiilor.

Cadrul general în care ODPT-MICMG își desfășoară activitatea

O caracteristică specifică proceselor informaționale o constituie tendința, evidentă pe o anumită treaptă de dezvoltare, de a constitui sisteme de funcționare integrată a organelor de informare, a producătorilor de informații și a beneficiarilor.

Conștienți de acest fapt, considerăm că unitatea noastră este — concomitent — un element component al mai multor subsisteme, cea ce se reflectă în orientarea permanentă a activității noastre către satisfacerea cerințelor acestor subsisteme.

Ni se pare util să enumerăm aceste „subsisteme”, cu sublinierea faptului că, în primul rînd, activitatea noastră este parte componentă a activității ramurii construcțiilor de mașini din țara noastră. ceea ce determină orientarea tematică a activității, operativitatea și calitatea necesară.

Relațiile speciale de colaborare cu unitățile componente ale sistemului de cercetare și proiectare al ramurii sînt consecința firească a faptului că, împreună cu acestea, participăm la un proces unitar de generare și difuzare a informației științifice și tehnice originale românești.

Prin atribuții și activități, ODPT-MICMG este parte componentă a sistemului de perfecționare a pregătirii cadrelor și de învățămînt profesional din industria construcțiilor de mașini.

De asemenea, prin activitatea desfășurată, ODPT participă la activitatea unor subsisteme de informare existente în țară, a căror orientare și finalități le avem permanent în vedere : subsistemul de informare documentară (informarea „secundară”, bazată pe literatura străină de specialitate), dat fiind că această activitate reprezintă ponderea cea mai mare în profilul nostru ; subsistemul editorial științific și tehnic, avînd în vedere faptul că edităm reviste de specialitate, cataloage de produse și alte lucrări originale specifice industriei construcțiilor de mașini ; subsistemul bibliotecilor științifice și tehnice, deoarece exercităm funcția unei biblioteci centrale de ramură ; subsistemul de propagandă tehnică de masă, deoarece participăm la organizarea a numeroase acțiuni de genul expozițiilor, simpoziunilor, propagandei prin mijloace audio-vizuale etc ; subsistemul de informare de masă (presă, radio, televiziune), deoarece exercităm o funcție de organ de legătură a ministerului cu aceste mijloace de informare ; subsistemul de tipărire și multiplicare, dat fiind funcțiile de atelier central de multiplicare pe minister.

În fine, trebuie să menționăm că ODPT este organul ce mai important al rețelei interne de informare a ramurii industriei construcțiilor de mașini, din care fac parte serviciile, birourile și persoanele ce au astfel de atribuții în întreprinderi și instituții.

Evident, în toate aceste activități ne păstrăm profilul tematic menționat anterior, ceea ce permite delimitarea clară de activitatea unor organe sau instituții înrudite ca gen de activități, dar care activează în alte ramuri și domenii.

De aceea, considerăm că este locul să subliniem faptul că ODPT nu desfășoară o activitate numai de informare documentară, așa cum s-ar putea înțelege din titulatură, ci o activitate de informare în general, desfășurată în toate genurile și canalele de informații, singura limitare fiind de natură tematică : domeniul industriei construcțiilor de mașini.

Această ultimă concluzie devine și mai evidentă din parcurgerea scurtei descrieri a principalelor activități desfășurate de către ODPT în cursul unui an.

Activități de informare documentară

Distinct, pe cele trei categorii de beneficiari a căror deservire o asigurăm, au fost elaborate și difuzate următoarele publicații : **Buletinul de informare tehnico-economică pentru cadrele de conducere** (BITE, 12 nr./an, circa 200 p./nr.), publicație cu profil de orientare, perspectivă și politică a ramurii, în care mate-

riale documentare sînt date ca traduceri prelucrate, sinteze documentare, colecții de date tehnico-economice; **buletinele de informare tehnică pentru ingineri** (BIT, 12 specialități tematice, 82 nr./an, circa 70 p./nr.) tratează probleme de specialitate cu aplicabilitate practică, prezentate ca traduceri prelucrate sau sinteze documentare; **publicațiile de informare a cadrelor cu pregătire medie** (NM, 10 specialități tematice, 74 nr./an, circa 40 p./nr.) furnizează, la fiecare număr, o sinteză documentară utilă și pentru activitatea de perfecționare a pregătirii cadrelor (într-un plan tematic corelat cu mijloacele audio-vizuale elaborate).

Trebuie să menționăm că această activitate o desfășurăm în corelare cu activitățile prestate de Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică în domeniul construcției de mașini: informarea de semnalare prin titluri, unele sinteze documentare și corelații tematice de traduceri, servicii de regăsire a informațiilor sau de traduceri etc.

Activitatea de bibliotecă științifică și tehnică centrală

Din lipsa unor spații adecvate depozitării și manevrării unui volum mare de publicații, am adoptat orientarea către crearea unei rețele de biblioteci specializate pe subdomenii (la ODPT și principalele institute de cercetare și proiectare) bazată pe: centralizarea și corelarea tuturor comenzilor de material documentar străin, la ODPT; folosirea tuturor achizițiilor la elaborarea publicațiilor ODPT; depozitarea la ODPT a revistelor nu mai vechi de 3 ani și a cărților nu mai vechi de 5 ani; transferarea de la ODPT la institutele menționate a publicațiilor care sînt mai vechi decît aceste termene și realizarea unor biblioteci complete cu profil mai îngust.

Activitatea editorială

ODPT asigură editarea unui important volum de reviste de specialitate (de „informare primară”): **Construcția de mașini** (12 nr./an), **Electrotehnica** (12 nr./an), **Automatica și Electronica** (6 nr./an), **Calitatea producției și metrologie** (12 nr./an), **Buletinul intern al ministerului** (12 nr./an), precum și alte câteva publicații sau colecții de comunicări științifice ale unor institute de specialitate.

Aceste publicații asigură difuzarea unor articole originale, precum și o informare

de semnalare primară a realizărilor principale ale construcției de mașini.

Un loc important ca volum și conținut îl ocupă publicațiile editate anual în cadrul **sistemului de informare asupra produselor**: circa 25 de cataloage de produse asimilate în fabricația curentă, circa 10 cataloage ale produselor unicat, 10 volume cu prețurile produselor, diverse prospecte sau colecții de prospecte tipărite.

Activitatea de propagandă tehnică

O direcție principală a acțiunilor inițiate în acest domeniu, a cărui importanță o tratăm cu atenția cuvenită, o constituie participarea, ca unul din principalii factori organizatorici, la expozițiile cu tematică generală organizate în țară (5 expoziții în 1972, printre care și Tîrgul internațional București 1973).

Acordăm o atenție deosebită elaborării și difuzării în tiraje de zeci de exemplare a unor mijloace audio-vizuale, destinate propagandei tehnice și cursurilor de instruire și reciclare. Astfel, în 1973 au fost realizate 10 filme documentare tehnice (cu o durată totală de circa 200 de minute, majoritatea pe peliculă color), precum și 50 de seturi de diapozitive (cîte 35 imagini/set), care sînt corelate tematic cu publicațiile NM.

Cîteva direcții de orientare a activității viitoare

O analiză critică a stadiului de dezvoltare a activității noastre ne relevă faptul că — deși în ultimii ani am realizat o sensibilă diversificare și adîncire a activității — persistă încă un important decalaj față de necesitățile de informare ale beneficiarilor noștri, atît în volum, cît — mai ales — în ceea ce privește calitatea și operativitatea.

Concomitent cu aceasta, constatăm că există — pe plan mondial — unități similare de specialitate care sînt organizate la un nivel superior și a căror activitate poate fi considerată ca model de referință.

Din aceste motive și referindu-ne la documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, avem în vedere ca activitatea noastră să fie permanent perfecționată și dezvoltată, astfel încît să atingem un nivel foarte avansat pe plan mondial.

(Continuare în p. 404)

CIRCULAȚIA CĂRȚII DE INFORMARE ȘI PROPAGANDĂ ȘTIINȚIFICĂ ÎN RÎNDUL ELEVILOR

(comuna Tulca, jud. Bihor)

Iuliu PINTEA

Aportul bibliotecii la formarea și dezvoltarea unei concepții științifice, materialiste, despre lume și viață, în special în rîndurile copiilor și adolescenților, poate împlini în chip fericit ceea ce se face pe acest plan în școală, în organizația de pionieri și U.T.C., prin toate celelalte canale de educație și cultură.

Am plecat de la această ipoteză într-o cercetare sumară a lecturii elevilor de la școala generală din comuna Tulca, județul Bihor. Datele la care ne vom referi mai jos privesc numai lectura celor 324 de elevi ai acestei școli, în cele două biblioteci pe care aceștia le frecventează: în biblioteca școlară și în cea comunală. Mai întîi însă, cîteva reperi privitoare la posibilitățile acestor biblioteci de a răspunde cerințelor educației științifice a elevilor.

Biblioteca școlii dispune de un fond de carte alcătuit din 4100 de volume, în majoritatea lor de literatură beletristică, cuprinzînd în special titlurile indicate, ca lectură obligatorie și facultativă, în programa școlară, pentru limba română. Deși nu s-a putut analiza structura fondului în procente, pe domenii (Biblioteca nu conduce evidență primară, iar cărțile nu sînt clasificate.), s-a cercetat com-

ponența lui și s-a constatat că există o serie de lucrări și din alte domenii, care să-i intereseze pe elevi. Din domeniul social-politic figurează în colecțiile bibliotecii: *Congresul al IX-lea al P.C.R., Bihorul în imagini, Statutul U.T.C., Statutul P.C.R., Ecaterina Teodoroiu, Constantin Godeanu, N. Titulescu. Documente istorice etc.*, din domeniul științei și tehnicii: *Ce sînt laserii, Mic atlas de plante, Cu razele X în adîncul cristalelor, Lumea animalelor, Mările și oceanele pămîntului, Cine l-a creat pe Dumnezeu, Botezul și împărtașania, Biblia hazlie, Medicina familiei, Enciclopedia populară medicală, Atlas geografic, Cadmos — scurtă istorie a scrisului, Laboratorul fotoamatorului, Din istoria tehnicii românești, Atelierul de lăcătușerie, Construcții de radio, Radioreceptoare de buzunar etc.*

Am întîlnit de asemenea cărți de educație moral-cetățenească, precum: *Merçi, scuzăți, pardon, Pe teme de educație politică și patriotică a tineretului, Sîntem al țării viitor, A fi pionier și albume de artă, ghiduri turistice, cărți de sport.*

Deși nu putem aprecia fondul de carte existent în această bibliotecă îndeajuns de echilibrat, de bine structurat tematic, putem afirma că există o serie de lucrări care, ingenios popularizate în rîndul elevilor, să servească scopului la care ne referim.

Biblioteca comunală dispune de posibilități mai largi, avînd mai multe volume, un program zilnic de deservire, un local propriu adecvat și un bibliotecar calificat.

Din totalul fondului de carte (6300 de volume), 37 la sută sînt cărți din alte domenii decît literatura beletristică, iar noutățile editoriale sînt achiziționate într-o proporție și cu o promptitudine superioară bibliotecii școlare.

Iată însă cum se prezintă pe structuri tematice circulația cărților din cele două biblioteci în rîndul elevilor școlii generale.

În biblioteca școlară:

Tabelul nr. 1

Clasa	Nr. elevi	Nr. cititori	Nr. cărți impr.	din care				
				soc.-	pol.	șt.,	teh,	beletr.
I	32	—	—	—	—	—	—	—
II	36	32	257	—	—	—	257	—
III	41	28	228	—	1	—	227	—
IV	23	18	150	—	1	—	149	—
V	47	37	129	—	—	—	129	—
VI	51	45	211	1	—	—	210	—
VII	48	37	168	2	—	—	165	1
VIII	46	17	87	1	3	—	81	2
Total	324	214	1,230	4	5	—	1218	3

Din aceste date, precum și din celelalte constatări, putem trage următoarele concluzii :

— Biblioteca școlară pune în circulație aproape în exclusivitate literatura beletristică, în special lectura obligatorie, și facultativă recomandată de profesorii de limba și literatura română ;

— Literatura de știință popularizată, de tehnică, istorie, geografie, artă, nu se citește, deși în fondul de carte, după cum s-a văzut, există suficiente titluri din aceste domenii ;

— Între cele 12 titluri nebeletristice împrumutate apar : *Asaltul cosmosului, Mărșești 1917, De vorbă cu tinerii, Ultimele zile ale lui Hitler, Analize gra-*

maticale, Detașamentul Păuliș, Luntrea sublimă, Peste tot semnale, Aripi românești, Exerciții de probleme de matematică, Analize gramaticale ;

— Preocupările pentru lectura elevilor și pentru formarea lor ca cititori adulți nu se fac simțite. Împrumutul de carte nu este coordonat și îndrumat suficient de către biblioteca școlară ; cadrele didactice nu includ în lectura facultativă a elevilor cărți care să le dezvolte gustul și pentru lectura altor cărți decât beletristica ;

— Popularizarea cărții nu se face în nici un fel ; noutățile intrate în bibliotecă nu sînt cunoscute de către elevi. În biblioteca comunală :

Tabelul nr. 2

Clasa	Nr. elevi	Nr. cititori	Nr. cărți. Impr.	din care			
				soc. - pol.	șt., teh.	beletr.	alte
I	32	16	134	2	1	128	3
II	36	22	392	1	1	385	5
III	41	19	251	3	9	234	5
IV	23	21	295	1	5	287	2
V	47	29	319	3	8	301	7
VI	51	22	160	3	3	145	9
VII	48	47	577	21	41	492	23
VIII	46	36	444	15	36	354	39
Total	324	212	2,572	49	104	2,326	93

Interpretînd aceste date și comparîndu-le cu cele de la biblioteca școlară, observăm că numărul elevilor este aproximativ același la ambele biblioteci (deși nu sînt totdeauna aceleași persoane), dar numărul volumelor împrumutate lor de la biblioteca comunală depășește cu peste 1000 numărul volumelor împrumutate prin biblioteca școlară. Ceea ce se remarcă evident este faptul că, pe măsură ce crește vîrsta elevilor, numărul cărților împrumutate de la bibliotecă atinge cote din ce în ce mai mari, tocmai invers de cum este la biblioteca școlară. Analizînd conținutul lecturii constatăm și aici că în cea mai mare măsură se citește beletristică, însă în ultimele clase (VII-VIII) crește simțitor procentul lucrărilor din alte domenii (20 la sută).

Am spicuit din lectura elevilor în afara cărții beletristice : clasele I-II *Jocurile istefilor, Cum învățăm, Prin Europa, Medicina distractivă, Activitatea sportivă în școală, Cum să prevenim bolile infecțioase* (unele desigur luate pentru părinți) ; clasele III-VIII — *Din viața animalelor, Cum au apărut numerele, Eroii fabulelor, Broderii colorate, Almanahul vacanței, Activitatea turistică în școală.*

Abia din clasele VII-VIII se constată și solicitarea literaturii propriu-zis de informare. S-au împrumutat printre altele : *Conferința Națională a P.C.R., Cite stele sînt pe cer, Spre sud, Aritmetica distractivă, Culegere de exerciții de matematică, Ce profesiune să-mi aleg, Ce să fiu, Minunile chimiei, Știință și ateism, Din indemmul conștiinței.*

Din aceste constatări s-ar putea afirma că :

— Lectura, deși mai diversificată tematic decît la biblioteca școlară rămîne unilaterală, dominată de bibliografia școlară obligatorie și facultativă ;

— Titlurile nebeletristice împrumutate nu trădează o preocupare sistematică și serioasă a bibliotecarului în orientarea lecturii elevilor.

Problema majoră care ne interesează este însă în ce măsură biblioteca, atît cea comunală cît și cea școlară, a reușit să influențeze lectura elevilor, să contribuie la formarea concepției științifice despre lume, în ce măsură biblioteca ajută și sprijină școala în desăvîrșirea procesului instructiv-educativ.

Îndrumarea lecturii elevilor s-a efectuat sporadic, nesistematic și fără un scop bine determinat, care să urmărească

printre altele realizarea educației științifice a elevilor. Deasemenea, lipsește preocuparea pentru formarea elevilor ca viitori cititori adulți, cu deprinderi de muncă independentă, care să folosească frecvent și eficient instrumentele de informare bibliografică.

Atragerea la lectură nu este multumitoare cu toate că unii elevi citesc sau într-una sau într-alta din biblioteci, iar alții frecventează ambele biblioteci. Există însă un număr de 50 de elevi care nu citesc în nici una din biblioteci și tocmai aceia care ar avea cel mai mult nevoie de lectură. Acești elevi nu sînt orientați și îndrumați spre bibliotecă și nu se intervine în determinarea preocupărilor lor pentru carte. Nu putem accepta ideea ca un elev să nu citească nici o carte de la bibliotecă, pentru că existența unei biblioteci personale cuprinzătoare, care să-i satisfacă integral nevoile de lectură, este prea puțin probabilă. Cu atât mai puțin posibilă este stimularea unor noi interese de lectură și de informare în aceste condiții.

Popularizarea cărții în direcția urmărită de noi nu s-a făcut în mod permanent. E drept, în planul de muncă al bibliotecii comunale sînt prevăzute o serie de manifestări (prezentări și recenzii de cărți, expoziții, vitrine, consfătuiri etc.) pe teme social-politice, științifice și tehnice, dar ele nu s-au adresat direct elevilor,

iar participarea acestora a fost mai mult accidentală.

Acțiunile cu elevii, la bibliotecă sau la căminul cultural, n-au intrat în obișnuință. Nici vizionările de filme pentru tineret nu sînt valorificate pe deplin. De asemenea, nici mijloacele audio-vizuale de care dispune căminul cultural nu sînt folosite în organizarea unor acțiuni diferențiate, interesante și foarte ușor de realizat.

Din aceste constatări ne putem da seama că atât bibliotecă comunală, dar mai ales cea școlară, nu realizează cu suficientă promptitudine orientarea lecturii, mai cu seamă în contextul situației specifice a comunei Tulcea, localitate în care biserica baptistă își face simțită prezența în viața spirituală a colectivității, se impune acordarea unei atenții deosebite organizării de activități complexe, prin care să se realizeze educația științifică, materialist-dialectică a elevilor. În final, am dori ca acest material să constituie un prilej de meditație profesională asupra felului cum fiecare bibliotecă a realizat educația științifică a elevilor și un imbold pentru cooperarea, în cadrul planului de educație socialistă a maselor, de ridicare a nivelului general al cunoșterii, ce se realizează în comună sub conducerea organizației de partid.

Desen de A. Dürer (Detaliu)

(Urmare din p. 401)

În concret, ne-am propus următoarele direcții de orientare a activității noastre în viitorii 5—7 ani: realizarea treptată, cu forțe proprii și prin cooperare internațională, a unui sistem automatizat de înmagazinare și regăsire a informațiilor din literatura de specialitate, precum și a unui sistem similar pentru informarea asupra produselor realizate în țară; constituirea unei mari biblioteci naționale pentru ramura construcțiilor de mașini; creșterea substanțială a ponderii informării prin mijloace audi-vizuale (cu precădere pe baza tehnicilor de videomagnetoscop); extinderea în continuare, într-un sistem integrat, a tuturor genurilor de activități de informare.

Ritmurile fără precedent de dezvoltare a industriei constructoare de mașini din țara noastră, evidenta creștere a cercetărilor de informare pe care o înregistrăm și experiența pe care am căpătat-o pînă în prezent sînt — pentru colectivul nostru de muncă — tot atîtea certitudini că obiectivele enunțate mai sus vor fi realizate.

„Cînd lacul era agitat și nu puteam naviga, îmi petreceam după-amiezele hoinărind prin insulă, ierborizînd ici colo, așezîndu-mă ba în colțurile cele mai prietenoase și părăsîte ca să visez în voie, ba pe terase și moviște ca să contemplan minunata și încîntătoarea priveliște a lacului și a malurilor, încununată într-o parte de munții apropiați, deschizîndu-se în cealaltă spre cîmpii bogate și roditoare peste care privirea rătăcea pînă la munții albaștrui din depărtare.

Spre seară, coboram din virful insulei și mă așezam pe prundișul de pe mal în cite un colț ascuns; acolo, clipocitul undelor și mișcarea apei ocupîndu-mi simțurile și gonîndu-mi din suflet orice altă preocupare, mi-l scufundau într-o dulce visare și noaptea mă surprindea așa, de multe ori fără să-mi fi dat seama că visez. Bătăia valurilor în mal, vuietul apei, neîntrerupt dar umflîndu-se parcă din timp în timp, îmi umpleau ochii și urechile și luau locul mișcărilor lăuntrice pe care visarea le stîngea în mine de ajugeam să mă simt trăind cu plăcere fără a-mi da osteneala să gîndesc... Trezîndu-mă dintr-o lungă și dulce visare și vîzîndu-mă înconjurat de verdeață, de flori, de păsări, aruncîndu-mi privirile hoinare peste fîrmurile romantice care mărgineau vasta întindere de apă limpede și cristaline, contopeau toate aceste lucruri prietenoase cu ficțiunile mele și cînd, în sfîrșit, îmi reveneam cu încetul și regăseam tot ce mă înconjura, nu mai puteam să indic granița dintre ficțiune și realitate, atît de mult contribuiseră toate să mă facă să îndrăgesc viața de reculegere și singurătate pe care o duceam pe acele frumoase meleaguri.“¹⁾

Să-mi fie scuzat acest amplu citat al cărui dulci volute confesionale nu se lăsau brutal amputate. Aceste visări de hoinar singuratic aparțin lui Jean-Jacques Rousseau care-și rememorează cu o duioasă nostalgie insula Saint-Pierre din mijlocul lacului Bienné din Elveția, unde a gustat cu voluptate fericirea singurătății în cadrul naturii. Rîndurile citate mai sus n-au nimic de-a face cu ideea de frumusețe a naturii, sau mai exact cu frumosul estetic al naturii. Natura lui Rousseau este frumoasă, devenind obiect estetic și fiind încorporată ideilor estetice, pentru că alcătuiește o alveolă ocrotitoare. Ea favorizează declanșarea visului nedeslușit și trăirea la nivelul senzațiilor fericite de odihnă absolută. Argumentele care îl leagă și îl contopesc pe Rousseau cu natura n-au în ele nimic estetic și nici poetic. Este o

Lecturi

DE LA SENTIMENT LA SENTIMENTALISM

Sentimentul naturii (I)

Adriana MITESCU

1) Rousseau, J. J. Visările unui hoinar singuratic. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968, p. 79.

adevărată fugă de societate sau poate o formă nevinovată, naivă, de protest: „Mă cațăr pe stînci, pe munți, mă așund în văi, în păduri, ca să mă sustrag pe cit posibil aducerii aminte a oamenilor și loviturilor celor răi. Mi se pare că în desișul unei păduri sint uitat, liber și pașnic ca și cum n-aș mai avea dușmani sau ca și cum frunzișul m-ar apăra de faptele lor, așa cum mi-i șterge din memorie”.² Natura funcționează mai mult ca o terapeutică a sufletului ce se simte întărit și apărat în liniștea lacului, a pădurii și a plantelor.

De fapt, Rousseau, ca tipic reprezentant al sensibilității europene de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, descoperă „sentimentul naturii” într-o stare sufletească deficitară, datorată agitației orașului, tumultului pătîmăș al vieții în societate, stare pe care omul modern n-a mai pierdut-o, ci, dimpotrivă, și-a intensificat-o. Așadar, „sentimentul naturii” devine idee literară ca aspirație a cetățeanului, ca nostalgie a sufletului său surescit de mișcare și viteză și care cu timpul pierde perspectiva unitară asupra ființei sale și chiar controlul asupra haosului de impresii produse de realitatea tot mai diversă și multiplicată. Dimensionarea subiectivității dobîndită treptat prin dezvoltarea modului de viață urban sub semnul tehnici-tății, extinderea prezenței umane la nivel planetar prin micșorarea spațiului și creșterea nebănuită a vitezei, simultaneitatea trăirilor frustrează ființa de impresiunile senzoriale ale existenței însăși, depline, simple și permanente. Acest sentiment al existenței umane, unitară și nezdruccinată o oferea natura în prezența căreia Rousseau nutrea un sentiment de supremă fericire.

Înainte de a deveni obiect estetic natura a constituit un element exterior de delimitare a ființei umane. Istoria literaturilor atestă primele cîntece magice în care natura reprezenta o forță dominantă, ostilă, obscură, care înspira frică și umilință. Asistăm la înfruntarea dintre puterea distructivă și necunoscută a naturii și omul ca specie biologică, trăitor în colectivitatea unită în jurul căpeteniei. Membrii acestei colectivități sint legați prin relații vitale de prietenie, în perspectiva supraviețuirii în lupta cu natura. Odată înfrîntă teama sau odată cîștigată, prin cîntece și ritualuri magice, îngăduința demiurgică a naturii, fișesc ca o armonie izbăvitoare îmmurile vedice către forțele naturii. Nu mai găsim exprimată o stare de umilință și înduplecare vicleană a monstrului necunoscut și răuvoitor în multiplele lui înfățișări: vinat, fiare sălbatice, descărcări electrice

etc., ci bucuria laudei închinată zeităților simbolizînd înfelepciunea și ordinea naturală: Foc, Soare, Auroră etc. Imnul vedic închinat Focului, de pildă, Către Varuna este o laudă adusă zeului tutelar al legilor naturii: „Sus, să cîntăm tare un cîntec de laudă / Adînc și drag atotvestitului Varuna / ... el a răspîndit aerul răcoros în pădure. / A pus laptele în vaci, iuteala în cai, / Înfelepciunea în inimă, fulgerele în nori, / Soarele pe cer / ... Minunea aceea mare voiesc s-o spun, / A lui Varuna, zeul vestit, / Care stînd în văzduh a măsurat pămîntul, / Avînd soarele drept măsură”.³ Și în alte fragmente poematice din Rig-Veda revin ideea zeului atotputernic păzitor al legii supreme a alcătuirii și existenței pămîntene, ideea „măsurii” ce domină toate înfățișările fizice și totodată ideea măsurii morale care asigură „biruința lumii” dobîndită de omul trăitor sub constelația binelui și adevărului suprem. Și iată iertarea morală învocată în armonie cu imaginea echilibrată și organizată a naturii: „Orice nedreptate am fi făcut vreunui prieten, / Unui tovarăș iubit sau unui frate, / În casa noastră sau în străini, / Toată nedreptatea, iartă-ne-o, Varuna, / Dacă am înșelat la joc ca trișorii, / Dacă am greșit cu sau fără voie, / Desă de la noi ceea ce ne leagă, / Zeule Varuna, și să-ți fim dragi din nou”.⁴

După formele cîntecelor magice, ale celor de vinătoare ce corespundeau unei organizări colective primitive, ca și după îmmurile de laudă închinată principiilor de alcătuire a lumii, cînd omul se apropie și ca individ de puterea binevoitoare a naturii, lirismul ce apare într-o perioadă a ocupației agricole atestă cultivarea subliniată a motivului natural. Îndeletnicirea agricolă este aceea care statornicește relații de îmbinare între om și natură, de comuniune afectivă, ceea ce favorizează și apariția lirismului individual desprins de normele severe, determinant economice ale forme de viață colectivă. Munci și Zile de Hesiod la greci, sau Cîcșul anotimpurilor de Kalidasa la indienii stau mărturie pentru acest nou suflu liric închinat naturii vegetale și agricole.

Homer ficează pentru întreaga literatură antică și pentru secolele următoare pînă în clasicism tipologia unui peisaj ideal, plăcut, cu arbori, pașiști răcoroase populate de nimfe, cu peșteri și izvoare și cu un pămînt de o fertilitate mitologică. Așa este de pildă peștera lui Calipso, sau peștera din Itaca, grădina lui Alcinous plină de roade și scaldată în atmosfera blîndă a unei veșnice primăveri, sau

3) Către Varuna. În: Coșbuc, G. Antologie sanscrită. Buc., Editura pentru literatură, 1966, p. 16.

4) Op. cit., p. 16.

2) Ibid.

insula ciclopilor unde „Sint pașiți umede și moi și via / Nemuritoare ar crește pre-tutindeni, / Ușor ar fi aratul și la vreme / S-ar secera îmbelșugate lanuri / Necon-tenit că prea e gras pământul ...“⁵⁾ Tradiția peisajului homeric mai păstrează imaginea unor insule a fericitorilor, cu primăvară eternă, ferite de boală, foame și moarte. Simbolul cimpilor elizee de la „capătul pământului“ unde sălășluiesc sufletele celor aleși au aceeași semnificație a naturii fericite și fertile.

Dar din aceste imagini grandioase a ciclurilor naturale și a locurilor plăcute, „locus amoenus“, unde oameni și zei trăiesc laolaltă într-o desfătăre proprie meridianului iubitor de umbră bogată, se desprinde treptat sentimentul individualizat al naturii ca produs intelectual al cetățeanului. Astfel, întâlnindu-l pe Fedru la porțile Atenei, Socrate îi spune să găsească un loc unde să poată filozofa, iar Fedru îi arată platoul măreț, cu umbră, adieri line și iarbă pe care se pot așeza sau culca după pofta inimii. La fel Teocrit (secolul III) își scrie Idilele în atmosfera aristocratică a curții de la Alexandria dar păstrează obiceiul grec de a compune versuri în aer liber, sub copaci, pe iarbă lângă un izvor, transformându-l într-un adevărat motiv poetic. Teocrit este întemeietorul poeziei pastorale cunoștind atributele, în esență de ordin sociologic, ale păstorului. Acesta, acrotit de zeul Pan care născocise naiul de trestie, trăiește în mijlocul naturii, împrietenit cu ea și lăsându-se inspirat de viața ei echilibrată și liniștitoare. Atmosfera pastorală de libertate interioară a omului devine un cadru propice exprimării sentimentului erotic. Și nu întimplător poezia pastorală și erotică a polarizat sensibilitatea și sentimentalismul oamenilor mai bine de două milenii. În operele evului mediu, în romanele și dramele Renașterii (v. Astrée de H. d'Urfé, Aminta de Tasso, Pastor Fido de Guarini, Cum vă place, sau scene din Poveste de iarnă și Furtuna de Shakespeare) și urcând pînă în clasicism și preromantism (Goethe în Faust dar și în Hermann și Dorothea), se întâlnește același ideal de viață pastorală.

Dar motivul poeziei bucolice este transmis poeziei europene prin Virgiliu, care înlocuiește în eglogele sale imaginea reală a Siciliei lui Teocrit (acesta era siracuzan) cu simbolul fericitei și îndepărtatei Arcadii, de sursă mitologică. Virgiliu în Eneida, Bucolice și Georgice, Horațiu în Ode, Ovidiu în Metamorfoze rafinează imagistic și psihologic evantaiul stărilor sufletești ale cetățeanului cu nostalgia trăirii simple, epicuriene, în sinul naturii.

Cu timpul, retorica sistematizează prin tipizare și schematizare motivul „odihnei bucolice“, a descrierii pădurii, variate, alcătuită din anumite esențe sau a pașiștii pe care se află anumite flori, chiar dacă geografic ele nu pot coezista, dar împreună alcătuiind o relație simbolică. Deasemenea, compoziția scenelor epice, succesiunea lor, marcarea localităților, a cimpurilor de luptă (v. la Homer episoadele războiului troian, dar și la Virgiliu), sau identificarea locurilor de trecere spre lumea de apoi (v. pădurea profetică străbătută de piosul Enea, care revine ca motiv poetic și la Dante) impun convenția stilistică și argumentare epică prin fragmente de descriere a naturii. Poezia medievală și clasicistă abundă de asemenea exemple de tratare retorică și livrescă a naturii. Dacă după romantism vom întâlni excesul de sentimentalizare și psihologizare minoră, poezia intelectuală produsă sub semnul idealului de imitare a anticilor păcătuiește printr-o ordonare raționalistă a procedeelelor abstracte și formale a motivelor naturii rezultând adesea un decor artificial, galant, convențional. Reprezentarea utilitară și morală a naturii este strins legată în câteva secole de civilizației creștine de reprezentarea religioasă. De la Confesiunile Sfintului Augustin la Pascal și de la Chateaubriand pînă la Tolstov, filozofi și scriitori au contemplat cu adîncă uimire și vibrind în eozăz înfășurările diverse, infinite și eterne ale naturii, care, în imaginația lor, părea întruchiparea unei voințe divine. Credința creștină, la începuturile ei, a stimulat sentimentul de comuniune cu natura, catalizind sensibilitatea contemplativă a ființei umane. Trebuie să reținem că, spre deosebire de preceptele dogmei creștine de renunțare la plăcerile și bucuriile terestre (cea ce înseamnă de fapt o înstrăinare ascetică de natură, suferinșe și martiraj) acele momente de contemplație mistică de care vorbeam și care favorizează o apropiere de natură sint totuși departe de semnificația laică, umanistă, a acestei apropieri. Natura rămîne numai un cadru psihologic propice și ocrotitor.

Poezia filozofică și cosmogonică a lui Dante ca și poezia trubadurilor din secolele XII și XIII sau a poezilor „dulcelui stil nou“ italian, urcînd pînă la Petrarca, înseamnă o adîncire în sine, oferă prilejul unor extaze imaginative care favorizează închipuirea dimensiunilor vaste ale creației cosmice, ale legilor naturii. Petrarca este pe drept cuvînt primul model al Renașterii, rupînd cu canoanele medievale, renunșînd la reprezentarea abstractă a femeii angelice, descultînd-o în iarbă, cu suavitatea simțurilor abia despovărate de precepte. Imaginea este similară ca

5) Homer. Odiseea. Buc., E.S.P.L.A., 1959, p. 192.

tendință estetică Primăverii lui Botticelli. „Cînd alb piciorul ei, ca de zăpadă, / Pași dulci anină-n iarbă pe cărare, / Din frăgezimea tîlpii ei vigoare / Sorb florile și mugurii de zădă” (sonetul CLXV).⁶⁾ Natura devine pentru Petrarca cînd tiparul și martora eternă a alcătuirii truștii a Laurei: „O, ape dulci și clare / ce-n unde plăsmuirea / iubitei i-ași cuprins odinioară, / o, ramuri dragi pe care / (cum plînge amintirea!) / își răzima preadulcea ei povară, / flori ce-ași simțit ușoară / Cum v-atingea și lînă / măta-sea-i din veșminte, / văzduh senin, sorginte / din care sorb prin ochii ei lumină, / cuvîntul de pe urmă / mi-l ascultați și jalea ce mă curmă” (sonetul CXXVI)⁷⁾; cînd receptacolul duos și alinător al tristeței poetului. Petrarca este primul poet care face ascensiuni montane, sub gravitația sacerdotală a medievalului de tranziție ascunzîndu-se cu greu incandescența pătimașă a simfurilor răzvrătite ale modernului, iar chipul îi împietrește într-o tristețe mizantropică: „Pe unde umbra-i soră cu părerea, / sus printre creste ce spre cer se-avîntă, / mereu mă poartă doru-însingurării. / De-acolo-mi măsurdin priviri durerea / și inima ce-n taină se frămîntă / mi-o spăl plîngînd de negura-tristării, / cînd văd în geana eării / de chipul ei cit spațiu mă desparte / și ce departe mi-e și cit de-apropie” (sonetul CXXIX)⁸⁾. Iubind singurătatea, el se retrage în atmosfera acestor asemenea unei sălbăticiuni rănite pentru a găsi tîmăduire imaginativă simfămintelor alternative și chinurilor contrastante ale iubirii: „Doar munții-nalți și codriștius-alinte / tristețea mea; nu-i loc bătut să placă / ochilor dornici a fugi de gloată / ... Sub umbre-adînc de pini ori de coline / adesea mă opresc și fața / în prima piatră-i zăgrăvesc cu gîndul / Ci-ntr-un firziu, cînd mă reintorc în mine, / cu ochii uzi îmi zic: «Unde-i dulceața? / Din ce tărîm mă întorc?» Și plîng cîtîndu-l / ... De cite ori (dar cine mă ia-n seamă?) / Nu mi-a fost dat s-o văd în iarba verde, / în limpezi ape-ori tinere vlăstare / și-n nori astfel, / Cu cit mai seci și-amare / locuri străbat, cu cit sînt mai străine, / cu atît mai dulce gîndu-o-nchipuiește (sonetul CXXXIX)⁹⁾.

Ca să ne dăm mai bine seama de distanța care-l desparte pe Petrarca de poezii antici și de motivele mitologice ale poeziei, ce funcționau ca adevărate canoane, să citim aceste versuri de izbucnire paroxistică a simfurilor și a patosului vital constrins în tiparele motivului

mitologic al Diane surprinsă în rîu de privirile indiscrete ale lui Acteon. Legenda amintește un fragment din Metamorfozele lui Ovidiu. Alegoria cinegetică folosită de poetul latin, figură de stil demonstrativă față de metaforă, devine la Petrarca în acest exemplu o modalitate mai voalată de mărturisire tumultuoasă a pasiunii sanguine: „Aceleași doruri îmi moceau în vine, / cînd într-o zi, pornind la vîntoare, / într-un pîriu mă-nurednici ursita / goală să-mi văd iubita, / sub dulce și fierbinte foc de soare. Privii prelung și-mi săturai privirea. / Ci dînsa vrînd să mi se ascundă ori poate / rușinea să-și răzbune — astfel, semeață / luă apă-n mîini și mi-o zvîrlî în față. / Și-atunci (nu mint, sînt toate adevărate), / simții-n adînc cum mi se schimbă firea / și cerb ajuns, colînd nemărginirea / pădurilor, însingurat, sub lună, / fugînd de haita cîinilor nebună.” (sonetul XXIII).¹⁰⁾ Imăginea solară a iubitei cu trupul de zăpadă scîldîndu-se în rîu mai revine la Petrarca, dar întotdeauna temperată de modalitatea poetică a expunerii. Fie că folosește pretextul unui motiv mitologic (să reținem și paranteza care accentuează de fapt atributul de ficțiune, de convenție literară), fie nostalgia amintirii care lasă friu liber închipuirii. Dar ceea ce era la Petrarca înțelegere dramatică a stărilor contradictorii ale iubirii („De nu-i iubire tot ce sînt, ce-i dare? / Iar dacă e, din ce-a fost plămădită? / De-i rea, de ce durea mi-e-nsorîtă? / De ce de-i bună, roadele-s amare? / De-s bucurios să ard, de ce mă doare? / De nu, la ce mi-e lacrima sorîtă? / O, vie moarte, dulce rău, ispită, / Cum ieși, deși te-nfrunt, biruitoare?” (sonetul CXXXII)¹¹⁾ devine un stil, o convenție poetică. Este ceea ce s-a numit petrarchism, stil epigonic fecund cîteva secole. Imaginile tipice pentru Petrarca: sfîșierea contradictorie a iubirii, peregrinările întristate în mijlocul naturii, coborîrea femeii angelice în natură etc. se transformă în clișee fără acoperire afectivă, devin manieră, poezie de serie. Desigur, amploarea universală a petrarchismului are multiple explicații ce tin de epoca de tranziție spre lumea modernă și spre umanismul renesanțist, ca și de îndelungata istorie a reminiscentelor livrești specifice poezilor anacreontici ai secolului al XVIII-lea (de exemplu la noi poezii Văcărești). Dar sentimentul naturii și iubirea, grave în semnificația lor novatoare, laică față de dogma medievală, specifice lui Petrarca, trebuie net deosebite de utilizarea artificială, decorativă, a motivelor petrarchiste în poezia șirului nesfîrșit de epigoni ai săi.

6) Petrarca, Francesco. Rime. Buc., „Univers”, 1970, p. 165.

7) Op. cit., p. 120

8) Op. cit., p. 132

9) Op. cit., p. 132

10) Op. cit., p. 23

11) Op. cit., p. 133

NOI STANDARDE ROMÂNEȘTI ÎN DOMENIUL INFORMĂRII ȘI AL DOCUMENTĂRII

Ileana BÂNCILA

Într-un articol apărut în anul 1970 *) ne-am ocupat de elaborarea standardelor din domeniul informării și documentării, serie inaugurată cu doi ani înainte, în cadrul unui vast program de revizuire a unor standarde vechi și de creare a unor standarde noi, care să corespundă unor tehnici de lucru moderne. În perioada care a urmat, s-a păstrat aceeași largă colaborare între forul specializat în publicarea normelor standardizate și reprezentanții diferitelor instituții însărcinate cu elaborarea textelor, precum și aceeași concepție în privința nevoii de a amplifica sfera standardizării în informare și documentare și de a grupa totodată — în domeniul U 03 — standardele cu aceeași aplicabilitate, dar plasate până acum în secțiuni deosebite ale ansamblului de standarde. Modernizarea și uniformizarea definițiilor a constituit un punct de vedere permanent al tuturor factorilor implicați în fixarea normelor.

În articolul menționat, mai sus, ne-am oprit la standardele apărute sau în pregătire până în prima parte a anului 1970. Textele aflate atunci în discuție au fost definitivitate, căpătînd indicative proprii în suita de stasuri. În ultimii doi ani, alte standarde au trecut prin toate fazele și s-au definitivat ori se află încă în discuție. Din această din urmă categorie menționăm pe cele mai importante: Anteproiectul elaborat de Biblioteca Centrală de Stat pentru revizuirea Stasului K 60 6590—50/62 *Publicații. Terminologie*; proiectele elaborate de Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică pentru revizuirea standardelor 6072—59 *Publicații periodice. Cuprinsul* și 6075—59 *Publicații periodice. Manșetă*. Dacă analizăm lista publicată

mai jos, care cuprinde toate standardele elaborate din 1968 și pînă acum, constatăm că în prima jumătate a listei precumpănesc standardele de teorie generală și de metodă în activitatea de informare și documentare, pe cînd în ultima parte predominante sînt standardele cu caracter tehnic privind aparatura utilizată în acest domeniu, precum și pregătirea materialelor cerute de aparatura respectivă. Standardele nu pot fi adoptate, evident, decît în măsura în care bibliotecile și serviciile de informare sînt dotate cu această aparatură.

De asemenea, plecînd de la ideea că standardele au un caracter obligatoriu și definitiv — pînă la revizuirea sau înlocuirea lor — și cercetînd conținutul standardelor privind informarea și documentarea, observăm că primele stasuri alcătuite după reîncetarea activității de standardizare în acest domeniu au avut în vedere terminologia legată de ceea ce se cheamă *documente primare* și *documente secundare*. În anul următor, un standard aparte s-a ocupat de terminologia generală a informării și documentării, iar la sfîrșitul anului 1972 s-a început revizuirea (într-ună mai sus) a standardului *Publicații. Terminologie*, datînd din 1959. Iată, așadar, patru standarde al căror scop este definirea unor concepte.

Atunci cînd este vorba de standardizare, în materie de definiții există cel puțin două mari riscuri:

a. Dificultatea de a impune o definiție într-un domeniu teoretic în care părerile au fost întotdeauna variate. De aceea, standardizarea este indicată mai ales în ceea ce privește metodele și tehnicile de lucru.

b. Fragmentarea sferei unui termen, reluat în mai multe standarde cu unul sau o parte din sensurile lui (de pildă, un termen este prezentat într-un standard din punct de vedere al informării-bibliologiei, iar în alt standard din punct de vedere editorial-tipografic), astfel încît, pentru reconstituirea întregii sfere de înțelesuri este necesar să se consulte standarde diferite și, eventual, să se aștepte apariția unor standarde noi care să o completeze.

În cazul în care un termen, considerat din același punct de vedere, este reluat în standarde diferite, este posibil să se emită definiții deosebite, ceea ce nu este de natură să clarifice opinia beneficiarilor standardizării. Se poate întîmpla, de asemenea, ca un standard, prezentînd definițiile proprii unui sector, să recomande aplicarea lor și în alte sectoare, ceea ce poate repune în discuție definițiile unor termeni. Folosirea unui sistem de trimiteri de la un standard la alte standarde poate soluționa problema întregirii sensu-

* BÂNCILĂ, Ileana. *Noi standarde românești în domeniul informării și al documentării*. În: *Revista bibliotecilor*, 23, nr. 3, mar 1970, p. 154-157.

rilor unui același termen, sensuri utilizate în domenii distincte. Întrucât privește sinonimele, dacă nu sînt înfățișate ca atare, pot deveni surse de confuzii.

Problema terminologiei devine deci una din cele mai importante probleme ale standardizării decise să se ocupe de acest domeniu. Lucrurile s-ar prezenta cu totul altfel dacă am avea un dicționar de specialitate, care să cuprindă sensurile unui termen, cu eventuale variante de definiții datorate diverșilor autori, cu corespondențele în alte limbi.

Credem că este recomandabil — poate chiar înaintea redactării unui asemenea dicționar — ca ultima ediție din *Vocabularium bibliothecarii* (și ne amintim apelul adresat tuturor țărilor pentru întregirea acestui dicționar paralel) să fie completată cu termeni corespunzători din limba română. Lucrarea ar anticipa în

modul cel mai util dicționarul despre care am vorbit mai sus. Operă colectivă, la care ar trebui să colaboreze cei mai buni specialiști din țară, acest dicționar ar constitui cel mai bun suport pentru acțiunea de standardizare.

Întrucât privește stasurile, utilitatea lor pentru realizarea unei unități metodologice nu mai trebuie să fie demonstrată. Dar pentru aceasta sînt necesare :

a. Informarea bibliotecilor de toate categoriile asupra apariției standardelor, în timp util pentru ca acestea să și le poată procura (abonarea la toate standardele din domeniul informării și documentării ar fi, desigur, cel mai indicat mijloc).

b. Sprijinirea bibliotecilor pentru completarea colecției acestor standarde, eventual prin tiraje speciale realizate de Oficiul de standardizare.

LISTĂ DE STASURI

8231—68	Documente primare. Terminologie	8481—69	Microcopii. Terminologie
8232—68	Documente secundare. Terminologie	8636—70	Orinduirea în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri și în indexuri
8254—68	Index de subiecte al unei publicații	8661—70	Aparate pentru citirea microfilmelor de 35 mm. Caracteristici principale
8255—68	Index de autori al unei publicații	8747—70	Fișe perforate marginal
8256—68	Prescurtări de cuvinte tipice românești din referințe bibliografice	8748—70	Fișe/termen cu selecție vizuală
4260—69	Fișa de catalog pentru bibliotecă	8776—70	Descrierea rapoartelor și dărilor de seamă de activitate
6442—69	Rezumate de autor și referate pentru lucrări științifice și tehnice	5309—70	Transliterația caracterelor slave cirilice
8301—69	Informare și documentare. Terminologie generală	6158—70	Referințe bibliografice. Elemente esențiale și complementare
8330—69	Prescurtări de cuvinte tipice străine din referințe bibliografice	8780—71	Indicative de limbi, de țări și de autorități
8352—69	Fișa-document pentru selecție manuală	8985—71	Microcopii. Verificarea aparatelor de citit cu ajutorul micromirei ISO
8353—69	Fișa-termen pentru selecție manuală	8986—71	Caracterul tipografic convențional ISO pentru încercări de lizibilitate
8354—69	Microcopii. Scările de reducere la microcopierea documentelor pe filme de 35 mm	8984—71	Verificarea lizibilității documentelor reproduse fotografic, cu ajutorul mirei ISO
8355—69	Inscrierea pe microfilme a datelor bibliografice și de catalogare	9082—71	Semne de notare pentru definițivarea manuscriselor destinate tipăririi
8356—69	Reproducerea de documente pe benzi de film de 35 mm	9105—71	Aparate pentru microcopii. Terminologie
8357—69	Cuție pentru păstrarea microfilmelor de 35 mm	9106—71	Măsurarea luminanței ecranelor aparatelor de citit microcopii
8396—69	Cărți și broșuri. Foi de titlu	6073—73	Publicații periodice. Prezentarea redacțională
8397—69	Alcătuirea titlurilor de lucrări științifice și tehnice	6443—73	Publicații periodice. Prezentarea redacțională a articolelor
8471—69	Prescurtări de cuvinte generice din titlurile de publicații periodice		

ATRIBUIREA

UNUI NOU CONȚINUT

CLASEI 4 DIN CZU

După cum ne anunță *FID News Bulletin**, în noiembrie 1972 a luat ființă *FID/C4*, Comitetul de coordonare pentru redevoltarea științelor vieții, întrunind reprezentanți ai comitetelor *FID/C57/59*, *C61*, *C63*, ca și ai noului Subcomitet *FID/C40 Mediu înconjurător*.

Noul *FID/C4* va avea ca principală preocupare dezvoltarea unei noi scheme de clasificare pentru științele biologice, medicină, agronomie și mediu înconjurător, în cadrul clasei c.z.u. 4, care a rămas liberă de conținut prin trecerea filologiei și lingvisticii în cuprinsul clasei 8.

FID/C4 și-a ținut prima întrunire de lucru la Haga în zilele de 19 și 21 martie a.c., simultan cu noul *FID/CCC/D Subcomitetul asupra dezvoltării c.z.u.* Comitetul a luat în discuție căile și mijloacele pentru coordonarea redevoltării viitoare a celor trei principale ramuri ale științelor vieții (biologie, medicină, agronomie) în cuprinsul clasei 4 din c.z.u., a discutat succesiunea principalelor subdiviziuni ale științelor vieții și ale mediului înconjurător.

FID/C40 Mediu înconjurător și-a ținut prima întrunire la 20 martie, între cele două ședințe ale lui *FID/C4*. La lucrări au asistat trei experți, reprezentanți ai unor organizații specializate: UNEP (Programul ONU cu privire la mediul înconjurător), ICSU/SCOPE (Comitetul special cu privire la mediul înconjurător) și Centrul municipal de documentare asupra mediului înconjurător din Rotterdam, ca și reprezentanți ai celor trei ramuri principale ale științelor vieții din *FID/C4*. La ședință s-a hotărât: să se stabilească contacte strânse în activitatea viitoare cu UNEP și cu ICSU/SCOPE; să fie studiate tezaurele existente și orice scheme de clasificare cu privire la mediul înconjurător; să fie elaborată, în următorul an sau în următorii 2 ani, o clasificare c.z.u. rațională pentru mediul înconjurător, ca o parte integrantă a unei scheme a științelor vieții, în clasa 4.

A. C. TOFAN

* *FID News Bulletin*, 22, nr. 12, dec 1972, p. 136-137 și 23, 1973, nr. 4, p. 44-45.

CRONICA

Pentru prima dată DOCTORATUL ÎN BIBLIOLOGIE

Doctoratul în științe bibliologice, înființat în 1968, deschide specialiștilor în biblioteconomie, bibliografie, documentare și informare, precum și în istoria scrisului și tiparului, a cărții și bibliotecilor, posibilități de cercetare științifică la nivel înalt, postuniversitar, cu aprofundări pe linia teoriei, producției și practicii integrate în munca de bibliotecă. În mod firesc, la acest titlu științific au dreptul să aspire în primul rând cei care au studiat la facultate științele bibliologice și sînt pregătiți în acest sens prin practică bibliotecară, prin cunoașterea și continua lectură a literaturii bibliologice mondiale actuale. Organisme internaționale ca FIAB (IFLA), FID și altele au creat din preocupările de bibliotecă o știință exigentă, *bibliologia*, cu discipline numeroase. Aș putea afirma că nici o știință din lume nu își desfășoară prin congrese, conferințe și publicații anuale mai eficient, mai organizat, cu regularitate și participanți de ordinul sutelor și chiar a miilor activitatea ca bibliologia. Asociațiile naționale de bibliotecari și Federația internațională a asociațiilor de bibliotecari, cu diferențele ei secții de lucru, pun și soluționează practic așa de acute probleme, încît tezele de doctorat în bibliologie au o perspectivă de cercetare nepuizabilă. Aici se simte *cel mai mult* nevoia relațiilor internaționale pentru a ajunge la un limbaj și metode comune de investigație și regăsirea informațiilor bibliografico-documentare.

În martie 1968 s-a prezentat la examenul de admitere la doctorat prima serie de bibliologi studioși, în 1969 a doua, iar în 1973 a treia. Tezele primei serii sînt în fază finală.

Prîmul doctor de această specialitate este lectorul universitar Corneliu Dima-Drăgan, a cărui teză are titlul: *Biblioteci umaniste în evul mediu românesc* (392 p.).

Lucrarea este deosebit de importantă, subliniază valoarea vechii culturi românești și se bazează pe izvoare inedite române și străine.

Grija pentru perfecționarea profesională a cadrelor de bibliotecari pe linia teoriei, practicii și producției trebuie să fie tot mai intensă. Organizarea rațională a bibliotecilor de orice grad nu poate fi decât o sarcină a specialiștilor. Doctoratul în bibliologie înțelege să existe ca cel mai ridicat mijloc din învățământul bibliologic și își propune să contribuie în mod esențial la realizarea acestor sarcini de serioasă responsabilitate.

Prof. dr. docent Dan SIMONESCU
Universitatea București

■

În ziua de 19 mai a.c., în Sala de Consiliu a Facultății de limba și literatura română a Universității din București, a avut loc, în prezența unui public numeros, susținerea tezei de doctorat, cu titlul **Bibliotecii umaniste în evul mediu românesc. Istoric. Semnificații. Organizare**, de către lector univ. Corneliu Dima-Drăgan. Ședința a fost condusă de către un președinte, alcătuit din: conf. Al. Hanță, președinte al Facultății de limba și literatura română — președinte al Comisiei de doctorat; prof. dr. doc. Dan Simonescu, conducător științific al tezei de doctorat; dr. Gh. Cronț, cercetător științific la Institutul de istorie „N. Iorga”; prof. dr. Gh. Mihăilă, de la Facultatea de limbi slave a Universității din București; prof. dr. I. D. Lăudat, de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași — membri ai comisiei de doctorat; prof. univ. Șerban Cioculescu, membru corespondent al Academiei R. S. România, directorul general al Bibliotecii Academiei.

După prezentarea de către candidatul la titlu de doctor în bibliologie, lector univ. C. Dima-Drăgan, a autoreferatului tezei, au fost citite referatele alcătuite de referenții oficiali ai tezei de doctorat: prof. dr. doc. Dan Simonescu, dr. Gh. Cronț, prof. dr. I. D. Lăudat și prof. dr. Gh. Mihăilă. Au fost citite apoi referatele neoficiale prezentate Comisiei de către prof. dr. A. Sacerdoțeanu, conf. Al. Bistrițianu, conf. dr. G. G. Ursu, dr. Dan Zamfirescu, prof. dr. doc. Al. Elian și conf. dr. I. Iliescu. În încheiere, după consultarea membrilor, președintele Comisiei de doctorat, conf. Al. Hanță, a dat citire hotărârii comisiei de a se acorda lectorului univ. C. Dima-Drăgan titlul de doctor în bibliologie.

G. V.

LUNA CULTURII OLTENE,

desfășurată în județul Olt în perioada 5 mai — 5 iunie a.c., a consemnat largă participare a bibliotecilor publice din județ la programul de manifestări întocmit de Comitetul județean de cultură și educație socialistă. Dintre cele mai importante manifestări organizate de bibliotecari sau la care și-au adus o largă contribuție, menționăm: recitalurile de versuri „Rapsodie pentru Republică” (la Balș), „Țară de glorie, țară de dor” (la Corabia), „Eroi neamului” (la Caracal), „Partidului slavă” (la Corabia), „Anul revoluționar 1848” (la Corabia), „Partidului — inima și versul” (la Drăgănești-Olt); montajul literar „De Ziua copilului” (la Slatina), matineul literar „Copiii, florile patriei” (la Caracal); dezbaterile asupra cărții scriitorului oltean I.M. Iovescu, **Nunță cu bucluc** (la Caracal); întîlniri cu scriitorii din județ Nicolae Paul Mihai și Ioana Bontaș (la Caracal) cu Mircea Damian (la Slatina); întîlniri cu participanți la războiul antihitlerist (la Caracal), cu juriști, cadre tehnice, specialiști agronomi, economiști etc.; expunerile „Dimitrie Cantemir, personalitate de seamă a culturii românești” (la Slatina), „George Barițiu, personalitate de seamă a culturii românești” (la Slatina), „George Barițiu, personalitate proeminentă a revoluției de la 1848” (la Corabia), „Jean Bart” (la Caracal), „Ideile progresiste ale scriitorilor pașoptiști” (la Balș), „Motivul copilăriei în literatura românească” (la Caracal); concursuri pe teme: „Pagini din istoria partidului” (la Drăgănești-Olt), „Contribuții oltene la cultura românească” (la Caracal), „Dimitrie Cantemir” (la Balș); dezbateri asupra cărții tehnice și ateist — științifice (la Caracal); expozițiile de carte „Opera lui K. Marx în Biblioteca orașenească din Caracal” și „Literatura și independența neamului” (la Caracal).

CATALOGUL ICONOGRAFIC „ANUL REVOLUȚIONAR 1848” (autor ELENA DUNĂREANU)

apărut în preajma sărbătoririi Aunării de pe Cîmpia Libertății din Blaj — constituie a 25-a publicație pe care a elaborat-o Serviciul de informare bibliografică al Bibliotecii „Astra” începînd din anul 1969 de cînd și-a început activitatea editorială. Bibliografia de înregistrare (cu precădere a publicațiilor periodice sibiene) sau de recomandare, cataloage de colecții speciale (manuscrite, corespondență, iconografie etc.), lucrări tipărite de Biblioteca „Astra” din Sibiu au contribuit nu numai la propaganda cărții în cuprinsul orașului și județului, dar și la popularizarea colecțiilor sale în rîndul cercetătorilor din întreaga țară.

M. A.

ÎN CADRUL „ZILELOR CULTURII MEDIȘENE”

Biblioteca municipală din Mediaș în colaborare cu Biblioteca Casei de cultură a sindicatelor și cu sprijinul Bibliotecii „Astra” din Sibiu, a organizat expoziția „Cele șapte zile ale creației”.

Deschiderea expoziției a fost precedată de un simpozion pe tema „Statutul existențial al omului în viziunea științei și religiei” susținut de profesori de specialitate din Mediaș și Sibiu. Anterior, expoziția „Cele șapte zile ale creației” a fost organizată la Sibiu în incinta Liceului economic (timp de o lună) într-o formă redusă — prilej de prezentare a cinci expuneri bibliografice pe aceeași temă, făcute de lucrători ai Serviciului de informare bibliografică al Bibliotecii „Astra”, în fața clevilor din ultimii ani.

M. A.

BIBLIOTECA „ASTRA” DIN SIBIU A PRIMIT VIZITA SCRITORULUI VIETNAMEZ TÔ HOAI (HANOI)

care s-a aflat în țara noastră la invitația Uniunii scriitorilor din R. S. România. Semnând în cartea de onoare a instituției, oaspetele a așternut de asemenea cuvinte de căldură prietenie pe unul din exemplarele cărții sale pentru copii *Aventurile greierașului Men*, apărută în Editura tineretului în 1964.
M. A.

SUB AUSPICILE SOCIETĂȚII ROMÂNE DE BIBLIOFILIE

și ale MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE DIMBOVIȚA s-a deschis, în sălile Muzeului scriitorilor din Tîrgoviște, expoziția de grafică și machete de carte a graficianului EMIL CHENDEA. La vernisajul ei a vorbit scriitorul ROMULUS VULPESCU, iar menestrelul TUDOR GHEORGHE a dat un scurt recital de poezie românească. Punctul central al expoziției l-a constituit macheta și volumul *Omagiu* închinat tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU.

Corneliu DIMA-DRĂGAN

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE BIBLIOFILIE,

în colaborare cu Biblioteca municipală din Tîrgoviște, a organizat, în cadrul manifestărilor prilejuite de festivalul devenit tradițional în județul Dimbovița, „Moștenirea Văcăreștilor”, expoziția: „TREI VEACURI DE POEZIE ROMÂNEASCĂ” (De la Dosoftei la poezia contemporană). În cele zece secțiuni ale sale, expoziția a cuprins, în ediții princeps, un succint tablou al evoluției poeziei românești. Menționăm că toate edițiile prezentate provin din două colecții particulare: biblioteca de poezie română a inginerului Ion Mirzea și colecția bibliofilului Nicolae Vasilescu-Capsali, din București. La vernisajul expoziției, care a avut loc pe data de 22 mai 1973, a vorbit conf. univ. dr. I. Ion Rotaru, de la Universitatea din București, Facultatea de limba și literatură română.

C. D.-D.

CU PRILEJUL ÎMPĂLİNIRII A 300 DE ANI DE LA APARIȚIA PSALTIRII ÎN VERSURI

Muzeul țiparului și cărții românești vechi din Tîrgoviște a organizat o expoziție de facsimile și fotografii dedicată operei literare și tipografice a mitropolitului Dosoftei.

C. D.-D.

ÎN CADRUL BIBLIOTECII MUNICIPALE „M. SADOVEANU” DIN BUCUREȘTI

poetul Ion Alexandru și-a întâlnit cititorii. Într-o atmosferă de comunicare sinceră, spontană, s-a discutat despre poezie și rosturile ei, despre creație și cultură, despre tradiții și modernitate, despre național și universal în artă etc. Actorii Aimee Iacobescu și Adrian Măzăreanu au citit din versurile poetului Ion Alexandru.

L. T.

SCRITORUL PETRU POPESCU

a fost invitatul Bibliotecii „Alexandru Sahia” din cartierul Berceni (București).

Tinărul autor al romanelor *Prins, Dulce ca mierea* și *glonțul Patriei*, al cărților de poezie *Zeu printre blocuri* și *Fire de jazz*, al volumului de nuvele *Moartea din fereastră*, al scenariului de film *Drum în penumbră* a răspuns întrebărilor unui numeros grup de cititori pasionați de scrisul său.

Petru Popescu a dezvăluit câteva din secretele meșteșugului său artistic, a explicat unele procedee stilistice întinse în cărțile sale, a făcut considerații asupra literaturii actuale, a discutat despre cinematografia românească, a împărtășit planurile lui de viitor.

Întâlnirea a prilejuit o adevărată dezbatere de idei în care cititorii și-au exprimat puncte de vedere interesante despre fenomenul artistic de astăzi, despre creația lui Petru Popescu. Această acțiune se înscrie printre numeroasele manifestări organizate la Biblioteca „Al. Sahia” condusă de Rodica Sirbu, în scopul cunoașterii mai aprofundate de către cititori a operei unor scriitori români contemporani.

Pieter Bruegel cel Bătrîn. *Măgarul la școală*. Detaliu

Okumura Masanohi.
Camera de citit. Xilo-
gravură (1751—1763).
Școala Nagasaki. Por-
tretul unui înalt prelat
budist (secolul XVII).

石井宗信の写像

慶長十三年九月六日造化

FILE DE ISTORIE A PICTURII ÎN CĂRȚI

Bibliografie
de recomandare

Ioana TAUTU

人

Bibliografia de recomandare pe care o prezentăm urmărește să aducă în atenția cititorilor o seamă de cărți și albume din domeniul picturii și artelor grafice editate în anii din urmă în țara noastră. Lucrările recomandate pot sta la baza unor cicluri de prezentări (asociate cu protecții de diapozitive), organizate de bibliotecă pe cont propriu, în cadrul programului lor de educație estetică a publicului, sau în colaborare cu muzeele din localități respective; pot sluji pentru organizarea unor expoziții de cărți sau pot fi recomandate, sub formă de liste multigrafate, cititorilor bibliotecii, vizitatorilor muzeelor, studenților cursurilor de istorie a artelor din cadrul universităților populare.

În organizarea materialelor am ținut cont de școlile naționale de pictură (din păcate nu toate în egală măsură reprezentate în producția de carte), în cadrul cărora, după lucrările cu caracter general, au fost ordonate albumele, scrierile personale, lucrările de referință și cele biografice, inclusiv biografiile românte, referitoare la diferite personalități ale școlilor respective, după criterii cronologice.

Școala românească de pictură, firesc, mult mai bogat reprezentată în producția noastră editorială, nu a fost inclusă în bibliografia de față, deoarece nu am vrut să operăm o selecție arbitrară, urmînd să facă obiectul unei alte bibliografii de recomandare, pe care o vom publica într-unul din numerele noastre viitoare.

LUCRĂRI CU CARACTER GENERAL

Alpatov, Mihail V. **Istoria artei.** Vol. 1-2. În românește de Eugen Flott. Buc., „Meridiane”, 1965. 2 vol. Vol. 1. **Arta lumii vechi și a evului mediu.** 424 p. + 132 f. ilustr., vol. 2. **Arta Renașterii și a epocii moderne.** 484 p. + 138 f. ilustr.

Faure, Élie. **Istoria artei.** Vol. 1-5. În românește de Irina Mavrodin. Cuvînt înainte de Dan Grigorescu. Buc., „Meridiane”, 1970. 5 vol. Vol. 1. **Arta antică.** 348 p. cu ilustr.; vol. 2. **Arta medievală.** 416 p. cu ilustr.; vol. 3. **Arta Renașterii.** 416 p. cu ilustr.; vol. 4. **Arta modernă.** P. I. 408 p. cu ilustr.; vol. 5. **Arta modernă.** P. II. 312 p. cu ilustr.

Istoria ilustrată a picturii de la rupestre la arta abstractă. Ed. a 2-a. 1 000 de reproduceri în culori. În românește [din limba franceză] de Sorin Mărculeșcu. Buc., „Meridiane”, 1969. VII + 328 p. cu ilustr. color.

Cassou, Jean. **Panorama artelor plastice contemporane.** Vol. 1-2. Traducere de Radu Varia. Prefață de Titus Mocanu. Buc., „Meridiane”, 1971. 2 vol. Vol. 1. 400 p. + 24 f. ilustr.; vol. 2. 370 p. + 24 f. ilustr.

Cirlot, Juan Eduardo. **Pictura contemporană.** În românește de Irina Runcan. Prefață de Dan Grigorescu. Buc., „Meridiane”, 1969. 204 p. 12 f. ilustr. (Biblioteca de artă).

Pictura modernă. Vol. 1-5. [Text volume 1-4: Joseph-Émile Müller; volum 5: Frank Elgar]. Buc., „Meridiane”, 1967-1969. 5 vol. cu ilustr., a 48 p. fiecare (Mica enciclopedie de artă ABC). Vol. 1. **De la Manet la neoimpresionisti;** vol. 2. **De la Gauguin la fauviști;** vol. 3. **De la expresionisti la suprarealiști. Pictura naïvă;** vol. 4. **De la cubism la pictura abstractă;** vol. 5. **Pictura abstractă.**

Grenier, Jean. **Eseuri asupra picturii contemporane.** Traducere și prefață de Irina Runcan. Buc., „Meridiane”, 1972. 296 p. (Curentele și sinteze).

Iavorskaia, N. V. **Arta apuseană în secolul al 19-lea.** În românește de Alexandru Bobelca. Buc., „Meridiane”, 1965. 46 p. + 24 f. ilustr.

Bollenbach, Günter C. D. **Desenul.** Pe scurt despre tehnici. În românește de Eugen Flott. Buc., „Meridiane”, 1964. 40 p. + 16 p. ilustr.

Focillon, Henri. **Anul o mie.** În românește de Tudor Topa. Buc., „Meridiane”, 1971. 136 p. + 8 f. ilustr.

Focillon, Henri. **Maeștrii stampe.** Traducere de Mihail Stănescu. Cuvînt înainte de Geta Brătescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 168 p. + 24 f. ilustr. (Biblioteca de artă. Biografii, memoriile, eseuri).

Grigorescu, Dan. **Cubismul.** Buc., „Meridiane”, 1972. 301 p. + 24 f. ilustr., unele color. (Curentele și sinteze).

Grigorescu, Dan. **Expresionismul.** Buc., „Meridiane”, 1969. 204 p. cu ilustr. + 16 p. ilustr. alb negru + 4 f. ilustr. color.

Huyghe, René. **Puterea imaginii.** Traducere de Mihail Elin. Prefață de Ludwig Grünberg. Buc., „Meridiane”, 1971. 258 p. + 47 f. ilustr.

Pictorii despre pictură. Texte alese și adnotate de Eric Protter. Traducere din limba engleză și întregite cu texte ale unor artiști români de Ștefan Stoescu. Prefață de Andrei Pleșu. Buc., „Meridiane”, 1972. 336 p.

Sterling, Charles. **Natura moartă.** Din antichitate pînă în zilele noastre. În românește de Eugen Flott. Buc., „Meridiane”, 1970. 212 p. + 128 f. ilustr., unele color.

Maeștrii al picturii universale în muzeele din România [Album]. Prefață de acad. G. Oprescu. Ed. a 3-a revăzută. Buc., „Meridiane”, 1963. IX + 116 f. ilustr.

Pictura europeană în Muzeul de artă al R.S. România. [Album]. Buc., Arta grafică, 1970, 144 p. cu ilustr. color.

PICTURĂ ITALIANĂ

Francastel, Pierre. **Figura și locul. Ordinea vizuală a Quattrocento-ului.** În românește de Radu Nicolau. Buc., „Univers”, 1971. XVI + 374 p. + 12 f. ilustr. (Studii).

Berenson, Bernard. **Pictorii italieni ai Renașterii.** În românește de Theodor Enescu. Buc., „Meridiane”, 1971. 336 p. + 6 f. ilustr. (Biblioteca de artă. 53. Arte și civilizații).

Vasari, Giorgio. **Viețile celor mai de seamă pictorii, scriitori și arhitecți.** Vol. 1-2. Traducere și note de Ștefan Crudu. Buc., „Meridiane”, 1962. 2 vol. Vol. 1. 632 p.; Vol. 2. 512 p.

Arta etruscă. Frescele de la Tarquinia. Text de M. F. Briguet. În românește de S. Stănescu. Buc., „Meridiane”, 1967. 14 p. + 15 f. ilustr. color. (Mica enciclopedie de artă. ABC).

CIMBABUE (Cenni di Pepo)

(1240-1302)

Bărcăciulă, Alexandra. **Cimabue.** Buc., E.S.P.L.A., 1957. 52 p. cu ilustr.

GIOTTO DI BONDONE

(1266 sau 1276-1337)

Székely, Gheorghe. **GiOTTO.** Antologie de texte, selecția imaginilor și cronologie; Gheorghe Székely. Traducerea textelor: Micaela Slăvescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 56 p. + 64 ilustr. color. (Mica bibliotecă de artă. 3).

LEONARDO DA VINCI

(1452-1519)

Sabetay, I. **Leonardo da Vinci.** Buc., „Meridiane”, 1964. 82 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Valentin, Antonina. **Leonardo da Vinci.** În românește de Constantin Toiu. Vol. I-II. Buc., „Meridiane”, 1968. 2 vol. [legate impr.]. Vol. 1. 251 p. + 4 f. ilustr.; vol. 2. 284 p. + 4 f. ilustr.

MICHELANGELO BUONARROTI

(1475-1564)

Michelangelo Buonarroti. [Album]. Texte de: acad. G. Oprescu, Al. Balaci, Dan Hăulică. Buc., „Meridiane”, 1964. 40 p. cu portr. + 24 f. pl.

Stone, Irving. **Agonie și extaz.** În românește de Geo Dumitrescu și Liana Dobrescu. Buc., E.L.U., 1966. 807 p.

TIZIANO VECELLIO

(1477-1576)

Titian. [Album]. Antologie de texte, selecția imaginilor și cronologie; Venera Rădulescu.

Traducere: Petronela Negoșanu. Buc., „Meridiane”, 1969. 108 p. cu ilustr. în parte color.

Putelli, Lino. Titian. Traducere și cuvînt introductiv de George Lăzărescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 335 p. + 4 f. reproduc. (Biblioteca de artă, 67. Biografii. Memorii. Eseuri)

RAFFAELLO Sanzio

(1483—1520)

Rafael [Album] Antologia de texte, selecția imaginilor și cronologia: Vasile Florea. Texte traduse de Micaela Slăvescu. Buc., „Meridiane”, 1967. 48 p. cu desene + 60 reproduc. în parte color.

Florea, Vasile. Rafael. Buc., „Meridiane”, 1972. 92 p. cu ilustr. color. (Maeștrii artei universale).

CARAVAGGIO (Michelangelo Mensi da)

(1573—1610)

Costescu, Eleonora. Caravaggio. 1573—1610. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 86 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Amedeo MODIGLIANI

(1884—1920)

Modigliani. Portrete. Text de San Lazzaro. Buc., „Meridiane”, 1966. 13 p. + 15 f. ilustr. (Mica enciclopedie de artă. ABC).

Ponente, Nello. Modigliani. În românește de Petru Sfetcă. Buc., „Meridiane”, 1970. 31 p. cu ilustr. + 40 pl.

Salmon, André. Viața pasională a lui Modigliani. În românește de Sabina Drăgoș-Osman și Mariana Marinescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 348 p.

Renato GUTTUSO

(1912—)

Renato Guttuso [Album] Text de Richard Hiepe [în românește de Mariana Șoră]. Buc., „Meridiane”, 1966. 63 p. cu pl.

PICTURA SPANIOLA

Arta romanică din Catalonia. Picturi pe lemn. Text de Juan Ainaud de Lasarte. În românește de S. Stavrescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 14 p. + 15 f. ilustr. color. (Mica enciclopedie de artă. ABC).

Arta romanică din Catalonia. Picturi murale. Text de José Gudiol Ricart. În românește de P. Dinopol. Buc., „Meridiane”, 1968. 14 p. + 15 f. ilustr. (Mica enciclopedie de artă. ABC).

EL GRECO (Domenico Theotocopol)

(1541—1614)

Horga, Ioan. El Greco. Antologia, selecția imaginilor și cronologia de Ioan Horga. Buc., „Meridiane”, 1971. 49 p. + 67 reproduc. color.

Diego de Silva VELÁZQUEZ

(1599—1660)

Velázquez. [Album]. Antologia de texte, selecția imaginilor și cronologia: Vasile Florea. Traducerea textelor: M. Aderca. Buc., „Meridiane”, 1966. 26 p. + 27 f. pl.

Ferrari, Enrique Lafuente. Velázquez. Infanți și infante. În românește de M. Aderca. Buc., „Meridiane”, 1968. 13 p. + 15 pl. color. (Mica enciclopedie de artă. ABC. 33).

Saint-Paulien. Velázquez și timpul lui. În românește de Yvonne Alexandrescu-Ciomirtan. Buc., „Meridiane”, 1970. 261 p. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Ortega y Gasset, José. Velázquez-Goya. Traducere de Dan Munteanu. Buc., „Meridiane”, 1972. 436 p. + 12 f. pl. cu reproduc. (Biblioteca de artă. 75. Biografii. Memorii. Eseuri).

Francisco José GOYA Y LUCIENTES

(1746—1828)

Florea, Vasile. Goya. Ed. a 2-a. Buc., „Meridiane”, 1970. 111 p. cu ilustr. unele color (Maeștrii artei universale).

Feuchtwanger, Lion. Goya sau Drumul spinos al cunoașterii. Traducere de V. Beneș. Prefață de Vasile Florea. Vol. 1—2. Buc., Meridiane, 1970. 2 vol. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri). Vol. 1. 324 p.; vol. 2. 336 p.

Maeraux, André Saturn. Eșeu despre Goya. Traducere de D. Tepeșneag. Buc., „Meridiane”, 1970. 80 p. + 36 f. ilustr. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Pablo Ruiz PICASSO

(1881—1973)

Picasso. Antologia de texte și de imagini, cronologia și traducerea de Illeana Șoldea. Cuvînt înainte de Dan Grigorescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 62 p. + f. pl.

Valentin, Antonina. Pablo Picasso. În românește de Pericle Martinescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 472 p. cu ilustr.

Joan MIRÓ

(1893—)

Apollonio, Umbro. Miró. În românește de Eugen Costescu. Buc., „Meridiane”, 1970. 40 p. + 79 pl.

PICTURĂ FLAMANDĂ și OLANDEZĂ

Fromentin, Eugen. Maeștrii de odinioară. Traducere, prefață și note de Modest Morariu. Buc., „Meridiane”, 1969. 276 p. + 8 f. ilustr. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Claudel, Paul. Introducere în pictura olandeză. În românește de Anda Boldur. Buc., „Meridiane”, 1968. 64 p. + 4 f. ilustr.

Jan van EYCK (Van Eyck)

(1390—1441)

Van Eyck. [Album]. [Antologie de texte, selecția imaginilor și cronologia: Gheorghe Székely. Traducere textelor de Sorin Mărculescu și Nicolae Reiter]. Buc., „Meridiane”, 1972. 48 p. + 32 pl.

Pieter BRUEGHEL (cel Bătrîn)

(Bruegel. Breughel)

(c. 1525—1569)

Biberl, Ion. Pieter Bruegel cel Bătrîn. Buc., „Meridiane”, 1967. 120 p. cu ilustr. în parte color.

Biberl, Ion. Bruegel. [Album]. Buc., „Meridiane”, 1969. 47 p. cu ilustr. + 77 pl.

Timmermans, Felix. Viața pasionată a lui Bruegel. În românește de Florin Chirișescu. Buc., „Meridiane”, 1970. 227 p. cu ilustr. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Peter Paul RUBENS

(1577—1640)

Rubens, Peter Paul. Pictor și diplomat. (Scrieri). Traducere și note de Eugen B. Marian. Buc., „Meridiane”, 1970. 240 p. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Avermaete, Roger. Rubens și epoca sa. Traducere de Paul B. Marian. Prefață de Mihai Drîșcu. Buc., „Meridiane”, 1972. 240 p. + 6 f. ilustr. (Biblioteca de artă. 74. Biografii. Memorii. Eseuri).

Anthonis VAN DYCK

(1599—1641)

Popescu, Ștefan. Van Dyck. Buc., Meridiane, 1969. 80 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Adriaen BROUWER

(1605—1638)

Timmermans, Felix. Viața pasionată a lui Adriaen Brouwer. Roman. În românește de Sofia Marian. Buc., „Meridiane”, 1972. 144 p. + 12 f. reproduc. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

REMBRANDT (Harmenszoon VAN RYN)

(1606—1669)

Avermaete, Roger. Rembrandt și epoca sa. În românește de Paul B. Marian. Buc., „Meridiane”, 1969. 256 p.

Comarnescu, Petru. Viața și opera lui Rembrandt van Ryn. Buc., Întreprinderea poligrafică Cluj, 1957. 51 p. + 25 pl. (S.R.S.C. 241).

Mens, Jan. Mesterul Rembrandt. Roman. În românește de H. R. Radian. Buc., „Univers”, 1971. 573 p. cu ilustr. (Biografii românești).

Schilleru, Eugen. Rembrandt. [Monografie]. Ed. a 2-a. Buc., „Meridiane”, 1967. 112 p.

cu ilustr. în parte color. (Maeștrii artei universale).

Vries, Theunde. Aur și umbră. Studii despre Rembrandt. În românește de Ioana Sturza. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 136 p. (Studii critice de artă).

VERMEER (Jan Van Delft)

(1632—1675)

Argintescu-Amza, Nicolae. Vermeer. Un mare poet al realismului olandez. Buc., „Meridiane”, 1967. 25 p. + 34 ilustr. în parte color.

Walicki, Michael. Vermeer. Traducere de Olga Zaicik. Prefață de Vasile Drăguț. Buc., „Meridiane”, 1972. 63 p. + 66 ilustr., parte color. (Mica bibliotecă de artă, 6).

FRANS MASEREEL

(1889—)

Kantor, A. M. Masereel. Buc., „Meridiane”, 1963. 44 p. + 19 f. ilustr.

VINCENT VAN GOGH

(1853—1890)

Erpel, Fritz. Autoportretele lui Van Gogh. În românește de Suzi Hirsh. Buc., „Meridiane”, 1967. 114 p. cu portr. + 45 pl. cu portr. în parte color.

Perruchot, Henri. Viața lui Van Gogh. Ed. a 2-a. În românește de Sabina Drăgoi-Osman. Buc., „Meridiane”, 1969. 384 p.

Stone, Irving. Bucuria vieții. În românește de Liana Dobrescu și Geo Dumitrescu. Buc., E.L.U., 1962. 519 p.

PIET MONDRIAN

(1872—1944)

Busignari, Alberto. Mondrian. În românește de Florin Chirițescu. Buc., „Meridiane”, 1970. 36 p. + 80 ilustr.

PICTURA GERMANĂ

Matthias GRÜNEWALD (Gothart Mathis)

(1460—1528)

Petrișor, Marcel. Grünewald. Buc., „Meridiane”, 1972. 80 p. cu reproduc. în parte color. (Maeștrii artei universale).

ALBRECHT DÜRER

(1471—1528)

Dürer, Albrecht. Hrana ucenicului Dürer. Antologie, introducere și note de Adina Nanu. În românește de Nicolae Reiter. Buc., „Meridiane”, 1970. 164 p. cu ilustr. + 8 f. ilustr.

Guy Marica, Viorica. Dürer-pictorul. Buc., „Meridiane”, 1972. 80 p. cu reproduc. în parte color. (Maeștrii artei universale).

Lucas CRANACH (Cranach cel Bătrîn)

(1472—1553)

Nanu, Adriana. Cranach. Buc., „Meridiane”, 1972. 79 p. cu reproduc. în parte color. (Maeștrii artei universale).

ALBRECHT ALTDORFER

(1480—1538)

Papu, Edgar. Altdorfer. Buc., „Meridiane”, 1969. 99 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

HANS GRUNDIG

(1901—1958)

Grundig, Hans. Între Carnaval și Miercuria Cenușii. Amintirile unui pictor. În românește de Mara Giurgiuca. Buc., E.L.U., 1963. 440 p. + 1 f. portr.

PICTURA ELVETIANĂ

Paul KLEE

(1879—1940)

Paul, Klee. Figuri și măști. Text de Joseph-Emile Muller. În românește de M. Aderca. Buc., „Meridiane”, 1969. 13 p. + 15 pl. color. (Mica enciclopedie de artă — ABC).

Paul Klee. Antologia textelor și a ilustrației, traducere, cronologie și bibliografie: Nicolai Popescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 46 p. + 32 f. ilustr. color. (Clasicii picturii universale).

Giedion-Welcker, Carola. Paul Klee. În românește de Olga Busneag și dr. Rudolf Geib. Prefață de Andrei Pleșu. Buc., „Meridiane”, 1972. IV + 110 n. + 24 p. (Biblioteca de artă, 66. Biografia. Memoriile. Eseuri).

HANS ERNI

(1909—)

Libman, M. I. Hans Erni. Buc., „Meridiane”, 1963. 32 p. + 12 p. ilustr.

PICTURA ENGLEZĂ

Thomas GAINSBOROUGH

(1727—1788)

Gatt, Giuseppe. Gainsborough. În românește de Petru Sfetcă. Buc., „Meridiane”, 1971. 39 p. cu ilustr. + 40 pl.

PICTURA FRANCEZĂ

Guy Marica, Viorica. Clasicismul în pictura franceză. Buc., „Meridiane”, 1971. 143 p. + 24 f. pl. reprod. în parte color. (Curențe și sinteze).

Lassaigne, Jacques. Pictori pe care i-am cunoscut. Cuvânt înainte și traducere de Radu Varia. Buc., „Meridiane”, 1969. 307 p. + 24 f. ilustr. (Biblioteca de artă. Biografia. Memoriile. Eseuri).

Venturi, Lionello. De la Manet la Lautrec. Manet, Degas, Monet, Pissaro, Sisley, Renoir, Cézanne, Seurat, Gauguin, Van Gogh, Toulouse-Lautrec. În românește de Constanța Tănăsescu și Micaela Slăvescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 176 p. + 173 p. cu ilustr.

Venturi, Lionello. Pictori moderni. Prefață de Anatol Mindrescu. Goya, Constable, David, Ingres, Delacroix, Corot, Daumier, Courbet. În românește de Micaela Stănescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 161 p. + 109 ilustr.

ANTOINE WATTEAU

(1684—1721)

Mauclair, Camille. Secretul lui Watteau. În românește de Horia Vaslescu. Buc., „Meridiane”, 1970. 199 p. (Biblioteca de artă. Biografia. Memoriile. Eseuri).

THÉODORE GÉRICULT

(1791—1824)

Alme-Azam, Denise. Patima lui Géricault. În românește de Mihai Elin. Buc., „Meridiane”, 1972. 395 p. cu reproduc. + 12 f. pl. cu reproduc. (Biblioteca de artă, 79).

Oprescu, George. Théodore Géricault. Ed. a 2-a. Buc., „Meridiane”, 1968. 167 p. + 12 f. pl.

CAMILLE JEAN-BAPTISTE COROT

(1796—1875)

Corot. Antologia și traducerea textelor, selecția imaginilor și cronologia: Andrei Pleșu. Buc., „Meridiane”, 1971. 34 p. + 70 reproduc. unele color.

EUGÈNE DELACROIX

(1798—1863)

Delacroix, Eugène. Pagini din jurnal. Selecție, traducere și prefață de acad. G. Oprescu. Buc., „Meridiane”, 1965. 224 p. + 4 f. ilustr. și portr.

Delacroix. [Text despre el și reproduceri din opera sa. Antologie, traducere și cronologie: Ștefan Popescu]. Buc., „Meridiane”, 1971. 48 p. + 31 pl. ilustr.

Vianu, Elena. Delacroix. Cuvânt înainte de Geo Șerban. Buc., „Meridiane”, 1968. 228 p.

HONORÉ DAUMIER

(1808—1879)

Daumier. Pictură. Text de Claude Roger-Marx. Buc., „Meridiane”, 1966. 14 p. + 15 f. ilustr. (Mica enciclopedie de artă, ABC).

Dancu, Dumitru. Daumier. Buc., „Meridiane”, 1971. 80 p. cu ilustr. unele color. (Maeștrii artei universale).

Gherman, Mihail Iurievici. Honoré Daumier. În românește de Pericle Martinescu și Al. Reținșchi. Buc., Editura tineretului, 1965. 312 p. + 167 f. pl. (Oameni de seamă).

GUSTAVE COURBET

(1819—1877)

Kaschnitz, Marie Luise. Adevărul, nu visul. Viața pictorului Courbet. Traducere și cuvânt înainte de Victor H. Adrian. Buc., „Meridiane”, 1972. 171 p. + 12 f. pl. cu reproduc. (Biblioteca de artă. Biografia. Memoriile. Eseuri, 80).

Edouard MANET

(1832—1883)

Perruchot Henri. *Viața lui Manet*. Ed. a 2-a. În românește de Irina Fortunescu. Buc., „Meridiane”, 1969. 323 p.

Edgar DEGAS

(1834—1917)

Horga, Ioan. *Degas*. Buc., „Meridiane”, 1969. 108 p., cu ilustr. (Maeștrii artei universale).
Valéry, Paul. *Degas. Dans. Desen*. În românește de Șerban Forețu, Buc., „Meridiane”, 1968. 104 p. + port. aut. + 12 f. pl.

Paul CEZANNE

(1839—1906)

Cézanne. *Naturi moarte*, text de Raoul-Jean Moulin. În românește de M. Aderca. Buc., „Meridiane”, 1966. 13 p. + 15 f. ilustr. color. (Mica enciclopedie de artă ABC).

Cézanne. *Peisaje*. Text de John Rewald. Traducere de M. Aderca. Buc., „Meridiane”, 1967. 13 p. + 15 f. ilustr. (Mica enciclopedie de artă ABC).

Cézanne, Paul. *Scrisori*. Antologie și traducere de Andreea Dobrescu-Warodin. Buc., „Meridiane”, 1972. VIII + 176 p. cu ilustr. (Biblioteca de artă. Memorii. Biografii. Eseuri. 63).

Perruchot, Henri. *Viața lui Cézanne*. Ed. a 2-a. În românește de Sergiu Dan. Buc., „Meridiane”, 1969. 394 p.

Claude MONET

(1840—1926)

Leymarrrie Jean. *Monet*. (Perioada 1859—1883). În românește de P. Dinopol. Buc., „Meridiane”, 1968. [13] p. + 15 reproduc. color. (Mica enciclopedie de artă ABC).

Auguste Renoir

(1841—1919)

Horga, Ioan. *Renoir*. Ed. a 2-a. Buc., „Meridiane”, 1969. 88 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Perruchot, Henri. *Viața lui Renoir*. În românește de Victor Felea. Buc., „Meridiane”, 1970. 395 p. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Renoir, Jean. *Renoir. Zbucium și creație*. Trad. și note de Ileana Soldea. Buc., „Univers”, 1971. 371 p. cu ilustr. + 6 f. ilustr. (Biografii românești).

Paul GAUGUIN

(1848—1903)

Gauguin [Album] [Antologie de texte despre el], selecția imaginilor și cronologia: Nina Stănculescu-Zamfirescu. Buc., „Meridiane”, 1969. 38 p. + 24 f. cu reproduc.

Mittelstädt, Kuno. *Autoportretele lui Gauguin*. Traducere de Nicolai Popescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 64 p. + 38 p. reproduc. unele color.

Perruchot, Henri. *Viața lui Gauguin*. În românește de Mircea Ivănescu. Buc., „Meridiane”, 1968. 400 p.

Georges SEURAT

(1859—1891)

Perruchot, Henri. *Viața lui Seurat*. Urmată de cronologia completă a celor șapte volume din seria *Artă și destin*. În românește de Irina Mavrodin. Buc., „Meridiane”, 1968. 280 p.

Paul SIGNAC

(1863—1935)

Signac, Paul. *De la Delacroix la neopresionism*. Traducere de Mihail Stănescu. Buc., „Meridiane”, 1971. 148 p. (Curent și sinteze).

Henri de TOULOUSE-LAUTREC

(1864—1901)

Toulouse-Lautrec. *La circ*. Text de Edouard Julien. În românește de P. Dinopol. Buc., „Meridiane”, 1968. 14 p. + 15 f. ilustr. (Mica enciclopedie de artă ABC).

Perruchot, Henri. *Viața lui Toulouse-Lautrec*. Ed. a 2-a. În românește de Rodica Lipatti. Buc., „Meridiane”, 1969. 339 p.

Henri MATISSE

(1869—1954)

Rădulescu, Neagu. *Matisse*. Buc., „Meridiane”, 1970. 48 p. cu desene + 71 reproduc.

Raoul DUFY

(1877—1953)

Raoul Dufy. *Antologia de texte, selecția imaginilor și cronologie*: Venera Rădulescu. Buc., „Meridiane”, 1972. 37 p. + 31 f. cu reproduc., în parte color. (Clasicii picturii universale).

Fernand LEGER

(1881—1955)

Deac, Mircea. *Léger*. [Album] Buc., „Meridiane”, 1972. 80 p. cu reproduc. (Maeștrii artei universale).

Maurice UTRILLO

(1883—1955)

Utrillo. [Album]. *Antologie de texte, traducere, selecția imaginilor și cronologia*: Irina Fortunescu. [Cuvint înainte: Adriana Nanu]. Buc., „Meridiane”, 1972 40 p. + 32 p. ilustr., unele color.

Carco, Francis. *Farmecul Parisului*. [Cu referiri la Maurice Utrillo]. În românește de Lazăr Iliescu. Prefață de Adriana Iliescu. Buc., „Univers”, 1970. 472 p. (col. „Meridiane”, 129).

Carco, Francis. *Utrillo*. În românește de Dumitru Dancu. Buc., „Meridiane”, 1970. 132 p. (Biblioteca de artă. Biografii. Memorii. Eseuri).

Marc CHAGALL

(1887—)

Chagall. [Album]. *Antologie de texte, selecția imaginilor și cronologia*: Ana Cogan. Traducere de Eugen Flotti. Buc., „Meridiane”, 1969. 39 p. cu fig. + 31 ilustr. color.

Arbore, Grigore. *Chagall*. Buc., „Meridiane”, 1972. 64 p. + 32 f. pl. reproduc. (Mica biblioteca de artă, 4).

Jean EFFEL

(1908—)

Turova, V.V. *Jean Effel*. Buc., „Meridiane”, 1963. 48 p. + 13 f. ilustr.

PICTURA RUSĂ ȘI SOVIETICĂ

Florea, Vasile. *Pictură rusă*. Buc., „Meridiane”, 1973. 316 p. + 30 f. ilustr.

Andrei RUBLIOV

(1870—1430)

Alpatov, Mihail Vladimirovici. *Rubliov*. Traducere de Vasile Beldie. Cuvint înainte de Vasile Florea. Buc., „Meridiane”, 1972. 88 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Vasili Grigorievici PEROV

(1833—1882)

Florea, Vasile. *Perov*. 1833—1882. Buc., „Meridiane”, 1960. 68 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

Ilia Efimovici REPIN

(1844—1930)

Liaskovskaia, O.A. I.E. *Repin*. 1844—1930. Sub îngrijirea lui A.I. Zamoșkin. Buc., „Cartea rusă”, 1956. 283 p. + erata + 96 pl.
Constantin, Paul. *Repin*. 1844—1930. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 39 p. [—47] cu ilustr. și portr. + 15 f. pl. (Maeștrii artei universale).

Viktor Mihailovici VASNETOV

(1848—1926)

Lebedev, A.K. V.M. *Vasnețov*. Traducere de Tatiana Panaitescu. Buc., E.L.U. 1961. 48 p. + 8 f. pl. (Arta pentru toți).

Valentin Aleksandrovici SEROV

(1865—1911)

Lebedev, G.E. *Valentin Serov*. Traducere de Cristian Benedict. Buc., Cartea rusă, 1958. 79 [—80] p. + 12 f. pl.

Vasili Ivanovici SURIKOV

(1848—1916)

Deac, Mircea. *Surikov*. (1848—1916) Buc., E.S.P.L.A., 1958. 42 p. cu ilustr. (Maeștrii artei universale).

istoria cărții
și a
bibliotecilor

O copie
manuscrisă
necunoscută

a

CAZANIEI LUI VARLAAM
la Brașov

Recent, cercetătorul și muzeograful Mihai Manolache de la Muzeul culturii românești din Scheii Brașovului a reușit să identifice o copie manuscrisă după *Cazania lui Varlaam*, tipărită la Iași în 1643, copie necunoscută pînă în prezent, ca una ce n-a fost menționată în literatura de specialitate.¹⁾

Manuscrisul brașovean este legat în coperte de lemn îmbrăcate în piele neagră. Textul este scris în limba română cu caractere chirilice și cuprinde 323 de file. Unele titluri și inițiale sînt scrise cu cerneală roșie, iar textul în întregime cu cerneală neagră. La fiecare început de capitol se află frumoase frontispicii. Partea finală lipsește.

După cum se știe *Cazania lui Varlaam* a înregistrat în decursul anilor o răspîndire mai mare decît oricare altă carte veche românească. De altfel, acest lucru este confirmat și de existența celor două serii (A și B), care deși n-au deosebiri esențiale, dovedesc că din Ca-

zanie s-au tipărit două tiraje. Faptul că lucrarea lui Varlaam era foarte căutată o demonstrează și numeroasele copii manuscrise făcute după ea.

Profesorul Octavian Schiau susține că cea mai veche copie manuscrisă, care ar data chiar din 1643, este aceea de la Geaca (Cluj)², unde s-a păstrat multă vreme.

Identificarea manuscrisului de la Brașov a fost anevoioasă, deoarece prima pagină cu titlul lucrării nu se mai găsește. Cercetându-se cu atenție manuscrisul s-a constatat că între foile liminare anterioare și prima pagină cu text există urmele a două foi tăiate, cu un început de chenar.

Informația cea mai valoroasă pentru identificarea acestui manuscris a oferit-o însă o însemnare scrisă pe prima foale liminară de la începutul volumului: „Această sfântă Cazanie iaste a mia Ioan Papt paroh Ibașfalău...”. De aici s-a ajuns la concluzia că ne aflăm în fața unei cazanii, făcându-se și o comparație a textului manuscrisului cu altele și în special cu cel al *Cazaniei lui Varlaam* și constatându-se identitatea lui.

Pe una din foile manuscrisului brașovean se găsește o însemnare, că la 16 noiembrie 1858, el era în posesia lui Vasile Pop din Baciu (Săcele-Brașov). După grafie și după filigrantul hîrtiei manuscrisul pare să fi fost scris cu mult înaintea acestei date, probabil în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, sau începutul secolului următor.

Din punct de vedere lingvistic apar câteva modificări, unele cuvinte moldovenești fiind înlocuite cu expresii specifice graiului din Transilvania, de unde concluzia că poate fi vorba de un copist local, poate chiar de la renumita școală din Scheii Brașovului³).

Existența acestui manuscris la Brașov demonstrează încă o dată circulația intensă a cărților și legăturile culturale care au existat între Moldova și Transilvania.

PETRU ISTRATE
directorul Bibliotecii
municipale din Brașov

NOTE

1) Vezi: Manolache, Mihai. *Identificarea unui prețios manuscris în Muzeul culturii românești din Scheii Brașovului*. In: Drum nou, nr. 8763. 1973.

2) Schiau, Octavian. *Circulația Cazaniei lui Varlaam în Transilvania*. In: Mitropolia Olteniței, nr. 5-6, 1970, p. 524.

3) Istrate, Petru și Manolache, Mihai. *Un manuscris necunoscut al Cazaniei lui Varlaam în Biblioteca Muzeului culturii românești din Scheii Brașovului*. In: Astra, nr. 4, 1973.

biblioteci
de peste
hotare

BIBLIOTECI cubaneze

GH. BONDOC

Am fost, nu de mult, oaspetele Consiliului cultural și al bibliotecarilor cubanezi; trei săptămîni de program dens, de coplesitoare impresii, într-o țară cu peisaj mirific, despre care J. P. Sartre spunea, pe bună dreptate, că „este o fabrică de înimusețe”, dar, mai ales cu oameni minunați, care cred în revoluția înfăptuită și sînt ferm hotărîți să-și continue calea aleasă în ciuda unor inerente dificultăți.

A evalua activitatea bibliotecilor publice cubaneze după parametri sau indici folosiți curent pentru țara noastră sau celelalte țări socialiste europene înseamnă a porni de la premise greșite. Cifrele statistice seci, luate ca atare, nu-ți vor spune nimic dacă n-ai văzut Miramar-ul, Vedado și mai ales Cubanacan-ul — cartiere rezidențiale sau destinate exclusiv miliardarilor americani — în care fantezia arhitecților, imbinată cu splendorile naturii, s-a materializat în adevărate palate de marmură și cristal, de o opulență stînjitoare. Pînă la revoluție, accesul cubanezilor în aceste adevărate colțuri de paradis ale Havanei — astăzi în majoritate instituții de cultură, școlii sau cămine de copii — era interzis; ei trăiau în străzile înguste din Jaimanitas și Santa Fê, din Havana veche și alte cartiere mărginașe, suprapopulate, care par o altă lume; nu poți evalua obiectiv activitatea bibliotecilor publice cubaneze dacă

nu ai văzut fosta cazarmă Columbia, situată pe una din înălțimile care domină Havana — astăzi „Ciudad de Libertad”, adevărat orașel al școlilor în care copiii sînt stăpîni. Aici, în casa unui fost ofițer, se află MUZEUL ALFABETIZARII, cred că unicul de acest fel în lume, care sintetizează o etapă de eforturi și rezultate aproape incredibile. Conform datelor recensămîntului din anul 1953, 23,6% din populația țării era analfabetă. Războiul împotriva neștiinței de carte se declanșează la 1 ianuarie 1961 — după o pregătire de aproape 8 luni — și durează pînă la 22 decembrie, același an. Această luptă a cunoscut numeroase aspecte dramatice: ignoranța alimentată de propagandă ostilă revoluției a mers pînă la asasinat. Numele lui Conrado Benitez Garcia, Delfin Sen Cedre, Manuel Asuncion Domenech — copil aproape, Pedro Iantigua Ortega, martiri ai acestui efort colectiv pentru lumină, se înscriu în cartea de aur a primilor pași îndepliniți de poporul cubanez pe calea indicată de „Apostolul” José Martí, încă din secolul trecut: „Ser culto para ser libre”.

Această deviză, pe care vizitatorul Cubei de astăzi o poate vedea înscrisă în instituții de cultură, în parcuri și pe străzi, concentrează de fapt dezideratul luptătorilor pentru independență și propagare națională, de ieri și de astăzi.

Despre aceste fapte mi-au vorbit simplu și emoționant Antonio Martiatu, directorul Muzeului Alfabetizării și Rafael Pantalion, tehnician la Combinatul de citrice de la Jaguei Grande, care, în timpul învaziei de la Playa Giron, a lăsat creionul, ce începuse să contureze primele silve din viața lui, și a luat arma pentru a apăra cuceririle revoluționare; despre toate acestea mi-au vorbit de asemenea numeroși bibliotecari și activiști ai organizațiilor de partid și obștești pe care i-am cunoscut; despre toate acestea vorbesc de la sine fostele palate guvernamentale, cluburi ale mării finanțe sau cazinouri din numeroase centre provinciale și regionale ale Cubei, pe care tăblițele de bronz indică astăzi numele bibliotecii și data creării, nu mai veche de 1960. Bucuria de a fi aproape de carte am trăit-o împreună cu prietenii cubanezi în orașelele Ranchuelo și Vueltas, unde inaugurarea bibliotecilor s-a transformat în adevărate serbări populare; este greu de imaginat licărul din privirile copiilor și adulților deopotrivă, respectul cu care au pășit pragul acestor instituții după festivitatea inaugurată, graba ochilor iscoditori peste titlurile noi din rafturi, dorința de a cunoaște cît mai mult și cît mai repede.

Numai pornind de la acest cadru general pot fi formulate evaluări obiective de

sinteză privind activitatea bibliotecară și procesul lecturii în Republica Cuba.

Sistemul bibliotecilor publice este organizat conform structurii organizatorico-administrative a țării — provincie, regiune, localitate. Ca vîrf de piramidă al acestui sistem este Biblioteca Națională José Martí din Havana, care îndeplinește totodată și rolul coordonator de Direcție a Bibliotecilor în cadrul Consiliului Culturii. Astfel, directorul bibliotecii, Sidroc Ramos, căpitan în armata revoluționară și eminent om de litere, este și directorul Direcției bibliotecii, iar șefii de servicii din Biblioteca Națională sînt considerați și activiști ai respectivei direcții. În total, rețeaua bibliotecilor publice număra, în ianuarie 1973, 74 de unități cu personal salariat și 425 minibiblioteci (biblioteci mobile), organizate în întreprinderi, așezări îndepărtate, șantiere navale, vapoare etc. și deserveite în mod voluntar de activiști ai organizațiilor obștești. În Anul internațional al cărții, Consiliul Culturii își propusese organizarea a încă 20 de biblioteci, cifră de altfel depășită. În funcție de gradul centrului administrativ, al numărului populației, al fondurilor de publicații de care dispun, bibliotecile publice se împart în 3 tipuri: A, B și C, prima categorie corespunzînd în general bibliotecilor provinciale, a doua celor regionale și a treia, celor orașenești sau de cartier, în cazul Havanei.

Ca trăsături specifice bibliotecilor publice cubaneze, consemnăm polarizarea în jurul lor a unui complex de activități de ordin educațional și cultural-estetic, care depășesc cadrul considerat îndeobște ca domeniu al activității cu cartea, precum și interesul deosebit ce se remarcă în activitatea cu copiii. Săptămîni ale culturii și muzicii, conferințe, saloane de artă plastică, cercuri cu tematică diversă, sînt activități nu adiacente, ci intrinsece pentru bibliotecile din Santa Clara, Trinidad, Cienfuegos, Jovellanos Matanzas etc. Cătaotul, chiar de scurtă durată, cu realitatea cubaneză, te convinge de grija și atenția ce se acordă cetățenilor de mîine ai țării. I-am întîlnit pe Malecon, splendida magistrală care lipește ca un enorm tiv de argint Havana de imensitatea apelor Atlanticului, în pasionante întreceri de alergării sau înălțări de zmece, sub atenta supraveghere a educatorilor, i-am văzut în clase aplecați pe caietele și cărțile de studiu, i-am urmărit în sălile numeroaselor biblioteci publice vizitate — albi, mulatri și negri, așezați alături și sorbind cu nesăț din cărțile pe care le aveau în față, meșterșugind un semn de carte sau o împletitură, ori alăturînd în compoziții îndrăznețe de culoare, peisaje cunoscute ori imaginate, scene de viață sau de basm. O adevărată revelație

a fost de pildă expoziția de desene după mărci poștale românești reprezentând portul nostru național, organizată la Biblioteca de copii din Matanzas cu prilejul inaugurării Săptămânii culturii românești. Copii de 10—12 ani, talente autentice, au prins în desenele lor nu numai întreaga frumusețe a costumului ci și ceva din optimismul și trăsăturile poporului român. La Biblioteca din Jaguei Grande, o mică cititoare, păpușa vie de ciocolată, a prezentat un scurt recital pianistic; taina clapelor și a notelor muzicale i se dezvăluiseră în cercul muzical organizat de bibliotecă. Aceeași muncă perseverentă pentru dezvoltarea gustului pentru frumos, pentru capacitatea cit mai utilă a timpului liber al copiilor am remarcat-o deopotrivă la Havana și Santa Clara, la Trinidad și Jovellanos, la Cienfuegos și Cardenas.

O discuție cu Wichy Luisa Maria, tînăra mereu surizătoare care răspunde de activitatea secției de copii a Bibliotecii Naționale José Martí, are darul de a-ți oferi deplina satisfacție profesională. Dragostea pentru cei mici, spiritul inventiv, interesul pentru cercetarea științifică în domeniu sînt concretizate în cercurile expozițiilor și spectacolele organizate, în publicația lunară „La Pollita”, elaborată și editată de cititori, în colecțiile de texte — însoțite de indicații teoretice și tehnice destinate povestitorilor, în adaptările de povești pentru copii de diverse vârste. Secția de copii a Bibliotecii Naționale poate fi considerată pe drept cuvînt un autentic laborator de experimentare a metodelor de lucru cu copiii; ultima experiență întreprinsă — audierea în colectiv a unor compoziții muzicale și apoi pictarea celor sugerate de muzica ascultată — a dus la descoperirea unor adevărate talente, a unor sensibilități nebănuite.

Un bibliotecar „ortodox” ar putea reproșa că toate acestea sînt atribute ale altor instituții de cultură destinate copiilor și nu ale bibliotecilor. Ar avea dreptate, dacă nu ar cunoaște penuria de titluri și exemplare de cărți pentru copii, efortul general pentru educarea tinerei generații în această țară.

Organizarea internă a bibliotecilor publice cubaneze este aproape identică, cu mici diferențe, în funcție de tipul bibliotecii și mărimea fondului de publicații, accentul punîndu-se pe apropierea cit mai lesnicioasă a cărții de cititori; sălile de lectură, cu depozite proprii, majoritatea cu acces liber, sînt organizate pe mari grupe tematice — sala generală, sala tehnică, sala de literatură și artă, sala pentru copii și tineret, fondul „cubanesa” (vechi publicații cubaneze), hemeroteca (publicații periodice); struc-

tura organizatorică este completată cu secția de „extensie bibliotecară” în a cărei sarcină intră împrumutul la domiciliu și organizarea bibliotecilor mobile.

Aprovizionarea cu publicații se face centralizat prin Biblioteca Națională José Martí și Institutul cubanez al cărții. Activitate bibliografică și de informare desfășoară mai ales bibliotecile provinciale, o preocupare esențială fiind elaborarea bibliografiei locale. Orarul de funcționare în marile biblioteci, de la ora 8 la ora 24, permite tuturor categoriilor de cititori să beneficieze de serviciile acestor instituții. Este de remarcă că în sălile de lectură citește mai ales tineretul, împrumutul la domiciliu fiind uzitat, de regulă, de către gospodine.

Biblioteca Națională José Martí din Havana, una din prestigioasele instituții de informare, cultură și educație ale Cubei, funcționează într-o clădire modernă cu 14 nivele deasupra solului și la subsol, edificiul situat pe una din laturile marii Piețe a Revoluției. Dispune de cca 90000 de volume cărți și peste 18 000 de titluri de publicații cubaneze și străine. În afara funcției ei de direcție a bibliotecilor publice, de care am amintit pe plan național îi mai revin următoarele atribuții: depozit legal al statului, centru pentru bibliografia națională, cataloage colective, informare științifică, tehnică și umanistică, aprovizionarea centralizată a tuturor bibliotecilor publice din țară, organizarea în colaborare cu Școala tehnică de bibliotecari din Havana, a calificării și perfecționării cadrelor de bibliotecari.

Principalele departamente ale Bibliotecii Naționale sînt: „cubanesa”, informare în știință și tehnică, hemeroteca și informare în domeniile umanistice, manuscrise și sala José Martí, atlase și hărți, discotecă, extensie bibliotecară și împrumut la domiciliu, copii și tineret, conservarea fondurilor, schimburi internaționale.

Ca sistem original de organizare, menționăm faptul că fiecare departament prelucrează fondurile și răspunde de respectiva sală de lectură specializată.

Iată, pe scurt, aspectele mai importante ce se desprind din activitatea departamentelor Bibliotecii Naționale:

— *Departamentul „cubanesa”* conservă și valorifică publicațiile vechi cubaneze, se îngrijește de completarea în continuare a acestui fond.

Prin acest departament, biblioteca își exercită și funcția sa de centru pentru bibliografia națională curentă și retrospectivă.

Primul număr al bibliografiei curente cubaneze a inclus perioada 1959/1962;

pină în anul 1970, ea cuprindea cărți, reviste, publicații periodice și în serie; din anul 1971, s-a completat cu discuri, hărți, cataloage. Din bibliografia retrospectivă (cărți) s-a publicat primul volum (perioada 1917—1920); al doilea volum (la data vizitei, în tipar) include perioada 1921—1937; în sfârșit, ultimul, din 1938 pină în 1958, este în curs de elaborare. În anul 1965 a apărut „Catalogul publicațiilor periodice cubaneze din secolele XVIII și XIX”. În afara bibliografiei naționale, departamentul „cubaneză” elaborează și editează numeroase bibliografii speciale precum și 2 reviste de studii și cercetări ce depășesc cadrul biblioteconomiei, avînd o largă deschidere spre științele umanistice.

— *Sala José Martí* reunește întreaga operă a scriitorului și revoluționarului cubanez, precum și literatura originală și străină referitoare la acesta. Cea mai prețioasă piesă, prima scriere a lui Martí, „Diavolul cocoșat”, poem publicat în *La Patria Libre*, ziar al cărui unic număr a apărut la 23 ianuarie 1869.

Publică „Anuario Martiano” (în 1972 a apărut nr. 4) cu colaborarea unor eminențe personalități ale vieții culturale cubaneze.

— *Colecția de manuscrise* include atît manuscrisele propriu-zise, cît și colecția de incunabile, carte veche, precum și reviste cubaneze din sec. XIX. Deosebit de prețioasă, colecția de fotografii originale din timpul războiului de independență.

— *Secția de mape și hărți* creată în anul 1962, cuprinde 24000 de hărți și alte materiale cartografice. Acestea li se alătură cele cca 500 de atlase geografice și istorice — majoritatea tipărite în Europa (cel mai vechi apărut în anul 1570). În această secție am remarcat o admirabilă organizare, o adaptare ingenioasă a c.z.u. pentru particularitățile colecțiilor respective. Secția desfășoară și activitate științifică de interes național; în fază avansată de elaborare este de pildă „Nomenclatorul geografic, topografic și toponimic al Cubei — istoric și modern”, prima lucrare de acest gen din țară.

— *Departamentul de informare în știință și tehnică* elaborează catalogul colectiv (cca 20000 de titluri din 130 de biblioteci din țară) și 36 de serii de buletine de informare în domeniul tehnic și științific, cu periodicitate neregulată („Folletos de Divulgation Tecnica y científica”).

Ca metodă interesantă de muncă, consemnăm sistemul informării prompte cu privire la noutățile în domeniul științifico-tehnic realizat de bibliotecă pentru

beneficiarii interesați, pe baza unui abonament special (total 150 de instituții și întreprinderi beneficiare ale acestui sistem).

Departamentul mai editează un buletin de informare bibliografică în domeniul bibliologiei („Bibliotecas”), cu apariție lunară, precum și „Ghidul bibliotecilor cubaneze” (primul volum apărut în 1966, al doilea, în 1972).

— *Hemeroteca și informații umanistice* departament rezultat din fuziunea recentă a celor două servicii. Hemeroteca conservă publicațiile periodice cubaneze din anul 1902 pină în prezent (470 de titluri, în 5000 de colecții) precum și publicațiile periodice străine (18000 de titluri de reviste și 200 de titluri de ziare). Menționăm că în bibliotecă există cvasi totalitatea publicațiilor periodice cu caracter științific și cultural ce apar în prezent în țara noastră. Cataloage — alfabetice — sînt organizate pe cardexuri (fișe așezate orizontal), după normele de catalogare ale Bibliotecii Congresului din S.U.A. Departamentul elaborează indicele bibliografic analitic al publicațiilor apărute în „Casa de Las Americas”, indicii revistelor „Union”, organ al Uniunii Scriitorilor Cubanezi, „Revistas folkloricas cubanas” și ai revistelor cu profil social-politic și umanistic. Elaborează de asemenea și bibliografii speciale („Lenin. Viața și opera”, „Economia și societatea colonială”, „Studii privind dezvoltarea populației afro-americane” etc.).

Sala de lectură a acestui departament are 200 de locuri, reprezentînd aproape o treime din totalul locurilor din cele 8 săli ale bibliotecii.

— *Discoteca și secția muzicală* dispune de cca 10000 de discuri (într-un singur exemplar) și funcționează mai ales ca serviciu de împrumut la domiciliu atît al discurilor cît și al partiturilor. Acest departament include și cabinetul de artă, ce deține pe lîngă stampe, gravuri, acuarele, desene și diapositive, reproduceri după opere de artă, fotografii artistice. Tot în cadrul acestui departament funcționează și secția de studiere a limbilor străine pe baza imprimărilor pe disc. În condițiile penuriei de bandă magnetică și de aparatură adecvată, acest sistem de comunicare este folosit momentan într-o mică măsură. De reținut, modul interesant de alcătuire a fișei de catalog pentru diapositivele după opere de artă. În afara descrierii propriu-zise, acestea includ date privind viața pictorului sau sculptorului respectiv și opera sa reprezentativă.

Departamentul desfășoară și o intensă activitate propagandistică și obștească (organizează saloane colective și indivi-

duale de arte plastice, expoziții privind evoluția muzicii populare a ușoare din Cuba, orchestrele de renume, corul și grupul de muzică de cameră ale salariaților bibliotecii etc.).

Într-o fază incipientă se află viitorul muzeu al instrumentelor de redare fonice.

— *Imprumutul la domiciliu și extensie bibliotecară*: dispune de 10 000—15 000 de volume, fapt care determină limitarea împrumuturilor la numai un singur titlu pentru o perioadă de maximum 15 zile. Acest departament efectuează, totodată, aprovizionarea tuturor bibliotecilor publice din țară și organizarea bibliotecilor mobile — acțiune începută în anul 1963.

— *Conservarea colecțiilor*. Toate depozitele au instalații de aer condiționat și mobilier adecvat. În organizarea colecțiilor este aplicat sistemul de așezare tematică și după clasificarea zecimală.

— *Activitatea secției pentru copii și tineret* — cum de altfel am menționat — se detașează prin originalitatea căilor de atragere și de stimulare a fanteziei creatoare a cititorilor, contribuind de asemenea prin cercurile de meditații organizate la buna lor pregătire școlară.

Schimburile internaționale capătă an de an o mai largă amplitudine. În prezent, Biblioteca întreține asemenea relații cu 300 de instituții din 80 de țări. Din România partenerii principali sînt Biblioteca Centrală de Stat și Biblioteca Academiei.

Această creionare lapidară a aspectelor ce mi s-au părut de importanță primară în activitatea bibliotecilor publice cubaneze nu poate fi încheiată fără a sublinia eforturile consecvente pentru formarea cadrelor, Școala tehnică de bibliotecari din Havana și Biblioteca Națională fiind principalele pîrghii în acest sens.

Am fost o întregă după-amiază oaspetele acestei școli, situată într-un cartier liniștit al Havanei, în fostul palat al lui Sarossa, magnat al produselor farmaceutice din Cuba, am discutat îndelung cu viitorii bibliotecari cubanezi, interesați deopotrivă de tendințele actuale ale biblioteconomiei și realizările obținute în această direcție în România.

Școala din Havana are și rolul de organism de îndrumare și asistență de specialitate pentru celelalte școli tehnice de bibliotecari din Cuba. Funcționează pe două planuri distincte, condiționate de pregătirea anterioară a candidaților: a) bacalauratei; b) absolvenții a 10 clase. Pentru elevii din prima categorie se organizează un an de cursuri teoretice și un an de practică într-o bibliotecă; pentru cei din a doua categorie, cursurile teoretice și practice de producție însușesc 3 ani.

Principalele discipline de studiu pentru ambele categorii sînt: introducere în biblioteconomie; organizare și administrare a bibliotecilor; catalogare; tehnica informării; istorie universală; istoria Americii; literatură universală; literatură americană; literatură hispano-americană; limba engleză; fizică; chimie; dactilografie. Ca forme de studiu, figurează, de asemenea, seminariile politice și culturale în care se dezbate teme și documente de importanță majoră pentru viața social-economică a țării și se comentează spectacolele și manifestările la care elevii sînt obligați să participe.

În perioada școlarizării — pe sistemul internat — se organizează practica de producție și „studii dirijate”, în trei etape, fiecare cu o durată de 15 zile.

Absolvenții școlii de bibliotecari sînt repartizați în bibliotecile publice. Aceștia vor avea prioritate la admiterea în învățămîntul superior biblioteconomic, în curs de organizare.

Carnetul de călătorie închide între firele sale încă numeroase alte aspecte surprinse în Cuba văzută în haine de lucru, pe care spațiul unui articol nu le poate include. Doresc, încheind, să subliniez căldura sufletescă a tuturor acelorora pe care i-am cunoscut, a tuturor acelorora ce mi-au înlesnit o fructuoasă documentare și cărora le aduc și pe această cale sincere mulțumiri.

Italia

NORME PENTRU ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA BIBLIOTECILOR PUBLICE

Revista *Accademie e Biblioteche d'Italia* publică în numărul dublu 4—5 din iulie-octombrie 1972 documentul oficial emis de Ministerul Instrucției Publice în august 1972 privind organizarea și dotarea serviciului de lectură publică pe întreg teritoriul țării.

Prevederile acestui document sintetizează rezultatele cercetărilor întreprinse de o comisie formată în urma recomandărilor Consfătuirii asupra lecturii publice și asupra organizării sistemelor de bibliotecă, convocată de Direcția generală a academiilor și bibliotecilor și pentru difuzarea culturii din Ministerul Instrucției Publice în octombrie 1970. Comisia a studiat condițiile de funcționare ale bibliotecii publice (sediul, personal, buget, aprovizionare, servicii) și a elaborat studiul intitulat *Standarde minime de finanțare și funcționare ale bibliotecii publice*. Studiul a fost discutat în Consiliul superior al academiilor și bibliotecilor în aprilie 1972, for care a exprimat o opinie favorabilă asupra studiului și a recomandat autorităților locale să-și însușească spiritul în care au fost formulate prevederile documentului.

În preambulul decretului este subliniată importanța bibliotecii publice ca „instituție de cultură polivalentă, indispensabilă dezvoltării civice și economice a oricărei comunități”, ale cărei servicii sînt „esențiale pentru cetățeni”; se arată, de asemenea, că „întră în obligația și responsabilitatea organelor guvernamentale să asigure aceste servicii” pentru toți cetățenii și pe întreg teritoriul; că a devenit evident că acestor organe guvernamentale trebuie să li se facă cunoscuți parametri funcționali ai unui serviciu de bibliotecă, dimensionat în funcție de sarcinile cărora trebuie să le facă față o bibliotecă publică.

Sînt enumerate apoi serviciile pe care o bibliotecă publică trebuie să le ofere, oricare ar fi mărimea comunității pe care o servește: să dispună de o colecție la zi de cărți și materiale audio-vizuale, care, prin conținut și cantitate, să corespundă exigențelor de informare, de studiu, de educație și de distracție ale tuturor grupărilor existente în comunitate; să organizeze aceste colecții în așa fel încît ele să fie cît mai accesibile populației, prin împrumut la domiciliu și lectură pe loc; să ducă la îndeplinire sarcinile ce-i revin în mișcarea culturală și în educația permanentă, organizînd — în colaborare cu alte instituții și asociații — o activitate continuă de stimulare și promovare a culturii; să ofere atît adulților cît și copiilor și tinerilor (la sediul, dar și în alte localuri) colecții, servicii, întîlniri (discuții în grup, dezbateri între grupuri manifestînd aceleași interese, acțiuni variate); să fixeze un orar de funcționare adecvat intereselor și mărimii comunității și să asigure beneficiarilor asistența unui personal calificat pe toată durata orarului.

Pentru a fi înființată, o bibliotecă publică autonomă trebuie să dispună de un

minimum de fonduri de cărți pentru adulți de: aproximativ 6 000 de volume de apariție recentă, din domeniul beletristicii, eseisticii, de largă actualitate și informare; aproximativ 2 000 de volume de referință, de apariție recentă; aproximativ 4 000 de volume de apariție recentă din lucrări de diverse specialități. În ceea ce-i privește pe copii, ei trebuie să aibă la dispoziție, încă de la înființarea bibliotecii, aproximativ 2 500 de volume editate recent din domeniul beletristicii, de largă informare și actualitate; aproximativ 500 de volume care se adresează copiilor sau adulților, de referință și studiu. În afară de cărți, biblioteca trebuie să posede: aproximativ 40 de periodice de cultură generală și de specialitate, minimum 150 de discuri.

În ceea ce privește dotarea cu mobilier, normele prevăd achiziționarea de mobilier și utilaj pentru: etalarea colecțiilor în acces liber la raft și depozitarea lor; lectură pe loc, împrumut la domiciliu, activități culturale; pentru secția destinată copiilor sînt prevăzute, în afara asigurării bunei funcționări a serviciilor enumerate mai sus, și amenajarea unor spații pentru activități variate (modelaj, filatelie, fotografie etc.). Decretul prevede, de asemenea, amenajarea de spații pentru manifestări culturale (expoziții, concerte, conferințe, discuții cu cititorii, lecturi cu voce tare, montaje literar-muzicale etc.), ca și alocații speciale pentru achiziționarea, încă de la înființare, a aparatului audio-vizuale necesare.

Normele prevăd, în continuare, bugetul necesar asigurării bunei funcționări a unei bibliotecii publice autonome; prin sumele alocate trebuie să fie garantată o creștere a colecțiilor cu cel puțin 3 500 de titluri pe an (din cele 10—12 000 cite se tipăresc anual în Italia). O bună fonotecă trebuie să achiziționeze nu mai puțin de 100 de discuri noi pe an. În buget este prevăzut un paragraf special pentru cheltuieli cu activități culturale: onorariile pentru specialiștii cu care biblioteca colaborează, plata unor amenajări speciale etc.

Personalul minim al unei bibliotecii publice autonome este: 1—2 bibliotecari, 2—3 ajutoare de bibliotecari, 3 funcționari și 2 gestionari-minuitori. Numărul salariaților va crește odată cu extinderea localității, dezvoltarea calitativă și diversificarea serviciilor bibliotecii, crearea de noi servicii.

Comunitățile care nu pot asigura finanțarea unei bibliotecii publice autonome trebuie să se asocieze și să contribuie la finanțarea unei bibliotecii publice zonale sau pe provincie, în cadrul unui sistem bibliotecar.

În funcție de mărimea populației, în comunitățile cu aproximativ 10 000 de locuitori sînt organizate biblioteci publice aprovizionate de o centrală bibliotecară și în comunitățile cu aproximativ 25 000 de locuitori — biblioteci publice unificate *).

Biblioteca publică afiliată la o centrală bibliotecară trebuie să fie dotată cu: un sediu corespunzător ca mărime, central și ușor accesibil, în care să existe condiții pentru lectura pe loc a adulților și a copiilor, împrumut la domiciliu și desfășurarea manifestărilor culturale (suprafață de 60—250 m², între 16 și 60 de locuri de lectură); un bibliotecar calificat (în localitățile cu mai mult de 8 000 de locuitori, în orele de maximă frecvență bibliotecarul ar trebui să fie ajutat de un minutor și de un funcționar cu o jumătate de normă); un fond de bază de 1 000—3 000 de volume, format din lucrări de referință și de studiu pentru adulți și copii; un fond de periodice bine selecționate; posibilitatea de a obține de la biblioteca centrală reînnoiri regulate ale fondurilor pe care le vehiculează, atât în ceea ce privește publicațiile de referință și de informare curentă, cât și în ceea ce privește materialele audio-vizuale sau alte suporturi de informații; posibilitatea de-a face împrumut interbibliotecar, fie de la biblioteca centrală de care depinde, fie — prin intermediul ei — de la orice bibliotecă de stat din țară; posibilitatea de a primi de la biblioteca centrală servicii culturale de diverse tipuri.

Biblioteca publică unificată trebuie să aibă toate atributele unei biblioteci afiliate, dimensionate la parametrii superiori ai localităților servite. În afară de prevederile specificate pentru bibliotecile aprovizionate, bibliotecile unificate trebuie să posede: spațiu pentru manifestări culturale, pentru activități de grup și pentru fonotecă (totalul suprafeței ocupate trebuie să se situeze între 80 și 250 m², iar locurile de lectură între 20 și 60); personal specializat pentru secția de copii; un orar de cel puțin 40 de ore săptămînal (care trebuie să prevadă și ore de deschidere seara în zilele de lucru și dimineața în zilele de sîrbătoare); un buget anual, calculat pe cap de locuitor, pentru creșterea colecțiilor (fondul de bază trebuie să urce la 3 000—10 000 de volume recent editate) și pentru manifestări culturale.

Traducere și prelucrare de A. CORVĂTESCU-TOFAN

* Formele organizatorice ale bibliotecilor italiene nu corespund celor existente la noi în țară. În general, putem asimila o bibliotecă aprovizionată unei filiale mici, iar o bibliotecă unificată unei filiale mai dezvoltate.

DE PESTE HOTARE

Un coloziv pe tema „Informarea și Anul internațional al cărții”

...a avut loc, între 29 noiembrie și 1 decembrie 1972, la sediul UNESCO, din Paris. Organizat de către Comitetul permanent al organizațiilor internaționale neguvernamentale, colozivul, care s-a bucurat de participarea reprezentanților a 47 de organizații internaționale, s-a desfășurat sub forma a trei „mese rotunde” consacrate, respectiv, următoarelor probleme: ciiturilor; editarea și tipărirea cărților; difuzarea lucrărilor. Cu prilejul acestui coloziv a fost subliniat rolul imens pe care pot și trebuie să-l aibă mijloacele audio-vizuale în promovarea cărții și posibilitățile ce le oferă aceste mijloace noi de exprimare în domeniul informării. (Bibliografie. Documentation. Terminologie, 13, nr. 2, mar 1973)

Centrul internațional de informare științifică și tehnică, din Moscova, al C.A.E.R.

...pregătește în prezent a doua ediție a Dicționarului terminologic al științei informării, a cărui primă ediție a apărut în 1966. Lucrarea, conținând 2 500 de termeni, va cuprinde două părți: partea A — o listă a termenilor rusești cu corespondentul și definirea lor în limbile bulgară, cehă, germană, macedoneană, maghiară, polonă, română, sîrbocroată, slovacă, slovenă, spaniolă și engleză; partea B — o listă alfabetică a termenilor în celelalte limbi decît rusa, cu trimitere la partea A. Noua ediție a Dicționarului acoperă următoarele domenii: știința științei; informarea științifică, tehnică și economică — prelucrarea informațiilor; depistarea informațiilor; instituții; lingvistică; logică; semiotică; cibernetică și matematică; tehnici de calcul automatizat; reprografie; brevete.

O nouă organizație internațională profesională

...a fost creată în cursul unei conferințe ținute la Toronto (Canada), sub auspiciile UNESCO și ale Comitetului național canadian pentru Anul internațional al cărții, între 10 și 13 octombrie 1972. Este vorba de Asociația interna-

țională a editorilor de publicații savante, în al căreia este constituitiv ca principalele obiective sînt consecrate: încurajarea publicării de lucrări de cercetare și de erudiție; promovarea confruntărilor de idei și de experiențe; organizarea de schimburi reciproce de asistență și consultații; încurajarea creării de noi înlesniri în privința publicațiilor de nivel superior. Printre activitățile viitoare ale noii asociații figurează în special publicarea unui repertoriu internațional al editurilor științifice, promovarea formării profesionale și măsuri pentru încurajarea traducătorilor. (Bibliographie, Documentation, Terminologie, 13, nr. 2, mar 1973)

O nouă asociație bibliotecară ...a fost înființată în cadrul unei conferințe ce a avut loc la Lagos (Nigeria), între 21 și 24 noiembrie 1972. Este vorba de Asociația bibliotecară a Commonwealth-ului [Commonwealth Library Association-COMLA], organism internațional al cărui sediu central a fost stabilit în Jamaica. Pînă la numirea secretariatului permanent al noii organizații, serviciul de secretariat și de centru de documentare al COMLA este îndeplinit de către Asociația bibliotecară din Marea Britanie, președintele pe anul 1973 al asociației britanice, K. C. Harrison, fiind responsabil de editarea Buletinului de informații al COMLA. Potrivit proiectelor, activitatea COMLA se va desfășura în viitor în patru direcții principale: instruirea și pregătirea bibliotecarilor, informare și publicații, bibliografie și proiecte de cercetare. (IFLA News, nr. 43, mar 1973)

Biroul interguvernamental pentru informatică

...a ținut a VI-a Adunare generală a sa între 22 și 23 februarie 1973, la Paris. Au participat peste 100 de delegați și observatori din 50 de țări și 20 de organizații internaționale. Cu acest prilej, a fost prezentat un raport asupra creării, în cadrul programului UNISIST, a unui sistem mondial de informare în domeniul informaticii (WISI) (FID News Bull., 23, nr. 4, apr 1973)

O nouă asociație bibliotecară olandeză

...a luat ființă anul trecut la Haga: Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum, care s-a format prin unificarea mai multor centrale bibliotecare și și-a propus ca principalele obiective afirmarea profesiei de bibliotecar, integrarea și organizarea bibliotecilor publice din țară. În programul noii asociații este prevăzută,

de asemenea, cooperarea cu alte organizații care promovează profesia de bibliotecar și încurajează studiul și educația în bibliotecile publice. (FID News Bulletin, 23, nr. 4, apr 1973)

La ședința FID [CCC] EG (Grupul executiv) din martie a.c.

...care și-a desfășurat lucrările la Haga, sub conducerea președintelui său, d-l G. Lorphèvre, au fost dezbătute, printre altele, următoarele probleme: dislocarea conținutului subdiviziunilor 363/367 în vederea unei probabile ocupări a acestora cu o nouă schemă — aplicabilă în mod excepțional imediat — pentru științele militare, înlocuind deci 355/359; întrebuintarea apostrofului ['] ca un al 3-lea simbol de auxiliare special, asemănător linioarei [-] sau lui punct zero [0]; intensificarea aplicării dublului semn de relație [:] pentru a marca ideea de subordonare în relație; adoptarea unei noi serii de 6 cifre de indici principali 000.000, pentru a marca plasarea provizorie a unor concepte, noi, sau care lipsesc în actualul tabel c.z.u., pînă cînd este găsit un indice adecvat. (FID News Bulletin, 23, nr. 4, apr 1973)

Revista de biblioteconomia de Brasilia

...este o nouă publicație științifică de specialitate, cu periodicitate bianuală, editată din 1973, de Secțiunea regională Brasilia a Asociației bibliotecarilor brazilieni. Revista publică contribuții originale privind documentarea, informarea și bibliologia, o rubrică de recenzii și prezentări ale planurilor și proiectelor regionale. (FID News Bulletin, 23, nr. 4, apr 1973)

Aniversarea a cinci sute de ani de la nașterea lui Copernic

...a prilejuit Bibliotecii polone din Paris organizarea unei în-

teresante expoziții de carte, cuprinzînd lucrările principale ale lui Copernic (De revolutionibus orbium coelestium, scrisă în 1515—1533, în edițiile realizate în 1543, la Nürnberg, de Jean Petrius; în 1556, la Bâle; în 1617, la Amsterdam; în 1854, la Varșovia, prima ediție în latină și polonă); citeva lucrări biografice, printre care și Vie de Copernic, scrisă de Gassen-din în 1654; lucrări poloneze de astronomie realizate pînă la începutul secolului al XIX-lea (printre altele, Commentaire à la theorie des planetes de Georges Purbach, aortînd lui Wojciech de Burdzewo — profesorul lui Copernic din Cracovia); alte opere de valoare deosebită (Almageste de Ptolemeu, Sel-nografi-a Prodomus Cometicus și Prodomus Astronomiae de Helvetius ș.a.), fotografii, alte documente. O expoziție asemănătoare a fost deschisă și la Biblioteca Națională a Franței (Bibliographie de la France, nr. 5/1973)

Cinci secole de gravură franceză

...este titlul unei expoziții organizate prin colaborarea iconotecii Muzeului național de arte și tradiții populare din Madrid și a Cabinetului de stampe al Bibliotecii naționale a Franței, cu concursul Muzeului Carnavalet și a Muzeului Paul Dupuy din Toulouse. Printre expozate: ilustrațiile cele mai reprezentative din diferite centre și ateliere, cele care reflectă cel mai bine evenimentele istorice din diferite epoci și arta principalilor meșteri gravori, 300 de stampe, 11 matrițe de lemn pentru imprimare, xilografii din secolele XV—XVI, gravuri științifice, ateliere pariziene din secolele XVI—XVII, alte centre franceze de imprimare din Toulouse, Orléans, Chartres, Lille, Cambrai, Nancy și Epinal. (Bibliographie de la France, nr. 5/1973)

Vermeer. Geograful.

D. CANTEMIR

desenator
și
istoric
de
artă

300 de ani
de la naștere

Prof. dr. Ion Sava NANU

DEMETRIUS CANTEMIR

Vasta operă a lui Dimitrie Cantemir, savant de renume european, omagiat sub egida UNESCO, a fost studiată sub cele mai variate aspecte privind istoria, literatura, filozofia, geografia, muzica, religia etc., dar cercetătorii nu s-au oprit asupra unuia din talentele sale vădite și anume acela de desenator și istoric de artă care apare, nu ca un capitol aparte în opera sa, ci ca un fir uneori puțin vizibil ce străbate unele din operele sale sub formă de desene, gravuri, descrieri comparative asupra operelor de artă.

O mărturie scrisă a preocupărilor sale de acest fel este cuprinsă în lucrarea *Viața lui Demetriu Cantemir, fost domn al Moldovei*, atribuită autorului contemporan N. Tindal care scrie: „Studiul său cel mai plăcut și pe care și-a pus cea mai multă diligență a fost istoria, totuși el a făcut mari progrese, atât în filozofie cât și în matematică, din aceasta din urmă i-a plăcut mai mult arhitectura. Bisericile din trei sate ale sale sînt construite după planul și desenul făcut de el însuși“^{*)}.

Cea mai neîndoieinică dovadă asupra autenticității desenelor sale o aduce însă ilustrația executată pentru *Encomium in B. Van-Helmont et virtutem physices universalis doctrinae eius*^{*)}. El desenează două teme despărțite de textul: *Ioan. Demetrius Constan. Vaivod. pinxit*^{*)} (fig. 1). În partea superioară, într-un medalion rotund, sînd reprezentate portretele a doi bărbați în jurul cărora, pe două cercuri concentrice se află texte în limba latină. Un desen cu tematică arhitecturală completează partea dreaptă iar în stînga, sus, un soare strălucitor luminează compoziția. Partea inferioară încadrată într-un medalion eliptic reprezintă activități din diferite domenii ca: agricultură, geologie, mine, maritim, alchimie, arhitectură, peisaje de munte cu arbori, Soarele și Luna pe cer. Patru personaje în mișcare, corect desenate, înfățișează diferite ocupații ale omului. Decorații cu flori și frunze completează suprafața acestei valoroase ilustrații de carte^{**)}.

Un alt desen executat de Cantemir pentru lucrarea sa *Divanul sau gilceava în-*

^{*)} Cantemir, D. *Encomium in B. Van-Helmont et virtutem physices universalis doctrinae eius*. In: Cantemir, D. Op. cit. Tom 6. Buc., 1883, p. 471.

^{*)} Sesizarea pentru *Encomium...* primită din partea Liviei Bacăru, ca și pentru *Compendium universae logices institutionis* (vezi la Note sub nr. 5) și pentru *Collectanea Orientalia* (vezi la Note sub nr. 7).

^{**)} N. R. În această ilustrație sînt înfățișați J. B. Van Helmont și fiul său Mercurius care i-a editat opera. În partea inferioară este reprezentată, prin simboluri, întreaga doctrină a lui Van-Helmont cuprinsă, de altfel, și în textele latine înscrise în compoziție. LIVIA BACARU.

teptului cu lumea, Iași, 1698, reprezintă o compoziție alegorică ilustrând semnificația filozofică a desfrului și a înțelepciunii. Incadrarea în pagină respectă tradiția graficii cărților vechi bizantine, unde personajele sînt așezate într-un cadru arhitectural, sub arcade ce se reazimă pe coloane ale căror baze și capiteliuri au stilul arhitecturii bizantine (fig. 2). Gravura este reproducută în *Bibliografia românească veche* cu mențiunea „desemnată de însuși Cantemir“³).

Ceea ce surprinde în această operă grafică este gândirea filozofică a lui Cantemir asupra reprezentării celor două personaje imaginare, caracterizarea fiecăruia în parte cu calitățile și defectele ce le reprezintă. Înțelepciunea este așezată în dreapta, respectîndu-se locul de cinste stabilit prin canoanele iconografiei bizantine, iar desfrul la stînga. Ea este amplasată la un nivel superior față de desfrul (trupul) care este reprezentat sub aspectul unui bătrîn încă în putere, cu atitudine autoritară și semeață, iar sabia ce o ține în mîna dreaptă, gata de atac, simbolizează provocarea la luptă. Înțelepciunea este înfățișată sub chipul unui tînăr cu păr lung și ochi mari ce poartă pe cap o coroană. El își îndreaptă degetul arătător spre frunte, oferînd o semnificativă atitudine a înțelepciunii care conduce universul aflat la picioarele sale. Prezent la ambele personaje, universul este desenat sub forma unui disc rotund ce închide în el pămîntul și bolta cerească cu toate elementele lor, însă locul în care Cantemir așază acest disc este de asemenea semnificativ. La desfrul, el este așezat în spatele bustului și al capului, lăsîndu-ne să înțelegem că desfrînatul este condus de lume, de întîmplare, de fatalitate, pe cînd personajul înțelepciunii stă cu picioarele pe disc, adică el este acela ce dispune de cele ce se petrec în lume, ele stînd sub puterea sa.

Pe ultima pagină a *Divanului* se află următorul text: „Cinstitul meu cetitoriu și de sufletească ostenință iubitoriu! intrînd cu osîrdie la citania acestei nouă și minunate cărți, care acmu înții, prealuminațul și blagocestivul Domn Ioan Dimitrie Constantin Voevoda, nu numai cît au ostenit de o au de iznoavă alcătuit și o au cu tot felul de frumseși împodobit ce pentru mai mult folos pravoslavnicilor și pentru vecinica pomenirea Măriei Sale, cheltuit-au de o au tipărit și tuturor în dar o au hărăzit“⁴). Iată dar și importanța ce o dă Cantemir înfrumusețării și împodobirii cărții cu ilustrații.

Un interesant desen dedicat științei, executat de Cantemir, conține și carticica *Compendiolum Universae logices*

*institutionis*⁵). Personajul principal al compoziției — un tînăr care amintește de Înțeleptul din ilustrația la *Divan* — ține în mîna dreaptă un șarpe care personifică înțelepciunea, iar cu mîna stîngă scoate apă din fîntina înțelepciunii — *fons sapientie* — de cumpăna căreia atîrnă în chip de greutatea un compas și o carte, simboluri ale științei. În jurul lui sînt plasate mai multe reprezentări convenționale cu legendele lor, toate legate de rolul științei în viața omului. Printre ele: o carte așezată pe un tron și încoronată înfățișează știința; un leu ce reprezintă puterea, arborele științei cu inscripția „*Radix amara — fructus dulcissimus*“; un grup de învățați care se adapă de la izvorul înțelepciunii, apoi scara vieții omului, coasa care simbolizează moartea etc. (fig. 3).

Dovada cea mai bună că spiritul lui Cantemir era preocupat și de artă se vede în pasajul din *Imaginae științei de nedescris (Metafizica)* în care scrie: „Adesea mă încercam cu osîrdie să pictez icoanele diferite ale diferitelor întîmplări... readuceam în memorie secolele scurse... portretele zeilor, eroilor, principilor sau împăraților renumiți... *imaginae artelor, științelor, invențiilor mecanice... ale diferitelor părți ale pămîntului... munți, cîmpii, oceane, strîmtoări, golfuri, insule...*“ (deci și desen cartografic)⁶).

Aceste „încercări“ își găsesc realizarea și în *Collectanea Orientalia Principis Demetrii Cantemiri variae schedae et excerptae autographo descriptae*⁷) în care au apărut schițele întocmite de voievod în călătoria sa din Caucaz, în anul 1722, cînd participă la o expediție a țarului Petru I, în calitate de colaborator pentru probleme de propagandă și informații, prin publicarea proclamațiilor țarului în limbile orientale ale Caucazului. Aici, Cantemir, împreună cu garda lui călare, străbătea munții, însemna limita zăpezilor, desena monumentele religioase și mormintele, zidurile de apărare, descifra pe un carnet de note textele cu litere arabe ale vechilor monumente ruinate⁸).

Memoriile lui Cantemir cuprind descrierile zidului Caucazului, cu dimensiunile și formele lui, de asemenea castelele din piatră legate de acest zid ce lega Marea Caspică de Marea Neagră. Precizia cu care sînt descrise aceste monumente de arhitectură, arătîndu-se înfățișarea lor detaliată, a turnurilor, a porților, comparîndu-le cu vechile turnuri ale Moscovei, precum și felul de construire a lor din piatră tăiată în forme geometrice perfecte, fără a mai fi nevoie să fie legate între ele cu mortar de ciment, ne arată pricepera lui Dimitrie Cantemir asupra problemelor de detaliu ale teh-

Fig. 1

nologiei arhitecturale. Acest zid există și astăzi în Caucaz și prima sa descriere arheologică aparține savantului român. Toate însemnările sale asupra monumentelor de artă din Georgia, Armenia și Daghestan, care erau pline de moschei, biserici, morminte, palate, inscripții, figuri alegorice, planuri de localități, erau însoțite de schițe și desene executate de mâna lui.

Pe pagina de titlu a lucrării sale *Istoria ieroglifică* (manuscris autograf aflat azi în Biblioteca Lenin din Moscova)⁹⁾ Cantemir desenează cu multă măiestrie literele mari și mici, precum și un ornament cu stilizări florale. Literele titlului sînt așezate într-un câmp cu flori și frunze. Decorații florale împodobesc și foaia interioară de titlu¹⁰⁾. În cuprinsul *Istoriei ieroglifice* este și un desen de mare valoare artistică intitulat *Cetatea Epitemiei*. Executată în stil bizantin, cetatea este reprezentată cu palatele și clădirile ei, cu foarte multe detalii, spre deosebire de ornamentele laterale în care domină motivele în stil oriental musulman. Aici găsim o variație compoziție de plante, arbori și flori luxuriante ce cresc în orient. Desenul este executat în peniță, folosindu-se culorile roșu, auriu și negru¹¹⁾.

Atenția ce o dă Cantemir monumentelor de arhitectură este remarcată prin grija ce o avea pentru biserici și mănăstiri, fapt dovedit de privilegiile domnești ieșite din cancelaria scurtei sale domnii¹²⁾. Cu ocazia vizitei lui Petru cel Mare la Iași, în anul 1711, cînd Dimitrie Cantemir îl conduce să viziteze monumentele de arhitectură religioasă din capitala Moldovei, țarul Rusiei își manifestă cea mai mare admirație pentru frumusețea bisericii Mănăstirii Golia.

În lucrarea sa *Descrierea Moldovei*, cea dintîi scriere științifică a unui român, Cantemir execută și harta Moldovei, o operă de desen topografic care stă pe aceeași treaptă artistică cu harta Țării Românești executată în anul 1709 de Constantin Cantacuzino stolnicul, unchiul soției lui Dimitrie Cantemir. Harta Moldovei a fost publicată în Olanda, la 1737, sub titlul *Principatus Moldaviae nova et accurata descriptio delineante Demetrio Cantemirio* (Nouă și îngrijită descriere a principatului Moldovei, desenată de Dimitrie Cantemir)¹³⁾. Pe lângă valoarea sa ca operă științifică geografică, harta lui Cantemir prezintă primul pas în tehnica desenului cartografic în Moldova și cuprinde, afară de elementele geografice, trei mari desene deco-

Fig. 2

native executate în stilul baroc, sub forma de cartușe pentru titlu, legende și alte detalii.

Interesul și preocuparea lui D. Cantemir pentru artă se manifestă din plin și în monumentală sa lucrare *Istoria Imperiului Otoman* în care își dezvoltă concepțiile sale și asupra culturii, științei, artei, civilizației. Legat de tristul eveniment al distrugerii celebrului ansamblu arhitectural al antichității grecești, Acropolea cu Partenonul din Atena, de către flota venețiană condusă de dogele Morosini, în anul 1687, în lupta contra turcilor, Cantemir scrie: „După aceea Morosini trimite pe contele Konigsmaik cu o parte a armatei la Atena, care după câteva zile de opoziție convinge cetea să se preda. Cu ocaziunea acestei opoziții venețienii au aprins printr-o bombă magazia de pulbere așezată de turci în celebrul templu dedicat de antici zeului necunoscut și prin aceasta tot edificiul s-a făcut pulbere și cenușe. Așa venețienii, care altminterea sînt poporul cel mai cult din Italia, au distrus în Constantinople și în Atena cele mai prețioase monumente ale antichității, pe care barbarii le-au lăsat intacte. Din această cauză ei au merita a fi puși într-o categorie cu Erostrat, deși diferența între ei și Erostrat este aceea că acesta a făcut-o cu intenția premeditată, iar venețienii numai din accident”¹⁴⁾. Se știe că Erostrat a incendiat templul Dianei din Efes, una din cele șapte minuni ale lumii antice.

În aceeași lucrare Cantemir publică harta cetății Constantinopolului. Elementul artistic cel mai important al acestei hărți îl constituie desenul în care este reprezentat *Palatul prințului Dimitrie Cantemir din Constantinopol*. Harta a fost executată de Cantemir în anul 1717 și are legenda scrisă în limba rusă. Planul orașului este redat foarte amănunțit cu moschei, palate, căsuțe, străzi, copaci, indicînd aglomerațiile locuite sau pădurile. În legendă se află 162 de denumiri de locuri și monumente, printre acestea remarcîndu-se: marile moschei construite de sultani, catedralele bizantine transformate în moschei, cu vechile lor denumiri bizantine, palatele antice și cele noi, piețele, cartierul Fanar, patriarhia ortodoxă, cazărmile, arsenalele unde se fabricau armele, monumentele antice printre care și coloana atribuită împăratului roman Pompei.

Pentru istoria artelor însă, elementul de mare interes al hărții rămîne imaginea palatului lui Cantemir, reprezentat sub forma unei perspective aeriene. Așezat pe malul Bosforului, el avea două mari corpuri de clădiri construite în stil oriental, fiecare cu mai multe etaje, colonade la parter și acoperișuri, în virtul

cărora se aflau turnuri și turnulețe. În fața acestor mari clădiri se afla o impresionantă grădină realizată în stil englezesc, cu alei și ronduri de flori și arbuști decorativi amplasate în forme perfect geometrice. Intrarea în grădină se făcea printr-un portal monumental cu coloane și antablament, în stilul arhitectural roman, ca de altfel și zidul despărțitor de curtea clădirilor ornamentat cu colonete romane. Curțile interioare aveau plantații de arbori așezați și ei într-o simetrie desăvîrșită. În planul secundar al desenului se văd grajdurile, locuințele servitorilor și depozitele de furaje pentru animale, întregul complex arhitectural fiind înconjurat de un zid gros. Reprezentarea, cu o precizie rară, a tuturor detaliilor clădirilor, grădinilor etc., vădește o mare artă de desenator a autorului, lăsîndu-ne imaginea unei mărețe reședințe princiare.

Foaia de titlu a lucrării sale *Hronicul româno-moldo-vlahilor* precum și textul autograf din 1717¹⁵⁾ confirmă deosebitele

calități de desenator și caligraf ale lui Dimitrie Cantemir. În acest Hronic el se remarcă și ca istoric de artă prin mai multe descrieri ale operelor artistice. Este evidentă admirația sa pentru celebra catedrală a împăratului Justinian, Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol. El apreciază acest faimos edificiu, nu ca o operă de evlavie, ci ca una de artă: „Justinian ațita de vestit iaste în toată lumea istoricească cît pentru dînsul destul iaste singur numele lui Justinian a pomeni. Iară din toate laudele lui mai vestite fi sînt zidirile... Biserica Sfînteii Sofii destulă iaste, pentru mierarea a toată lumea, că nici întîi ca aceasta... s-au zidit, nici după dînsa alta pînă acmu nu s-au văzut 16).

Iată că în vasta, diversă, erudită și inovatoarea sa operă, voievodul moldovean avea și talentul artistului plastic și al istoricului de artă, întruchipînd pe savantul multilateral al Renașterii, pe ilustrul exponent al spiritualității românești pe care UNESCO îl omagiază anul acesta pentru contribuția sa la edificiul culturii umane.

NOTE

1. *Viața lui Demetriu Cantemir, fost domn al Moldovei* (de N. I. Tindal). În: Cantemir, D. *Opere*. Edițiunea Societății Academice Române. Tom 4. Buc., 1878, p. 807.
  2. Pictat de Ioan Dimitrie Constantin Voievod.
  3. Bianu, Ioan și Hodoș, Nerva. *Bibliografia românească veche 1508-1830*. Tom I. 1508-1716. Buc., 1903, p. 364.
  4. Cantemir, D. *Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 5, Buc., 1878, p. XII de la sfîrșit.
  5. Cantemir, D. *Compendiotum universae logicæ institutionis*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 6, Buc. 1883, p. 414.
  6. Cantemir, D. *Metafizica*. Din latinește de Nicodim Locusteanu... Buc., „Ancora”, [1928]. (Biblioteca universală), p. 46-47.
  7. Cantemir, D. *Collectanea Orientalia*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 7, Buc., 1883, p. 1-32 (paginație proprie).
  8. Panătescu, P. P. *Dimitrie Cantemir, Viața și opera*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1958, p. 145.
  9. Cantemir, D. *Istoria ieroglică*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 6, Buc., 1883, p. 2.
  10. *Idem*, p. 24.
  11. *Ibidem*, p. 127.
  12. Panătescu, P.P. *Op. cit.*, p. 92.
  13. Vilsan, G. *Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir*. În: *Analele Academiei Române*. Mem. Sect. Ist. Seria III, Tom 6, 1929, Mem. 9.
  14. Cantemir, D. *Istoria Imperiului Otoman. Creșterea și scăderea lui*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 4, Buc., 1878, p. 557-558.
  15. Cantemir, D. *Hronicul vechimei a româno-moldo-vlahilor*. În: Cantemir, D., *Op. cit.*, Tom 8, Buc., 1878, fac-simile I și II.
  16. *Idem*, p. 314.
- Sublinierile din cadrul citatelor aparțin autorului.

GIORDANO BRUNO

425 de ani de la naștere

Prof. dr. docent Călin POPOVICI
Dan Ioan POPOVICI

Filozof al Renașterii, Giordano Bruno a formulat înaintea altora o concepție despre Univers mult mai apropiată de cea a noastră decât o aveau contemporanii și urmașii săi imediați.

Născut în 1548 la Nola, lângă Neapole, el a intrat încă de tânăr, la 16 ani, în ordinul dominicanilor, dar studiind lucrările lui Pitagora, Platon, ale filozofilor din Alexandria, ale lui Nicolai de Cusa sau N. Copernic, vine în conflict cu călugării dominicani și cu biserica catolică și este nevoit să părăsească Italia. Giordano Bruno cutreieră întreaga Europă, propovăduind ideile sale; la început, poposește la Geneva, dar curînd trebuie s-o părăsească din cauza intoleranței discipolilor lui Calvin. Călătorește la Paris, Londra sau Wittenberg pentru a învăța și a propaga noile idei, dovîndu-se un adversar înverșunat al scolasticii, al geocentrismului, afirmînd dreptul la libertatea gândirii și a conștiinței. Spirit universal, orator și scriitor strălucit, Giordano Bruno avea mari calități de polemist. Limba lui ascuțită i-a făcut numeroși dușmani; din această cauză este nevoit să pribegască continuu.

În 1592, pe cînd vizita Venetia, Giordano Bruno este trădat și dat pe mîinile inchiziției din Roma. După 8 ani de detenție și numeroase încercări de a-l face să abjure, el este ars pe rug, ca eretic, la 17 februarie 1600, în Piața Florilor din Roma.

Sentința dată în procesul celui ce nu voise să renunțe la doctrinele sale suna astfel:

„Să fie pedepsit cu cea mai mare blîndețe posibilă și fără vărsare de sînge — SINE ULLA SANGUINIS EFFUSIONE (moarte prin foc)“. Un martor ocular povestește astfel moartea marelui filozof: „Bruno nu a răspuns la hotărîrea tribunaleului decît cu aceste vorbe de amenințare: *Sentința pe care mi-o dați vă tulbură acum mai mult decît pe mine!* Gardienii l-au dus din nou în închisoare unde au încercat să-l facă să abjure. A fost în zadar. Astăzi deci, l-au condus la rug...”

Giordano Bruno a devenit astfel un erou al umanității, un simbol al puterii morale a omului care nu se lasă îngenucheat în fața amenințărilor și a morții, apărîndu-și dreptul la libertatea gândirii și a conștiinței.

Temperament înflăcărat și avîntat, cu o imaginație vie, Giordano Bruno a fost un vizionar și inovator, multe din ideile sale fiind mai tîrziu dezvoltate de oamni de de știință și de filozofii care l-au urmat. În operele sale *Cau ă, principiu și unitate, Despre Infinit, Univers și lumi*, el și-a prezentat concepțiile care se bazau pe ideea infinității lumii și pe poziții de neconciliat cu filozofia lui Aris-

totel. Teoriile sale nu erau complet detașate de spiritul vremii, avînd numeroase rezonanțe mistice și religioase, dar conțineau și scîlpiri de o nouitate revoluționară care i-au asigurat valoarea peste trecerea vremii.

În *Cena de la ceneri* publicată în 1584, el face o expunere a astronomiei coperniciene și o pledoarie în favoarea ei. El găsește noi argumente în sprijinul ideilor lui Copernic și merge mult mai departe ca acesta. Astfel, la obiecțiunile împotriva teoriei rotației Pămîntului, filozoful italian afirmă că atmosfera și corpurile aflate în ea participă la rotația Pămîntului și de aceea nu se produc acele fenomene presupuse de adversarii lui Copernic (rămînerea în urmă a norilor și păsărilor, vînturi puternice etc.).

Giordano Bruno afirmă că *Greu și Ușor* sînt doar calificări relative care nu se pot da unor corpuri ca Pămîntul și aștrii. Greutatea nu-i decît tendința părților de a se uni la un loc. El afirmă că *Lumea* nu este decît o *Mașină* de felul sistemului solar și că există o infinitate de *Mașini* de acest fel. Prin aceasta, el detronează Soarele din locul central al Universului, considerîndu-l o stea printre alte stele, cu planete asemănătoare Pămîntului.

În acest Univers, *Sus și Jos* n-au nici un sens, centrul se află pretutindeni și nîcieri. Astfel, Giordano Bruno spulberă ideea despre sfera stelelor fixe pe care o mai păstrase Copernic. Față de fixitismul aristotelic, infinitismul lui Giordano Bruno este o poziție radical opusă, Cosmosul medieval fiind aruncat în aer de un vizionar care a depășit cu mult mijloacele puse la dispoziție de știința timpului său. Filozoful renașcentist a încetăținit ideea unui Univers infinit, omogen, pretutindeni asemănător lui însuși, a pluralității lumilor locuite. Toate acestea nu aveau însă o bază științifică, căci astronomia nu ajunsese încă să considere stelele asemănătoare soarelui nostru și să determine distanțele pînă la ele. De-abia astăzi s-a putut dovedi că și alte stele au planete ca sistemul solar. Cît despre infinitatea Universului și omniprezența vieții în Univers, acestea fac și acum subiectul a numeroase discuții științifice, bazate însă pe alte argumente decît cele folosite odinioară de Giordano Bruno.

Cei care s-au familiarizat mai de aproape cu gîndirea lui Bruno recunosc că ea avea un caracter general filozofic și avea la bază preocuparea de a explica esența Universului și raporturile sale cu Dumnezeu.

Vechii greci considerau infinitatea mai mult o imperfecțiune — o neterminare — decît o perfecțiune. Era frumos ceea ce era împlinit, iar în gîndire avea înțeles

cea ce era determinat și precizat, astfel că putea fi urmărit pînă la capăt de judecata omenească. Filozofii din școala din Alexandria au crezut că infinitatea este o caracteristică a divinității, care se manifestă în lucruri. Creștinismul acordă infinitate lui Dumnezeu, dar o neagă naturii, lumea avînd un început în timp și o margine în întindere. Bruno căuta infinitatea în toate, în numărul ființelor și al lumilor, în durata ființelor și a lumilor, în întinderea pe care o populează acestea în dezvoltarea lor. El afirmă că o putere infinită (a lui Dumnezeu) nu se putea manifesta în creații finite în întindere, durată, dezvoltare. Din punctul nostru de vedere, filozofia lui Giordano Bruno este idealistă, ea identifică lumea cu Dumnezeu, („natura este Dumnezeu în lucruri“), spiritul cu materia. În gîndirea sa se găsesc

germenii filozofiei lui Spinoza și Leibniz, precum și a metafizicienilor germani, într-un amestec de panteism și spiritualism, care citeodată absoarbe individul în ființa universală, iar altă dată răspindește universalul în indivizii separați. În frămîntările Renașterii, aceste gînduri aveau să dea roade, mai ales în partea lor protestatară de a scutura jugul bisericii, scolasticii. Era afirmarea dreptului omului de a gîndi prin el însuși și nu prin dogma sacrosanctă. Arderea pe rug a lui Giordano Bruno nu a putut opri destrămarea autorității morale a bisericii. Teoria lumii infinite a lui Bruno, din deziderat protestatar al unei minți înflăcărare, va deveni o teorie pe care cercetarea științifică avea să o așeze la temelie concepției noastre actuale despre Univers.

lucrări de specialitate

BIBLIOTECA ȘI UNIVERSITATEA.
Studii și lucrări de biblioteconomie. Cluj, 1972. 380 p. multigrafiate. (Universitatea Babeș-Bolyai. Biblioteca centrală universitară).

Pentru cei care au observat mai de mult că despre școala bibliologică de la Cluj nu trebuie să mai vorbim doar la trecut, noua lucrare se constituie în argument, înscriindu-se pe linia celei mai valoroase tradiții tocmai prin abordarea unor probleme actuale, cu care se confruntă acut preocupările noastre, eficiență în organizarea colecțiilor și a instrumentelor de informare, fundamentarea științifică a cunoașterii necesităților și cerințelor beneficiarilor, introducerea sistemelor de prelucrare automată, a calculatoarelor în marile biblioteci.

„Înțelegându-și îndatoririle de instituție de cultură, de învățământ și de știință”, așa cum apreciază în prefața volumului rectorul Universității Babeș-Bolyai, prof. dr. doc. Ștefan Pascu, biblioteca clujană se dovedește unul dintre avansaturile cercetării biblioteconomiei, locul unde se experimentează și se verifică, fără zgomot, soluții de modernizare, de introducere a tehnicii noi.

Alături de actualitatea problematicei abordate, menționăm caracterul aplicativ, concret, al studiilor și cercetărilor cuprinse în această culegere, evitarea deliberată a teoretizărilor și incursiunilor istorice, care mai caracterizează o bună parte a literaturii noastre de specialitate.

Volumul începe cu descrierea experienței privind constituirea și organizarea unitară a fondului informațional al bibliotecii și cu formularea concluziilor pe care le trag din această experiență

C. Negulescu și A. Veress: creșterea accesibilității surselor de informare și o mai bună funcționalitate a serviciilor organizate de bibliotecă în acest scop. Concluziile sînt susținute pe o riguroasă analiză a categoriilor de solicitanți, a structurii tematice și a frecvenței solicitărilor, analiză întreprinsă cu metode și tehnici sociologice.

Studiul interesează direct nu numai bibliotecile universitare sau specializate, ci și bibliotecile publice municipale.

Din păcate, autorii articolului se opresc prea puțin asupra metodologiei și instrumentelor de lucru folosite în efectuarea cercetării (nu reproduc nici măcar „fișa de informare”), dar avem convingerea că cei interesați pot afla toate aceste detalii solicitându-le direct. Lipsa de rigoare în folosirea unora dintre noțiunile vehiculate în studiu ar putea fi trecută cu vederea; mai puțin doar cea inclusă în titlu și repetată frecvent în cuprins: sursele secundare formează o categorie mai restrînsă decît publicațiile avute în vedere (enciclopedii, dicționare, atlase, anuare statistice etc.). În *Beneficiarii bibliotecii universitare*, Ana Mihaie încearcă să suprimă și să fixeze particularitățile unor structuri omogene din rîndul cititorilor, exprimate în raporturile lor cu bibliotecă, în nevoile specifice de lectură și în cererile adresate. Referindu-se la teza avansată de I. Stoica (*Beneficiarii activității de informare... În: Probleme de informare și documentare nr. 5, 1969*), autoarea observă cu justețe că „acei ce apelează la serviciile bibliotecii universitare nu sînt omogeni din multe puncte de vedere, ca de pildă apartenența la un anumit institut de învățămînt, la o anumită facultate, la un anumit an, la o anumită catedră etc. Dar aceasta nu înseamnă că beneficiarii bibliotecii universitare nu se grupează totuși, în anumite privințe semnificative, în structuri relativ omogene”. Plecînd de la această premisă, schițează apoi o analiză care anticipează studiul de amploare ce urmează în volum. *Biblioteca și lectura studenților*, studiu efectuat de Cercul de sociologie al Bibliotecii centrale universitare din Cluj. Aici sînt prezentate pe larg premisele și ipotezele de lucru, metodologia cercetării nevoilor de lectură, cercetarea și analiza bibliografiei indicată studenților de cadrele didactice și studiul nevoilor de lectură ale studenților, cu concluziile ce se impun pentru activitatea bibliotecii.

Interesînd în modul cel mai direct bibliotecă, cercetarea Cercului de sociologie ridică o serie de probleme demne de atenția senatului universitar, a organizațiilor de partid și a altor foruri de decizie ale Universității, a catedrelor și

a cadrelor didactice. Este vorba de încercătura „bibliografică“ în volum cumulat, raportată la bugetul de timp al studentului, de indicații bibliografice paralele, de actualitatea lucrărilor recomandate, de tipul de publicații, limba în care sînt scrise etc. La adresa bibliotecii se fac observații judicioase privind politica de achiziții, îmbunătățirea serviciilor de informare și de comunicare a colecțiilor, raporturile cu filialele din facultăți, catedre și laboratoare, în general integrarea sa mai deplină în procesul de învățămînt și de cercetare din universitate. Autorii studiului nu consideră definitive concluziile la care au ajuns. Cu atît mai mult, aceste concluzii nu pot fi extrapolate la alte centre universitare, dar analiza întreprinsă oferă o experiență valoroasă, numeroase sugestii pentru colegii din alte biblioteci universitare. Instrumentele folosite și tehnica de lucru sînt și ele pe larg descrise. Am observat și de această dată însă o insuficientă preocupare pentru delimitarea mai strictă a noțiunilor operaționale (nevoile și cerințele de lectură ori publicațiile și perioadele nu sînt noțiuni sinonime; nevoile de lectură nu pot fi stabilite de cadrele didactice etc.), supărătoare mai ales cînd sînt inserate în fișele de observație, în formularele de anchetă etc. Considerăm de asemenea că s-ar fi impus — mai ales pe baza unor corelări mai complexe — alături de estimările cantitative, și interpretări calitative (mai ales în domeniile matematicii și fizicii — analiză s-a efectuat la Facultatea de fizică — angajamentul intelectual în parcursul unei bibliografii nu poate fi măsurat doar după numărul de pagini). În articolul *Modificări calitative intervenite în lectura cititorilor-studenți*, Irina Ivan și Andrei Veress evidențiază în primul rînd apreciabilul volum de activitate (anual peste 19 000 de beneficiari și aproape 2 milioane de volume consultate) care situează Biblioteca centrală universitară din Cluj pe unul din primele locuri între marile biblioteci românești; în egală măsură se demonstrează apoi receptivitatea acestei instituții la noile cerințe, puse de partid în fața învățămîntului universitar, ale dezvoltării conștiinței socialiste a tineretului studios și ale pregătirii viitoarelor cadre în condițiile revoluției tehnico-științifice.

Abordînd un subiect încă prea puțin dezvoltat la noi, *Probleme de psihosociologie*, Georgeta Fanea ar fi trebuit să reactualizeze textul publicat în urmă cu cîțiva ani, aducînd la zi datele cuprinse în material și adăugînd informații privind cercetările mai noi în acest domeniu, atît din țara noastră cît și din alte țări. Grupate în capitolul *Perfecționare —*

Modernizare — Eficiență, o serie de studii foarte interesante ne introduc în problemele automatizării proceselor de lucru din bibliotecă. C. Negulescu, M. Popovici și A. Veress expun pe larg un plan (proiect) de perspectivă (1972—1985), eșalonat pe etape, privitor la introducerea mecanizării și automatizării în Biblioteca universitară din Cluj. Se prevăd tipurile de mașini și instalațiile pe care se scontează, etapizarea principalelor procese de lucru și elaborarea de programe specifice acestor procese, formarea în paralel a cadrelor de bibliotecari-operatori, unificarea subsistemului și conectarea lui la sistemele informaționale locale și naționale. Un astfel de program nu este doar un deziderat: o dovedesc încercările efectuate pînă acum, ca cele descrise de M. Mendelovici, A. Cujbă și M. Popovici, referitoare la experimentarea unui sistem documentar cu bandă perforată (aparatură Flexowriter — Friden), de M. Popovici și N. Ghișoiu privind aplicarea sistemului Felix C-256, bazat pe un program „Cobol“ la întocmirea unor lucrări bibliografice de mai mică amploare, de A. Löwenstein, privitoare la înmagazinarea și regăsirea documentelor pe bază de fișe cumulative codificate. Nu mai puțin interesant ni s-a părut studiul teoretic semnat de M. Breban și V. Nussbaum, *Aplicarea unui model matematic pentru stabilirea numărului optim de exemplare necesare fondului de împrumut al unei biblioteci*. Cu un anume efort, modelul propus poate fi înțeles și de bibliotecarii-filologi, cu o pregătire matematică la nivelul liceului, astfel de materiale reușind să ne familiarizeze treptat cu procesele de lucru și limbajul mașinilor electronice de calcul. Dacă formulele adoptate, calculul propriu-zis ori transpunerea grafică sînt matematice exacte, poate că autorii ar trebui să revadă „punerea în problemă“. Ne referim la faptul că numărul de solicitări poate fi cunoscut și deci considerat ca termen obiectiv, numai după achiziția lucrării, ca să nu mai amintim că solicitarea — așa cum se demonstrează chiar în acest volum — este foarte inegală pe parcursul unui an — unitatea de timp aleasă — și durata perioadei de împrumut nici nu poate varia practic prea mult, de la o categorie la alta de lucrări.

O întreprindere bogată în sugestii pentru organismele de conducere și de îndrumare a mișcării bibliotecare, pentru Asociația bibliotecarilor, *Revista bibliotecilor*, Centrul de perfecționare, pentru toți cei care contribuie la dezvoltarea biblioteconomiei românești realizează C. Negulescu, A. Iurea și A. Löwenstein prin cercetarea statistică referitoare la structura, ponderea și locul de publicare

al literaturii de biblioteconomie, pe perioada 1966—1970. *Ghidul studentului în bibliotecă* precum și *Programul de pregătire și perfecționare profesională a bibliotecarilor*, lucrări care încheie volumul, nu sînt doar materiale de „anexă”, sugerînd idei la fel de productive pentru noi și alții, întocmai ca și celelalte studii din volum.

A. LUPU

CARTEA VECHIE ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII CENTRALE UNIVERSITARE BUCUREȘTI. Prefață de Virgil Cîndea. Buc., 1972. 262 p. + 31 f. pl. *)

Am admirat întotdeauna bogăția luxuriantă a vechilor viniete și miniaturi, așa cum am fost mereu colecționiștii de sumptuoasele legături sau ferecăturii în aur și argint ale atîtor cărți din strana cititorilor voievodale.

Dar adevărata viață a cărții începe dincolo de copertă, în păienjenșul însemnărilor de proprietate sau de lectură, care păstrează, într-un tipar de simplitate și adevăr, gînduri și mari drumuri, peste întinderi și, mai ales, peste timp. Or, traectoria fiecărei cărți, din adîncuri de vreme, înseamnă pentru noi un mesaj al unei trecute civilizații, înseamnă un punct de lumină adesea unic și, de aceea, încercăm de adînci semnificații, veniți din întunericul unor vechi spații, acoperite de uitare sau neștiință.

Din acest punct de vedere, *Catalogul colecției de carte veche de la Biblioteca Universității din București* poate fi socotit un adevărat model, fiind înregistrate cu fidelitate notele de proprietate sau de lectură trecute pe cîteva sute de cărți tipărite în țările românești, între 1643, anul *Cazaniei* lui Varlaam, și apariția unei traduceri semnate de Simion Marcovici, în 1830.

Descoperim astfel unele tipărituri ce întregesc imaginea noastră asupra bibliotecilor umaniste din veacul al XVII-lea și începutul celui următor. Menționăm, în primul rînd, acel exemplar al *Bibliei de la București*, care, alături de însemnarea: „Această sfințită biblie este a sfinței mînăstiri Hurezi”, păstrează, aplicată în tuș negru, pecetea domnitorului Constantin Brîncoveanu.

Un alt tom, legat tot în piele și purtînd aceeași pecete, datată 1691, am identificat și noi chiar în biblioteca Mănăstirii Hurezu (vezi: *Studii și cercetări de bibliologie*, II, 1969, p. 211).

*) Redactor responsabil al lucrării: *Rodica Calcan*; descîlcarea și transcrierea însemnărilor chirilice: *Aurora Ilies*.

Lucrarea a fost tipărită, în excelente condiții grafice, la Centrul de multiplicare al Universității din București.

Catalogul pe care îl prezentăm mai înregistrează și două danii ale domnitorului Șerban Cantacuzino: pentru biserica din Belciugata (la 6 decembrie 1682) un exemplar din *Evanghelia* atunci apărută și *Biblia din 1688*, dăruita de domnitor lui Preda Proceanul, căpitanul de doboranți. Se pare că acest intim colaborator al voievodului a primit tipăritura chiar din tipografie, nu mai mult înaintea morții lui Șerban Vodă, deoarece fratele său, Popa, „au legat-o... cu a lui cheltuială”. Ne aflăm deci în fața unui exemplar rarism al *Bibliei*, am zice astăzi, în fața unui exemplar semnal.

Pe un exemplar al *Bibliei* s-a păstrat și un frumos ex libris în limba română, scris cu litere de aur și încadrat în chenare tot de aur și chinovar: „Această sfințită Biblie iaste a Vilcului postelnic Mogoșăscul. Octomvrie 20 dni leat 7206. Mateiu paharnicul Mogoșăscul”. Cartea fusese dată anterior lui Vilcul Mogoșăscul de către mitropolitul Țării Românești, Theodosie, după cum rezultă dintr-o frumoasă și extrem de semnificativă notă a posesorului: „Această sfințită și dumnezeiască Biblie iaste a Vilcului [paharnic]ul snă Vilcului biv vel vornic dăruita, dă prea... Theodosie mitropolitul Țării Rumânești în zilele mării sale [domnului] nostru Io Costandin Basarab voevod. Șă o am dat fiului meu Vasile Mogoșăscul să mă pomenească iel șă copii lui. Vilcul Mogoșăscul”.

O semnătură cu valoare de ex libris a mitropolitului Theodosie mai semnalam și pe cîteva pagini ale *Molitvenicului* apărut la Alba Iulia în anul 1689 (*Catalog*, p. 38).

Între marii posesori de cărți ai veacului, mai amintim și pe Mihai Cantacuzino spătarul, care, în anul 1697, dăruia mănăstirii Sinaia, una din marile sale ctitorii, un exemplar din *Pravoslavnica mărturisire*, tradusă de Radu Greceanu, cu ajutorul stolnicului Constantin Cantacuzino, și imprimată la Buzău, în anul 1691.

Anterior, am semnalat și noi cîteva danii ale spătarului Mihai Cantacuzino făcute mănăstirii Sinaia, între care: o serie a *Mineelor* apărută la Buzău în 1698 și un *Octoih* tipărit tot la Buzău în anul 1700, dar lucrarea înregistrată în *Catalog* are cea mai veche mențiune de danie: 26 octombrie 1697, extrem de importantă pentru istoricul ctitoririi acestei mănăstiri.

Precizăm totodată că denumirea de „muntele Buceacului”, pentru Bucegi, nu este o eroare ulterioară, după cum crede autorul *Catalogului* ci o formă corectă, dar de la sfîrșitul veacului al XVII-lea.

Catalogul semnalează și o tipăritură (*Carte sau lumină*, Snagov, 1699) ce a

fost în posesia unui mare cărturar și om politic al epocii brîncovenesti: ceașul David Corbea. Cartea fusese dăruită de David Corbea lui Gheorghe sîn Micul Hirs, la 2 aprilie 1701.

Din însemnările posesorilor se poate alcătui și o istorie a comerțului de carte în veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea, multe note amintind și prețul cărților.

Interesantă ni se pare însemnarea trecută la începutul veacului al XVIII-lea pe o foaie a unui *Apostol* editat la București în vremea lui Șerban Vodă Cantacuzino (1683): „Luot-am eu popa Voinea acestu Aspostol de la simnatul Monasiu în bani tal[er]i 1 și 2 obr[oc]e[le] de griu, cite bani 50 care fac bani 100. Și am dat 1 fer[tac] de meu de sămen-ță...“.

Inițial, cartea fusese cumpărată de Tanasie Păușescul (poate același posesor menționat mai sus sub forma Monasiu, printr-o lectură greșită) de la popa Iane din București, „în zilele luminatului domn Io Șerban Cantacuzino Basarab vovod“, pe suma de „bani gata 3 poli“.

Ajuns la biserica de la Slăvești, *Apostolul* a fost furat, iar în anul 1758, răscumpărat de la „hoții din Cerneli“ de popa Vladu, „fecioru popei Voinet ot Slăvești“, cu suma de „5 taleri“.

Interesante sînt, de asemenea, însemnările cu caracter istoric, meteorologic și astronomic. Ele abundă în paginile acestui extrem de util *Catolog*, care demonstrează marea valoare informativă a notelor de lectură și necesitatea transcrierii lor în toate repertoriile bibliografice ale cărților românești vechi.

În încheiere, putem afirma că lucrarea bibliografică realizată de către Biblioteca Universității din București, atît sub aspect științific, cît și în ce privește excelența prezentare grafică, reprezintă o reală contribuție la istoria civilizației românești.

Corneliu DIMA-DRĂGAN

BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ
„G. T. KIRILEANU“ PIATRA-NEAMȚ. [GHID]. Piatra-Neamț, 1973. 8 p.

Apariția unui ghid de bibliotecă pune întotdeauna la îndemîna cititorilor o serie de informații utile în legătură cu fondul, serviciile și programul instituției. În cazul bibliotecii G. T. Kirileanu prezentarea este cu atît mai binevenită cu cît face cunoscută o colecție de peste 25 000 de volume, printre care foarte multe rare, adunate, de-a lungul unei vieți întregi, de fondatorul acestei instituții.

Directorul bibliotecii, Valentin Ciucă, semnează textul ghidului, oprindu-se

asupra personalității fondatorului, a istoricului colecției, a importanței acesteia. În afară de numeroase citate din scrieri omagiale, în care se enumeră valorile din colecție, sînt reproduse cuvintele de prețuire înscrise de vizitatori de seamă în cartea de onoare a bibliotecii. Numeroase ilustrații întregesc textul prezentînd cititorilor pe fondatorul instituției, pagini din cărțile românești vechi și titluri ale periodicelor rare din colecțiile ei, pagini de titlu ale unor ediții din scrierile lui Ion Creangă, facsimile după însemnări autografe ale unor personalități etc. Din lectura ghidului, cititorul își poate face o imagine asupra importantei instituției și a locului pe care aceasta îl ocupă în viața culturală a țării. Desigur, cei interesați ar fi fost mulțumiți să fie informați și asupra adresei și programului de lucru al bibliotecii, date care lipsesc cu totul, deși ele ar fi trebuit să deschidă textul ghidului.

Prezentarea grafică datorată lui Constantin Bostan se inspiră din inițialele, frontispiciile și vinițele manuscriselor și tipăriturilor vechi românești.

Livia BACĂRU

PRAVIDLA JMENNÉ KATALOGIZACE STARÝCH TISKU, PRVOTISKU A RUKOPISU [Îndreptar pentru catalogarea cărților vechi, incunabilelor și manuscriselor]. Praha, SPN, 1971. 158 p. + 12 f.

Cabinetul central științifico-metodic de biblioteconomie din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat a R.S. Cehoslovacia a tipărit la Praga, în Editura pedagogică de stat, un instrument de lucru de o reală utilitate pentru toți cei care se ocupă cu cercetarea cărții vechi.

În *Introducerea* lucrării, redactată de dr. doc. Francišek Horák, sînt puși în discuție și se clarifică unii termeni folosiți în munca cu cartea veche. Totodată, este punctată evoluția cărții în condițiile istorice speciale ale Boemiei și Slovaciei, fără cunoașterea cărora nu se poate realiza, în condiții optime, nici o bibliografie sau un catalog complet, sistematic al cărții vechi. În acest context, apare valoroasă ideea după care cartea rară (manuscrise, incunabile și cărți tipărite după anul 1500) trebuie considerată, pe drept cuvînt, ca unitate individuală, de sine stătătoare.

Textul propriu-zis al îndreptarului, la care și aduc contribuția, pe lângă autorul *Introducerii*, dr. Bedřiška Wiždálková și dr. Emma Urbánková, are patru substanțiale capitole, care prezintă: 1) Reguli pentru catalogarea cărților vechi; 2) Manuale de bază; 3) Metode pentru catalogarea incunabilelor; 4) Principii de catalogare a manuscriselor.

Capitolele care au drept punct de referință regulile catalogării incunabilelor și cărților tipărite după anul 1500 se bazează pe următoarea schemă: a) Indicații metodice pentru catalogare; b) Descrierea exemplarului; c) Descrierea minimală; d) Exemple de descrieri pentru un catalog general; e) Reguli și exemple de catalogare specială. Unele probleme legate de catalogarea cărții vechi sînt explicate mai amănunțit, ca de exemplu: descrierea unui colligat), catalogarea lucrărilor compuse din mai multe volume, prezentarea unui exemplar defect ș.a.m.d. Capitolul intitulat *Manuale de bază* prezintă, în mod firesc, lucrări care au tangență cu procesul dezvoltării cărții pe teritoriul actual al Cehoslovaciei. O parte din acest capitol abordează probleme referitoare la autorii anonimi și la pseudonime sau cuprinde informații despre istoria tiparului în lume, ornamentarea cărții rare, evoluția și valoarea coperțelor etc.

Ultimul capitol, referitor la catalogarea manuscriselor, formulează reguli mult mai largi, care dau o mai mare importanță pregătirii și universului spiritual al specialistului. Deci, în acest caz, este vorba și de o manifestare a personalității bibliotecarului.

Conținutul propriu-zis al îndreptarului este întregit, în chip fericit, de numeroase exemple practice de catalogare și de câteva fotocopii, prin care se clarifică și unii termeni legați direct de tehnica producerii cărții (copertă, foie de titlu, text etc.). De remarcat faptul că fiecare capitol este însoțit de o binevenită microbibliografie, care cuprinde literatura de specialitate la zi pentru fiecare problemă dezbătută.

În cadrul literaturii referitoare la cartea veche, îndreptarul prezentat, rod al unei munci de cercetare și de largă cooperare între specialiștii de carte veche din R. S. Cehoslovacia, ne apare ca o certă izbîndă, ca un instrument util ce va fi folosit, credem, și de bibliotecarii noștri.

Eva SELECKÁ

Hassenforder, Jean. LA BIBLIOTHEQUE, INSTITUTION EDUCATIVE. [Biblioteca, instituție educativă]. Paris, Lecture et bibliothèque, 1972, 214 p.

Confirmînd interesul în creștere pentru concentrarea eforturilor tuturor mijloacelor de acțiune educativă, lucrarea lui Jean Hassenforder, prima teză de doctorat consacrată în Franța bibliotecilor publice și școlare, încearcă o prezentare largă a evoluției istorice și a coordonatelor contemporane pe care se desfășoară funcția educativă a bibliotecilor și inte-

grarea acestora pe o direcție specifică, originală, în mecanismul social.

O permanentă aspirație către realizări superioare îl determină pe Jean Hassenforder să deplîngă obsesiv starea de întîrziere a bibliotecilor franceze față de cele anglo-saxone, demonstrînd astfel — dacă mai era nevoie — relativitatea tuturor situațiilor. Deși s-ar părea că teza nu-și propune teoretizări general valabile, fiind dominată de intenția impulsivă a activității educative a bibliotecilor publice și școlare din Franța, există în toată construcția lucrării idei și situații care merită tot interesul.

Prima parte, predominant istorică, urmărește succint dezvoltarea bibliotecilor publice și școlare, americane și britanice, sub aspectul contribuției educative a acestora, remarcînd auspiciile favorabile create de activitatea clarvăzătoare a unor bibliologi ca Melvil Dewey, cel care scria în 1890 că „biblioteca este o instituție care merită numele de universitate a poporului”. Beneficiind de acest avans de concepție, bibliotecile școlare americane — scrie autorul — au evoluat de la situația de instituții marginale la aceea de nucleu integrate efortului educativ, cu o contribuție importantă la creșterea gradului de individualitate a învățămîntului și de sporire, în consecință, a gradului de motivare internă a acțiunilor. Ca urmare a activității bibliotecilor, elevii au început să deprîndă singuri tehnica realizării unor sinteze mai largi și să apeleze la bibliotecă nu numai pentru a-și completa niște informații, ci pentru a răspunde unei nevoi mai adînci de orientare și selecție.

Bibliotecile franceze — afirmă Hassenforder — au de recuperat pași mulți față de cele canadiene, daneze, sovietice, americane, mai ales sub raportul antrenării populației la lectură. Un raport din 1968 comunică îngrijorătoare cifră de atragere la lectură de numai 4,6 la sută din populația totală a Franței (față de 40 la sută în Canada) și de numai 0,74 cărți difuzate pentru fiecare locuitor (față de 9,4 în Marea Britanie).

O eră nouă de progres, dificil dar evident, în viața bibliotecilor franceze a început odată cu crearea, în august 1945, a Direcției bibliotecilor și lecturii publice, organism de sinteză și coordonare care a permis urmărirea unei politici bibliotecare de ansamblu. Evoluția diferitelor forme organizatorice și a programelor adoptate a fost continuă, culminînd cu reformele din 1968 care au dat un nou impuls dezvoltării bibliotecilor. Intrate într-o epocă de acumulare superioară, bibliotecile franceze sînt chemate să contribuie hotărîtor la promovarea lecturii de calitate, cu atît mai mult cu cît pornesc de la acea situație

de întârziere relativă, atât de mult amintită de autor. Într-adevăr, o serie de sonde și anchete indicau o îngrijorătoare indiferență față de carte. Lectura cărților constituie o practică minoritară în Franța. În 1960, de pildă, numai 4,2 la sută din francezii citiseră o carte în ultimul trimestru, în timp ce 92 la sută citeau ziare și reviste ilustrate. Fără să considere alarmantă favoarea acordată informării prin periodice, autorul consideră că degradarea lecturii poate fi împiedicată numai printr-o susținută politică de promovare urmărită de bibliotecă, în cadrul căreia cărțile să constituie o formă superioară de lectură, mai cultivată și cu rădăcini într-o formație intelectuală mai solidă. Desigur, acțiunea bibliotecilor nu este independentă față de gradul de urbanizare, nivelul de trai, nivelul de pregătire, ocupația și chiar vârsta și sexul populației antrenate. În general, Jean Hassenforder afirmă că nivelul și calitatea lecturii sînt într-o relație destul de strînsă cu ritmul progresului social. Din acest motiv cartea, care însumează însuși neegalitate de celelalte categorii de purtători de informație, devine mereu mai accesibilă, nefiind amenințată de mass-media, dar avînd a se teme, am adăuga noi, de mîbul proliferării neselective. Misiunea educativă a bibliotecilor, deși implicată în fiecare moment al activității lor, se realizează plenar numai prin acțiunea organizatorică și de îndrumare permanentă și metodică a celui „consilier al lecturii” care este bibliotecarul. Printre aceste modalități: 1) politica de achiziții; 2) accesul liber la raft (un sondaj întreprins la Lyon arăta că numai 25 la sută din cititori intră în bibliotecă cu cereri bine precizate); 3) orientarea cititorilor prin cataloage și alte mijloace adecvate (deși cataloagele, mai ales cele sistematice, sînt puțin folosite. O anchetă din Statele Unite consemna că jumătate din cititori ignoră cataloagele și numai 4 la sută se servesc curent de ele); 4) dezvoltarea relației umane directe și convingătoare. Influența convergentă a acestor mijloace poate influența hotărîtor comportamentul intelectual al beneficiarilor.

Una din cele trei părți ale lucrării este destinată investigației prospective. Autorul caută răspunsuri la o unică întrebare: ce trebuie făcut pentru progresul biblioteconomiei? Fenomenul biblioteconomic îi pare, în mod firesc, supus unei determinări complexe. Printre factorii de determinare, J. Hassenforder amintește: 1. *Evoluția publicului*. Cerințele beneficiarilor se modifică în funcție de o mulțime de variabile, între care însăși acțiunea bibliotecilor. Sociologul ameri-

can Bernard Berelson a constatat că nivelul mediu al cititorilor care frecventează bibliotecile este superior celui al majorității populației și superior de asemenea celui al restului populației instruite care citește cărți. Cititorii bibliotecilor formează, cum scrie Berelson, o „elită a comunicării”. El recomandă o atenție deosebită față de această parte activă a publicului cititor cheamă la păstrarea unui nivel intelectual al activității bibliotecii pentru această minoritate activă. E un punct de vedere „elitist”, pe bună dreptate criticat de J. Hassenforder; 2. *Diversificarea documentelor*. Biblioteca nu mai este lăcașul unei singure categorii de documente, iar bibliotecile școlare, cu deosebire, sînt influențate de apariția noilor purtători. Nu este vorba de un regres al cărților tipărite, dar jumătate din cheltuielile de completare — crede autorul — ar trebui îndreptate către mijloacele audio-vizuale. Americanii au creat deja în cadrul A.L.A. (Asociația bibliotecarilor americani) un serviciu de orientare în acest scop, iar de curînd au editat chiar o revistă pentru propaganda utilizării filmelor în bibliotecă (*Film Library Quarterly*). Mijloacele audio-vizuale deschid bibliotecilor un cîmp considerabil de acțiune. 3. *Evoluția funcțiilor bibliotecilor*. În ultimii ani, bibliotecile au intrat din plin în sfera informării. Formula „universității deschise” solicită utilizarea largă a capacității formative a bibliotecilor. 4. *Evoluția tehnicilor*. Introducerea calculatoarelor electronice în bibliotecă, dezvoltarea tehnicilor de reprografiere etc.

Complexul de determinări care acționează în evoluția bibliotecilor trebuie studiat temeinic și permanent. De aici se autoriză dezvoltarea cercetării de specialitate, în prezent însă insuficientă în Franța, afirmă autorul. Cartea se încheie cu o sinteză a constatărilor și punctelor de vedere exprimate în diverse capitole. Se desprinde concluzia că rolul educativ al bibliotecilor este în creștere, capacitatea lor de a sprijini, cu mijloacele unei pedagogii specifice, întregul proces de muncă independentă — acest larg teren de inovație în învățămînt — fiind mai mare decît a altor instituții educative. Fără să umbrim meritele cercetării lui Jean Hassenforder remarcăm totuși caracterul ei mai mult enunțativ, lipsa de soluții, aria îngustă de exemplificare — în ciuda numeroaselor apeleuri la realitatea americană și britanică —, neadîncirea acelei pedagogii specifice originale pe care trebuie s-o utilizeze bibliotecile pentru a deveni factori educativi de importanță majoră.

Ceașescu, Nicolae. ROMANIA PE DRUMUL CONSTRUIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE. RAPOARTE, CUVINTĂRI, ARTICOLE. MARTIE 1972.—DECEMBRIE 1972. Vol. 7. Buc., Editura politică, 1973. 1024 p.

Volumul reprezintă o carte de referință esențială pentru ancorarea tot mai puternică a activității ideologice în actualitate, pentru desprinderea priorităților în diversele sectoare ale activității interne și externe a partidului și statului nostru. El înseamnă totodată retrospectiva însulețitoare a agendei de lucru a conducerii partidului, a secretarului său general, din care se detașează preocuparea centrală și preponderentă pentru lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, pentru creșterea forțelor de producție și maturizarea relațiilor sociale ca pirghie hotărâtoare a dezvoltării multilaterale a societății socialiste. În acest context, se înscrie raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român și cuvântarea la încheierea acestui eveniment politic de importanță majoră în activitatea pe plan economic și politic al partidului și statului nostru, expunerea și cuvântarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 și alte numeroase capitole în care analiza economică este prezentă. Cititorul întâlnește aici o problematică deosebit de complexă în care accentul este pus pe perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale, îndeplinirea cincinalului înainte de termen, ritmul înalt de creștere a industrie în următoarele decenii, ridicarea nivelului de trai al întregului popor, apărarea și consolidarea proprietății socialiste. Numitorul comun în abordarea acestor probleme este maxima luciditate în analiza universului complicat al mecanismului economic, relevarea experienței acumulate, formularea cu cea mai mare claritate a direcțiilor în care trebuie acționat, spiritul creator potrivit în egală măsură atât practicismlui îngust cât și abstracțiilor fără eficacitate. Toate acele părți din volum care abordează aspecte ale economiei, și nu numai acestea, demonstrează că dinamica economiei nu este privită de departe, din birouri, că noțiunile perfecționare, eficacitate, calitate, competitivitate au devenit realități ale economiei noastre. Multe documente înscrise în paginile volumului vorbesc cu puterea faptelor des-

pre participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlniri de lucru, consfătuiri și conferințe pe țară cu oamenii muncii din diverse domenii de activitate, întâlniri care, adăugate celor din perioadele anterioare, evidențiază o metodică și un stil de conducere aplicat sistematic, sub impulsul tenace al secretarului general al partidului: dialogul permanent al partidului cu poporul. În acest fel, milioane de oameni ai muncii învață la școala democrației socialiste. Permanenta preocupare pentru îmbinarea patriotismului cu internaționalismul, a afirmării în viață a unității dialectice a sarcinilor naționale și internaționale, liantul ce leagă într-un tot unic activitatea secretarului general al partidului nostru comunist, este prezentă în toate paginile volumului. În interviuri, cuvântări acordate și respectiv rostite cu prilejul vizitelor efectuate în diferite state, în rapoarte sau cuvântări la Conferința Națională sau la Plenarele C.C. al P.C.R., se remarcă uriașa investire de energie pe care o face an de an conducătorul partidului și statului nostru, pentru creșterea continuă a prestigiului internațional al țării noastre, aportul său decisiv la elaborarea politicii externe a României socialiste, slujirea fără rezerve a cauzei păcii și umanității.

Apariția volumului al șaptelea din culegile de rapoarte, cuvântări și articole ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, este un eveniment editorial de seamă al anului 1973. Prin editarea acestei lucrări, comunistii și oamenii muncii fără partid, toți cei care studiază politica Partidului Comunist Român pentru a participa cât mai plenar prin diversele forme ale democrației noastre socialiste la elaborarea și aplicarea în viață a măsurilor inițiate de partid, primesc un prețios îndrumar.

Ioan SIMION

Ceașescu, Nicolae. CUVÎNTARE LA ADUNAREA FESTIVĂ CONSACRATA ANIVERSĂRII A 80 DE ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI POLITIC AL CLASEI MUNCITORE DIN ROMANIA — 30 MARTIE 1973. Buc., Editura politică, 1973. 60 p.

Ceașescu, Nicolae. CUVÎNTARE LA ADUNAREA POPULARĂ DE LA IASI, CONSACRATA ANIVERSĂRII REVOLUȚIEI DE LA 1848 — 4 MAI 1973. Buc., Editura politică, 1973. 24 p.

Ceașescu, Nicolae. CUVÎNTARE LA ADUNAREA POPULARĂ DE PE CIMPIA LIBERTĂȚII DE LA BLAJ CONSACRATA ANIVERSĂRII REVOLUȚIEI DE LA 1848 — 17 MAI 1973. 32 p.

Golianu, Alexandru. **METODICA STUDIULUI POLITICO-IDEOLOGIC. Criterii și modalități ale organizării și desfășurării învățămîntului de partid și propagandei prin conferințe.** Buc., Editura politică, 1972. 157 p.

Nevoile ideologice în creștere ale oame-nilor muncii, interesați de politica internă și externă a partidului, de problemele multiple și complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, nevoi care reflectă cerințele legice ale ridicării nivelului conștiinței socialiste în perioada istorică pe care o traversăm, ridică probleme de maximă responsabilitate în fața organelor și organizațiilor de partid și a propagandiștilor, în sensul perfecționării organizării și funcționării propagandei, a învățămîntului de partid, pentru continua îmbunătățire a conținutului de idei și a eficienței lor sociale.

Autorul lucrării de față nu a intenționat să dea „o colecție de rețete a căror aplicare ar conduce automat, oriunde și oriunde, la o reușită neîndoielnică a acțiunilor organizate în sistemul propagandei de partid”, ci și-a propus să ofere o seamă de criterii și metode cu caracter orientativ, menite să impulsioneze factorii responsabili pentru găsirea, de la caz la caz, a rezolvărilor celor mai indicate în propagarea eficientă a politicii partidului.

Dincolo de interesul specific al lucrării, a cărei adresabilitate a fost precis formulată de autor, cel puțin în unele capitole ale volumului, cartea poate interesa și alte categorii de cititori — cadre didactice, activiști culturali și „bibliotecari”. Avem în vedere în primul rînd capitolul consacrat *Indrumării studiului individual*, cu prețioase indicații tematice și metodologice referitoare la *Recomandările bibliografice* și sub-capitolul *Folosirea literaturii beletristice* — alături de alte mijloace intuitive (ultimul capitol) —, nu mai puțin interesant pentru sugestiile ce le oferă propagandei cărții în bibliotecă.

I. T.

Armbruster, Adolf. ROMANITATEA ROMÂNILOR. ISTORIA UNEI IDEI. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1972. 282 p.

Lucrarea nu defrișează a cîmp de cercetare nou, dimpotrivă, apare într-un domeniu a cărui bibliografie a dobîndit pro-

porții impresionante și în care au excelat prestigioși istorici și filologi; ea are, cu toate acestea, atributele unei lucrări originale și deosebit în tratarea problemei amintite. Utilizînd mărturiile cunoscute despre romanitatea românilor, dar punînd adesea în evidență implicații mai puțin valorificate anterior, aducînd în circuitul științific numeroase știri noi, autorul a reușit să creeze liniile de forță ale imaginii pe care românii și deopotrivă străinii și-au creat-o despre originea poporului nostru.

În evoluția acestei imagini, A. Armbruster propune mai multe etape. O primă etapă, corespunzînd secolelor X—XIII, are ca elemente definitorii afirmarea unei conștiințe europene despre existența poporului român ca un popor de origine romană și care are el însuși convingerea romanității sale. O a doua etapă, cuprinsă între secolele XIV—XV, inscrie ca principale trăsături încrustarea puternică a ideii romanității românilor în conștiința europeană, fundamentarea ei prin temeiuri de ordin istoric și prin latinitatea limbii lor, dovedită acum pentru prima oară. În secolul următor, pe care autorul îl suprapune unei a treia etape, ideea originii latine a românilor capătă o circulație mai largă, fiind afirmată și de primele tipărituri în limba română; în același veac asistăm și la politizarea acestei idei, ea slujind ca argument unor cercuri externe în justificarea unor pretenții de ordin politic sau spiritual. Autorul subliniază momentul unirii înfăptuite de Mihai Viteazul, luptele purtate sub conducerea sa pentru independența țării. În acea epocă ideea romanității românilor se răspîndește larg în conștiința europeană, depășind sferile cîrturărești.

În secolul al XVII-lea, socotit de A. Armbruster ca a patra etapă, are loc, odată cu înmulțirea lucrărilor în limbile naționale, o extraordinară difuziune a ideii romanității românilor în opinia publică de pe bătrînul continent. Pe plan intern, ideea originii latine a poporului nostru își află acum noi și solide argumentări în istoriografia săsească, iar prin opera cronicarilor și învățaților români, se pun pietrele de temelie acțiunii de propagare a acestei idei, susținută cu temeiuri de ordin științific, în rîndul poporului român. Autorul subliniază și un alt aspect al problemei: opera cronicarilor inaugurează replica fermă, adesea usturătoare, dar fundamentată pe argumente științifice, la teoriile eronate despre originea neamului, acțiune înțeleasă atunci, ca și mai tîrziu, ca o îndatorire patriotică.

A. Armbruster consideră prima jumătate a secolului luminilor ca o etapă distinctă în evoluția ideii romanității poporului român. Atunci s-a produs transformarea acestei idei într-un fenomen ce-și are suportul în viguroasa acțiune pentru drepturi naționale declanșată de românii ardeleni sub conducerea lui Inocențiu Micu Klein.

Comentariul alert, ampla folosire a citatelor care face utilizabilă lucrarea și ca un corpus al mărturiilor autohtone și străine despre romanitatea românilor, adaugă lucrării lui Adolf Armbruster noi note valorice, conferindu-i atributele unei realizări remarcabile a istoriografiei noastre contemporane.

Silviu ACHIM

Achiței, Gheorghe. CE SE VA ÎN-
TIMPLA MÎINE? Buc., „Albatros”,
1972. 242 p.

Autorul, situându-se pe poziția estetică ca știință (în pofida negării ei ca disciplină autonomă și a deseori confun-
dării în trecut cu psihologia, sociologia sau filozofia artei), încearcă să întrevadă viitoarea evoluție a unor direcții culturale de astăzi.

În măsura în care în societatea contemporană se tinde spre mărirea cantitativă a timpului liber, cînd asistăm la o difuzare în masă fără precedent a valorilor artei și la o adevărată „mișcare pentru frumos” semnalată la toate dimensiunile civilizației contemporane, este inevitabil ca oamenii să se preocupe tot mai mult de artă. Întrebări ca: Va dispărea arta? Ne îndreptăm spre o civilizație estetică? Computerul poate înlocui persoana umană și în materie de artă? Lumea de mîine se va elibera de orice standard? se pun cu acuitate și răspunsul, după cum spune autorul, chiar dacă este naiv, utopic sau contradictoriu, nu poate lipsi.

Gheorghe Achiței depistează în prezent germeii viitorului. El analizează cu luciditate și spirit critic de pe pozițiile filozofiei și esteticii marxiste diferitele fenomene din arta contemporană și modul cum pot ele evolua: extraordinara dezvoltare a comunicației estetice, a tehnicii reproducerii și copiilor, fenomenul kitsch, dimensiunea estetică a producției, pericolul literaturii și artei obscene etc. El amintește de asemenea și diferitele ipoteze, de multe ori contradictorii, mergînd de la cele mai pesimiste pînă la cele mai optimiste, emise pe plan internațional, privind viitorul artei. Remarcăm faptul că autorul nu dă verdicte, nici asupra diferitelor concepții filozofice

din trecut sau contemporane pe care le analizează cu minuțiozitate, nici asupra modului cum vor evolua fenomenele estetice existente, de multe ori paradoxale, ci lasă deschisă posibilitatea altor interpretări. De asemenea, nu izolează fenomenele estetice de restul proceselor ce au loc în societatea contemporană, ci le analizează în interacțiunea lor prezentă și viitoare.

Ar fi fost necesar poate, ca, pe lîngă abordarea lor teoretică, autorul să se bazeze în enunțarea unor ipoteze privind viitorul artei în socialism pe unele rezultate ale cercetărilor concrete efectuate în țara noastră, dar, în orice caz, din întregul volum reiese necesitatea și importanța lor în domeniul esteticii.

Datorită problematicei sale actuale, modului de abordare, informației ample, competenței și originalității interpretării fenomenelor, cartea se citește cu plăcere și interes și de către nespecialiști și nu trebuie să lipsească din nici o bibliotecă.

Elena IONESCU

MICA ENCICLOPEDIÉ TEHNICĂ
ILUSTRATĂ. Buc., Editura enciclo-
pedică română, 1973. 310 p.

Răspunzînd interesului crescînd manifestat de publicul cititor față de lucrările tehnico-științifice, Editura enciclopedică prezintă versiunea românească a volumului *Wie funktioniert das?* elaborat de Bibliografisches Institut din Mannheim. Lucrarea s-a bucurat de un frumos succes pe plan mondial, cunoscînd o traducere în limba franceză (considerată printre cele mai bune 50 de cărți ale anului 1968) și, recent, o traducere în limba engleză.

Cele 140 de articole, însoțite de planșe explicative în culori, prezintă principiile de bază și modul de funcționare a unor dispozitive și aparate tehnice frecvent întâlnite. Temele alese, referitoare la principiile științifice fundamentale (Lucru mecanic, putere, energie; De la atom la formula chimică; Structura atomului), la aparate de uz curent (Difuzoare; Televiziunea în alb-negru; Aparat fotografice; Magnetofoane; Aspiratoare) și mai ales cele privind cuceririle tehnicii și științei moderne (Radar; Mașini de calcul; Radioactivitate; Rachete) fac lucrarea deosebit de interesantă pentru publicul larg. Meritul ediției românești constă în primul rînd în actualizarea informației și în completarea enciclopediei cu un număr de 20 de articole originale, elaborate de specialiști români, privind importante contribuții românești la dezvoltarea științei și tehnicii (Sonicitate; Efect Coandă) sau

subiecte de mare importanță pentru epoca noastră (Poluarea mediului; Sateliți artificiali; Maseri și laseri). Fără a renunța la limbajul științific și la terminologia adecvată, lucrarea este accesibilă cititorului nespecialist, căruia i se adresează de fapt, acesta fiind ajutat în mare măsură de planșele explicative ce însoțesc fiecare articol. Merită remarcat volumul mare al acestora (aproape 50% din întreaga lucrare), și, mai ales, calitatea lor. *Mica enciclopedie tehnică ilustrată*, lucrare modernă ca tematică și tehnică editorială, reprezintă o frumoasă realizare, aparițiile de acest gen fiind necesare în număr tot mai mare.

Ion MOGA

Popescu-Vilcea, G. ANASTASIE
CRIMCA. Buc., „Meridiane”, 1972,
111 p. cu reprod. (Manuscris).

Anastasia Crimca, mitropolit al Moldovei (1608—1617, 1619—1629), creator cu o personalitate complexă, ocupă un loc important atât în plastica românească cit și în cea universală. De aceea volumul apărut în seria Manuscris a fost așteptat și primit cu un interes deosebit. Autorul, cunoscut cercetător al artei miniaturistice românești, înfățișează cititorilor într-un studiu de la începutul volumului local, timpul și modul în care Crimca și-a creat opera realizând „o nouă variațiune pe temă bizantină” în care părăsește modelele consacrate și dă la lumină noi tipuri de sfinți și mucenici într-un peisaj inspirat din mediul moldovenesc. În cele două manuscrise miniaturate de el și prezentate în volum se vedește influența picturii murale, a icoanelor, a legendelor locale. Scenele reprezentate se abat de la succesiunea tradițională obișnuită în tetraevangheliarele mai vechi și capătă o nouă ordine, după concepția personală a creatorului lor. El introduce episoade și evenimente cunoscute numai în mediul moldovenesc, care dau compozițiilor sale un înțeles uman și un caracter narativ.

Prin înfățișarea propriului său chip, prezent în câteva miniaturi, Crimca se înscrie printre primii portrețiști din plastica noastră. Într-o *Anează* autorul enumeră frontispiciile și miniaturile din cele două manuscrise indicând foaia la care se găsesc. *Notele* și *Bibliografia* întregesc studiul lui G. Popescu-Vilcea după care urmează patruzeci de reproduceri în culori, selecționate din cinci manuscrise. Cu toate

că reproducerea pe hirtie mată stinge strălucirea culorilor originale (vezi deosebirea dintre copertă și ilustrații), cititorul poate pătrunde valoarea creației lui Crimca, a compozițiilor sale predominante de roșu și verde, culorile preferate pe care drapajul veșmintelor și umbrele sint exprimate prin hașuri aurii, ceea ce dă ansamblului o atmosferă unitară și somptuoasă. În scenele care se succed este multă viață, mișcare, vegetație și un aer local prin prezența unor elemente autohtone, cunoscute. În peisajul scenei Nașterii Domnului se văd brazi, împărații biblici poartă coroane de voievozi moldoveni, îngerii cîntă din buciame și cobze, turnurile bisericilor și cetăților sint inspirate după cele din țară.

O listă a ilustrațiilor și un rezumat în limba franceză sint incluse în frumosul volum care deschide șirul aparițiilor din noua serie Manuscris prin înfățișarea uneia din cele mai reprezentative figuri a culturii și artei vechi românești.

Antonia BĂLAN

Papădat-Bengescu, Hortensia. SAN-
GVINE. Ediție și prefață de Beina
Curticăpeanu. Cluj, „Dacia”, 1973
295 p. (Restituiri).

Doi stiluri și am putea spune două scriitoare distincte sint reunite în volumul de față, sub un titlu a cărui rațiune ne scapă. Prima e o observatoare atentă a dramelor subterane care zguduie țihna patriarhală a provinciei, a doua o comentatoare facilă a lumii mondene. Dacă în romanele de maturitate cele două scriitoare vor fuziona într-o sinteză superioară, aici însă prozatoarea mondenă lasă un sentiment de insatisfacție. Și de fapt nu tehnica literară propriu-zisă e de vină, ci redusa rezonanță general umană a evenimentelor. Mai puțin în *Sărbătorile în familie*, subtil studiu asupra psihologiei ratării, viciului e de greutate în lunga năvelă *Rochia miresei*, unde acțiunea, în mare parte, se dezvoltă în final a fi depins de capriciul unui englez pentru un portret în ulei din secolul al XIX-lea. Faptele în sine sint însă insignifiante: o tînără din buna societate a Galaților face o căsătorie oarecum morganatică iar mătușa ei dorește o stabilă legătură sentimentală cu nașul tinerilor, reprezentantul în România al unei societăți petroliere engleze. Avansarea tînărului mire, darurile și chiar amorul pentru mătușa Fanny se dovedesc la englez interesate. El cere în schimb un vechi tablou de fa-

milie care-i va împodobi unul din pereții conacului din Anglia. Un asemenea subiect nu poate crea caractere și zgudui conștiințe. Scriitoarea parcurge suprafața vieții personajelor, ea relatează situații, nu conflicte. Nici povestea tinerei pictate în tablou nu salvează nvela de facilitate. Societatea mondenă provincială e văzută prin prisma problemelor de modă ale eroinelor, a calculelor de căsătorie sau a etichetei, a micilor combinații sentimentale care nu angajează rațiunile de a fi ale ființei umane și deci nu duc la marea literatură. Am putea spune că tehnica narațiunii însăși se mulează insuficienței subiectului, pentru că Hortensia Papadat-Bengescu nu construiește scene de adîncă semnificație, ci comentează nimicurile vieții cotidiene. Într-un anumit fel ceea ce le deosebește pe cele două scriitoare de care vorbeam e clasa socială pe care o descriu. Una, am văzut, stă în centrul lumii mondene. A doua coboară în mijlocul aparentei liniști patriarhale a micii burghezii provinciale. Stilul se schimbă complet. Dialogul a dispărut. E evident că autoarea privește curioasă prin geam la o lume din care nu face parte. E o literatură de observație, de investigație. Sînt căutate resorturile intime ale ființei umane și de aici provine valoarea deosebită a acestor proze. Pe fundalul unei imobilități patriarhale, prozatoarea scoate la lumină dramele ascunse. Așa e de pildă sufletul delicat al doamnei Vanghele, grefat însă pe diformitatea unui trup obez. Bătrîna doamnă care moare a avut o legătură sentimentală cu un mult mai tînăr jurist tuberculos (*Romanța provincială*). Contrastul dintre obezitate, vîrstă și iubire se înscrie în tema „mormanului băligăros în care mijea floarea albastră” (p. 38), cum spune scriitoarea. Cititorul a recunoscut totodată aici tema și prima formă a romanului *Drumul ascuns*, iar în doamna Vanghele pe viitoarea Salema. O foarte liniștită soție de funcționar de bancă se dovedește a fi avut o aventură cu un copist mult mai tînăr decît ea (*Cucoana Ileana*). Un doctor taie din greșeală carotida unei fete înainte de primul ei bal (*Stînge*). O fetiță moare pentru că legile ființei mature care se dezvoltă în ea sînt prea dure pentru delicatetea ei de crisalidă (*Fetița*). Proprietara unei case cu camere de închiriat își petrece toată existența privind pe fereastră: ea nu trăiește propriu-zis, ci asistă la viața de dincolo de geam. Cînd un accident e gata s-o facă să participe direct la desfășurarea evenimentelor, se retrage îngrozită. Ea iubește totul „de la fereastră” (*Cameră de închiriat*). În general finețea observației psihologice face valoarea acestei proze. E izbitoare asemă-

narea lumii descrise de narațiunile din volum cu lumea provinciei din proza lui Sadoveanu. Dacă însă la Sadoveanu dramele atestau, în fond, o criză de personalitate, declanșată de tirania mărunțului univers al tîrgurilor asupra unor ființe cu aspirații superioare, în cazul Hortensiei Papadat-Bengescu drama e independentă de mediu și provine dintr-o premisă biologică. Sadoveanu făcea procesul unei lumi, Hortensia Papadat-Bengescu descrie o infirmitate înnăscută. E punctul teoretic slab al unei mari scriitoare. Ea descoperă mereu în adîncul ființelor aparent normale o stare patologică iar aceasta, pînă la urmă, le duce la moarte. Literar vorbind, faptul e acceptabil, omeneș însă și moralmente, nu. E ceea ce a făcut probabil ca audiența acestei mari prozatoare să fie, pe drept, într-o oarecare măsură redusă.

Adrian PĂRVULESCU

Pardău, Platon. ORE DE DIMI-
NEAȚĂ. Buc., „Cartea românească”,
1972, 350 p.

Volumele de versuri *Arbori de rezonanță* (1963), *Monolog* (1965), *Vînătoare interzisă* (1967), *Pasărea vine la noapte* (1969), *Planete albastre* (1970) precum și cartea de proză *Scara lui Climax* (1970) nu dezvăluiseră cu adevărat vocația de scriitor a lui Platon Pardău. În schimb, romanul său *Ore de dimineață* a atras atenția cititorilor și criticilor prin panorama socială vastă descrisă cu îndrăzneală și talent.

Cartea, istorisind biografiile unor personaje din diferite categorii sociale, realizează o frescă a anilor '50. Romancierul își strînge eroii în sala de așteptare a comitetului regional de partid dintr-un oraș de provincie și le povestește viața sau împliniri semnificative din existența lor, căutînd să elucideze motivele pentru care au ajuns să solicite audiențele. Autorul zăbovește mai mult în prezentarea a doi eroi, Paul și Sid, primul îndepărtat pe nedrept din partid, iar al doilea închis cîțiva ani dintr-un motiv imaginar. Dar scriitorul urmărește nu numai pe cei care așteaptă să intre în audiență ci și pe cei care lucrează în clădirea comitetului de partid. Virlan, primul secretar al comitetului regional de partid, om energic și autoritar, Rianschi, adjunctul secției de propagandă, Calomfirescu, șeful colegiului de partid, sînt printre personajele cele mai bine conturate.

În romanul lui Platon Pardău nu este vorba de eroi însingurați care își strigă

dureri închipuite. Ei trăiesc drame reale, provocate de răutatea celor din jur sau de erorile inerente începutului unei noi lumi.

Deși în *Ore de dimineată* numărul personajelor este mare, ele rămân în memoria cititorului deoarece autorul le înzestrează cu o biografie interesantă sau le atribuie gesturi, cuvinte semnificative care să le facă de neuitat.

Platon Pardău are capacitatea de observație și pasiunea unui ziarist de a strânge cât mai multe fapte pe care să le prezinte cu febrilitate, fără a le transfigura artistic întotdeauna, dintr-o încredere nemărginită în puterea lor de sugestie. El presară în romanul său, uneori pînă la exces, evenimente mai mult sau mai puțin importante, deosebindu-se astfel de unii din confratii săi în cărțile cărora firul epic apare sărac în întâmplări. Ceea ce surprinde la un autor care a publicat câteva volume de poezie este obiectivitatea cu care el relatează faptele. Nici o clipă scriitorul nu se lasă furat de elanuri lirice reconstituind biografia, deseori dramatică, a personajelor sale. Frazele lui sînt simple, fără capcane puse anume să deruteze pe cititori și naratiunea decurge astfel calmă, echilibrată. Scrisă în buna tradiție a romanului realist, cartea seamănă cu acele construcții la care fiecare element a fost îndelung chibzuit, pentru a realiza o armonie deplină. Acțiunea se desfășoară lent și nu mai uneori ea capătă un ritm mai precipitat, cum este în episodul anchetării femeii de serviciu Teofana, care, din greșeală, rupsese sigiliul de la un fișet.

Romanul se citește cu plăcere pentru că vorbește despre oameni contemporani nouă, pentru că autorul nu și-a complicat în mod nejustificat scrisul. *Ore de dimineată*, înfățișînd viața în complexitatea ei, oferind o viziune optimistă asupra realității, fără a cădea însă în idilism, constituie indiscutabil una din cele mai interesante cărți de proză apărute anul trecut.

G. A.

Heyerdhal, Thor. **EXPEDIȚIILE RA.** Buc., Editura științifică, 1973. 362 p.

Thor Heyerdhal este binecunoscut cititorilor români ca autor al cărților despre expediția Kon Tiki, efectuată pe o plută de lemn de balsă, și al jurnalului de călătorie în Insula Paștelui. Etnogra-

ful și exploratorul norvegian a condus și expedițiile Ra I (1969) și Ra II (1970). Relatarea acestor călătorii este fascinantă.

Autorul nu s-a hazardat în noile sale aventuri de dragul riscului sau al publicității. Thor Heyerdhal a dorit să demonstreze că înainte chiar de vikingi (care în jurul anului 1000 au debarcat în America), acest continent a primit vizita unor soli ai altor popoare. El și-a bazat afirmația pe similitudinile dezvăluite de arheologie între civilizația antică a Perului, Mexicului și cea a Egiptului. Thor Heyerdhal povestește cu fluență și pasionant peripețiile pe care le-a trăit pînă și-a construit ambarcația (o barcă din trestie de papirus, aidoma celor folosite în Egiptul antic și a cărei imagine s-a păstrat în desenele de pe pereții camerelor mortuare din piramide), pînă și-a încheiat echipajul. De un mare dramatism sînt paginile despre înfruntarea dintre oamenii aflați pe fragilul vas (pe care nu știau să-l manevreze cu iscusința navigatorilor din vechime) și Oceanul Atlantic. Furtuna i-a determinat de altfel să renunțe la continuarea expediției pe care însă o reiau în anul următor, fiind ei străbat o distanță de 3 270 de mile marine — între Safi (Maroc) și insulele Barbados —, în 57 de zile.

Verva autorului este inepuizabilă. El alternează pagini aride, în care savantul își expune ipotezele științifice sau oferă detalii tehnice cu pagini închinată descrierii frumuseților naturii, relatării palpitante a unor situații dramatice sau prezentării unor momente de destindere și bună dispoziție.

Tulburătoare sînt fragmentele din carte în care omul de știință norvegian, indignat de poluarea apelor oceanului, condamnă lipsa de grijă a națiunilor față de acest avut prețios al omenirii. Expedițiile Ra au confirmat ipoteza lui Thor Heyerdhal. Dar în jurnalul său se conturează nu numai triumful unor idei științifice ci și imaginea prieteniei care se leagă între membrii echipajului (7 pe Ra I și 8 pe Ra II), oameni aparținînd unor națiuni diferite și navigînd sub drapelul O.N.U.: „Ai dovedit că și neștiutorii tainelor mării pot naviga mii de mile marine pe mănunchiuri de papirus. Ai mai dovedit că oamenii de la est și vest, de la nord și sud pot trăi și munci laolaltă pentru binele comun, chiar dacă stau înghesuți“.

G. A.

Revista bibliotecilor la a XXV-a aniversare. R.B., 26, nr. 7, iul 1973, p. 390—398.

Ing. Jaul JOIȚA : **Oficiul de documentare și publicații tehnice al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (ODPT-MICMG)**. R.B., 26, nr. 7, iul 1973, p.399—401.

Constituit în anul 1963, ODPT-MICMG este instituția specializată de informare în ramura construcțiilor de mașini din România. Articolul prezintă succint domeniul tematic al activității desfășurate de Oficiu, beneficiarii săi, genurile de activitate și publicațiile pe care le editează, dotarea materială, organizarea internă și proiectele de viitor ale ODPT-MICMG.

I. BĂNCILĂ : **Noi standarde românești în domeniul informării și al documentării**. R.B., 26, nr. 7, iul 1973, p. 409—410.

Sînt indicate criteriile care au stat la baza elaborării standardelor din domeniul U 03 Informare și documentare apărute — prin grija Oficiului național de standardizare și a marilor biblioteci și centre de documentare din țară — în perioada 1968—1971. Articolul conține și lista cronologică a stasurilor analizate.

Gh. BONDOK : **Biblioteci cubaneze**. Succinte însemnări din carnetul de călătorie. R.B., 26, nr. 7, iul 1973, p. 420—424 (Biblioteci de peste hotare).

Insemnările făcute de autor cu prilejul unei vizite de studiu de trei săptămîni în Cuba, referitoare la bibliotecile din această țară, remarcă organizarea activității bibliotecare și prezintă cîteva din cele mai reprezentative biblioteci cubaneze, între care un loc deosebit îl ocupă biblioteca națională a Cubei — **Biblioteca Nacional José Martí** din Havana.

Библиотечный журнал—25годовщина. Б.Ж., 26, № 7, июль 1973, стр. 390—398.

Инж. Пауль ЖОИЦА : **Бюро Документации Технической Публикации Министерства Тяжелого Машиностроения (ODPT-MICMG)**. Б. Ж., 26, № 7, июль 1973, стр. 399—401.

Основанное в 1963 г., Бюро (ODPT-MICMG) является специализированным информационным учреждением в области машиностроения в Румынии. Статья последовательно освещает тематическую деятельность Бюро, его заказчиков, формы деятельности и издаваемые публикации, материальное обеспечение, внутреннюю организацию и проекты на будущее этого Бюро.

И. БЭНЧИЛЭ : **Новые румынские стандарты в области информации и документации**. Б. Ж., 26, № 7, июль 1973, стр. 409—410.

Указаны критерии, лежащие в основе разработки стандартов в области ИОЗ Информация и документация, появившиеся — благодаря деятельности Национального Бюро Стандартизации, крупных библиотек и документальных центров страны в период 1968—1971 гг. Статья включает и хронологический список анализируемых стандартов.

G. BONDOK : **Кубинские библиотеки**. Путевые заметки. Б. Ж., 26, № 7, июль 1973, стр. 420—424. (Библиотеки за рубежом)

Заметки о кубинских библиотеках, написанные автором в период трёхнедельного пребывания на Кубе с учебными целями, освещают организации библиотечного дела в этой стране и описывают несколько представительных кубинских библиотек, среди которых особое место занимает национальная библиотека Кубы в Гаване.

La Revue des Bibliothèques — le vingt-cinquième anniversaire. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 7, juillet 1973, p. 390—398.

The Library Review the 25th Anniversary, The Library Review, 26, no. 7, July 1973, p.p. 390—398.

Ingenieur Paul JOITA : **L'Office de Documentation et des Publications Techniques du Ministère de l'Industrie de Construction des Machines Lourdes (ODPT-MICMG).** La Revue des Bibliothèques, 26, no. 7, juillet 1973, p. 399—401.

Engineer Paul JOITA : **The Documentation and Technical Publications' Office of the Ministry of Construction Industry of the Heavy Machines (ODPT-MICMG).** The Library Review, 26, no. 7, July 1973, pp. 399—401.

Constitué en 1963, cet Office est l'institution spécialisée en information dans le domaine de la construction des machines en Roumanie. L'article présente brièvement le domaine thématique de l'activité déployée par l'Office, ses bénéficiaires, ses différents types d'activité et les publications editées, ainsi que l'équipement matériel, l'organisation intérieure et ses projets d'avenir.

Founded in 1963, this Office is a specialized institution dealing with information in the field of machine construction in Romania. The article presents a concise description of the area of activity, the users, types of activity and publications issued, as well as the equipment, the internal organizing and future projects of the Office.

I. BÂNCILĂ : **Nouveaux standards roumains dans le domaine de l'information et de la documentation.** La Revue des Bibliothèques, 26, no. 7, juillet 1973, p. 409—410.

I. BANCILA : **New Romanian Standards in the Area of Information and Documentation.** The Library Review, 26, no. 7, July 1973, pp. 409—410.

L'énumération des critères qui ont déterminé l'élaboration des standards dans le domaine U 03 **Information et Documentation**, publiés sous l'auspice de l'Office National de Standardisation des grandes bibliothèques et centres documentaires du pays, durant l'intervalle 1968—1971. L'article contient également la liste chronologique des standards étudiés.

This is an account of the criteria used for the elaboration of standards in the U 03 **Information and Documentation** area, issued under the sponsorship of the National Standardization Office of the great Libraries and Documentation Centres in Romania, during the 1968—1971 period. The article contains also a chronological list of the standards studied.

Gh. BONDOC : **Les bibliothèques de la République de Cuba.** Brèves notes de voyage. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 7, juillet 1973, p. 420—424.

Gh. BONDOC : **Cuban Libraries.** Brief Travel Notes. The Library Review, 26, no. 7, July 1973, pp. 420—424.

Les notes faites par l'auteur à l'occasion d'une visite d'étude de trois semaines au Cuba, sur les bibliothèques de ce pays, font ressortir d'organisation de l'activité des bibliothèques, tout en présentant quelques unes parmi les plus remarquables, dont la Bibliothèque Nationale — „Biblioteca Nacional José Martí“, à la Havane.

The author's notes on a three week travel in Cuba, studying the libraries of this country. He points out the organization of the libraries' activity and presents some of the important Cuban libraries, among which the most prominent is the National Cuban Library — „Biblioteca Nacional José Martí“ in Havana.

A. Renoir. *Cititoare.*
H. Matisse. *Fată citind.*
Vincenzo Foppa. *Copil citind.* Frescă
(secolul XV).

REDACȚIA:

Calea Victoriei nr. 126, sectorul 1,
București, Oficiul poștal 22. Telefon 50.50.38

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dumitru BĂLAEȚ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVATESCU-TO-FAN (redactor-șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor-șef), Alexandru IONAȘCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIM, MESZAROS József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBÄCHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

